

พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28

ธนากร บัณฑิตย์

มหาวิทยาลัย

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่

28

ธนากร บัณฑิตย์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์

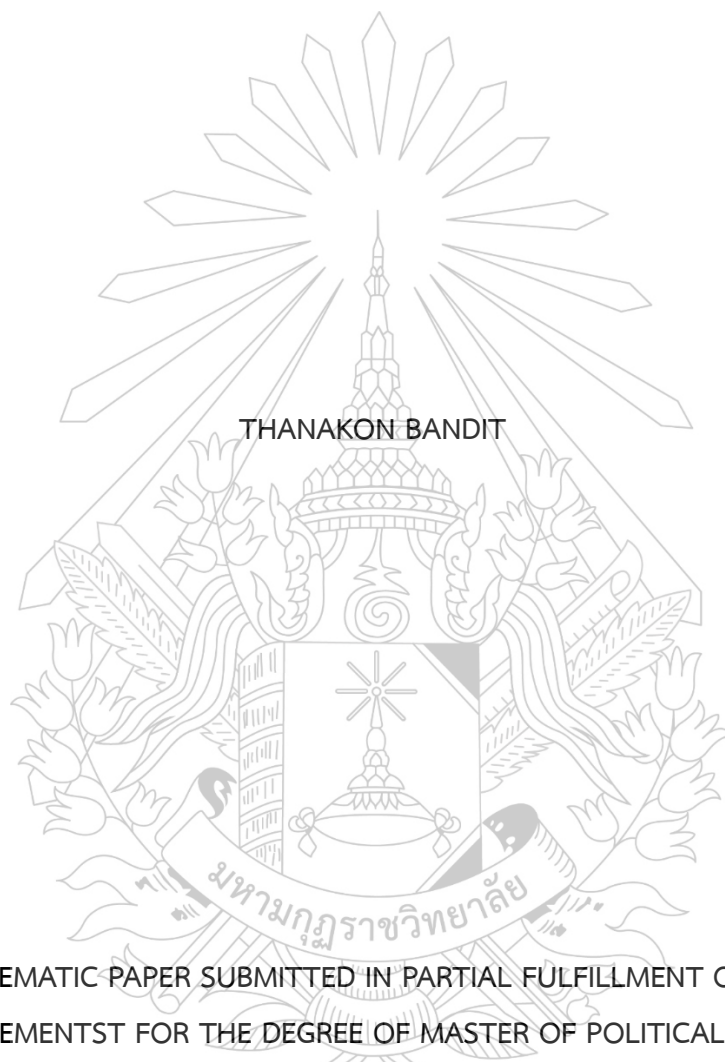
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช 2568

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

POLITICAL BEHAVIOR OF NON-COMMISSIONED OFFICERS IN SRI
SONGRAK CAMP, 28TH ARMY REGION

THANAKON BANDIT

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTST FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE

PROGRAM IN POLITICAL SCIENCE

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2025

COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อสารนิพนธ์	พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28
ชื่อนักศึกษา	ธนากร บัณญัติ
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

(พระมหาสุรไกร ชื่นพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์:

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนท์จารย์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง)

กรรมการ

(ดร.วีรณัฐ พรหมจักร)

กรรมการ

(ดร.อาทิตย์ แสงฉะวัก)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

หัวข้อสารนิพนธ์	พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก
	มณฑลทหารบกที่ 28
ชื่อนักศึกษา	ธนากร บัณญัติ
ชื่อปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	รัฐศาสตร์
ปีพุทธศักราช	2568
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัฒน์ อนนธ์จารย์

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย การวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากประชากรทั้งหมดจำนวน 126 คน ครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ การแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการสื่อสารทางการเมือง

ผลการวิจัยพบว่า นายทหารชั้นประทวนมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.87) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การติดตามข่าวสารทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.99) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ค่าเฉลี่ย = 3.97) การสื่อสารทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.97) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.92) และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (ค่าเฉลี่ย = 3.89) แสดงให้เห็นว่านายทหารชั้นประทวนยังคงตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่พลเมือง แม้จะอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของวัฒนธรรมองค์กรทหาร ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกล่อมเกลากิจกรรมการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองให้มีลักษณะเชิงสร้างสรรค์ 2) การส่งเสริมการติดตามข่าวสารที่รอบด้านและเชื่อถือได้ เพื่อป้องกันการถูกชักจูงจากข้อมูลบิดเบือน 3) การรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างต่อเนื่อง และ 4) การพัฒนาทักษะการสื่อสารทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเมืองเชิงบวกภายในกองทัพ งานวิจัยได้เสนอ “โมเดลทหารประชาธิปไตย (Democratic Soldier Model: DSM)” สะท้อนเส้นทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ที่สามารถรักษาสมดุลของบทบาท “ทหารอาชีพ” กับ “พลเมืองประชาธิปไตย” ได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: พฤติกรรมทางการเมือง, ประชาธิปไตย, นายทหารชั้นประทวน

ABSTRACT

Thematic Paper Topic	POLITICAL BEHAVIOR OF NON-COMMISSIONED OFFICERS IN SRI SONGRAK CAMP, 28TH ARMY REGION
Student's Name	Thanakon Bandit
Degree Sought	Master of Political Science
Program	Political Science
Anno Domini	2025
Advisor	Associate Professor Dr. Sukhapat Anonjarn

This thematic paper aimed to: (1) examine the level of political behavior in democracy among non-commissioned officers (NCOs) at the 28th Military Circle, Loei Province; (2) compare the political behavior in democracy of these NCOs; and (3) explore approaches for developing their political behavior. The research employed a quantitative methodology, collecting data through questionnaires from the entire population of 126 respondents. The study focused on four dimensions: political expression, political information seeking, electoral participation, and political communication.

The findings revealed that the overall political behavior of NCOs was at a high level (Mean = 3.87). When considering each dimension, the mean scores in descending order were: political information seeking (Mean = 3.99), electoral participation (Mean = 3.97), political communication (Mean = 3.97), political participation (Mean = 3.92), and political expression (Mean = 3.89). These results indicated that NCOs remain aware of their rights and civic duties, even under the constraints of military organizational culture.

The developmental recommendations comprised four aspects: (1) cultivating constructive political expression, (2) promoting access to comprehensive and reliable political information to prevent misinformation, (3) encouraging consistent recognition of the importance of electoral participation, and (4) developing political communication skills, both direct and indirect, to foster a positive political culture within the military.

This study proposed the “Democratic Soldier Model (DSM)”, which reflects the pathway to developing political behavior among NCOs. The model emphasizes the balance between the dual roles of being both a “professional soldier” and a “democratic citizen.

Keywords: political behavior, democracy, non-commissioned officer

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีจากความช่วยเหลือของหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง อันเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาททั้งความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในการศึกษาระดับปริญญาโท

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง รองศาสตราจารย์ ดร.สุขพัฒน์ อนนท์จารย์ อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.วีรณัฐ พรหมจักร และ ดร.อาทิตย์ แสงเนวก อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ ที่ได้สละเวลา ดูแล เอาใจใส่ ให้กำลังใจและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่องในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรเชษฐ์ โทอิน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศตวรรษ สงกาผัน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่ได้ให้ข้อเสนอแนะอันทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ค่ายศรีสองรัก ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลยและนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ทุกนายที่สละเวลาให้ข้อมูล ประสพการณ์ และความคิดเห็นอันทรงคุณค่าเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญในการสร้างองค์ความรู้และข้อเสนอแนะที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับนี้

ขอกราบขอบคุณ บิดามารดา ผู้ให้กำเนิดและผลักดันให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นพากเพียรในการศึกษา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจอย่างต่อเนื่องเสมอมาและประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมใช้เป็นเครื่องสักการะบูชาคุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดาและคุณครูบาอาจารย์ทั้งหลาย

ธนากร บัณฑิตย์

สารบัญ

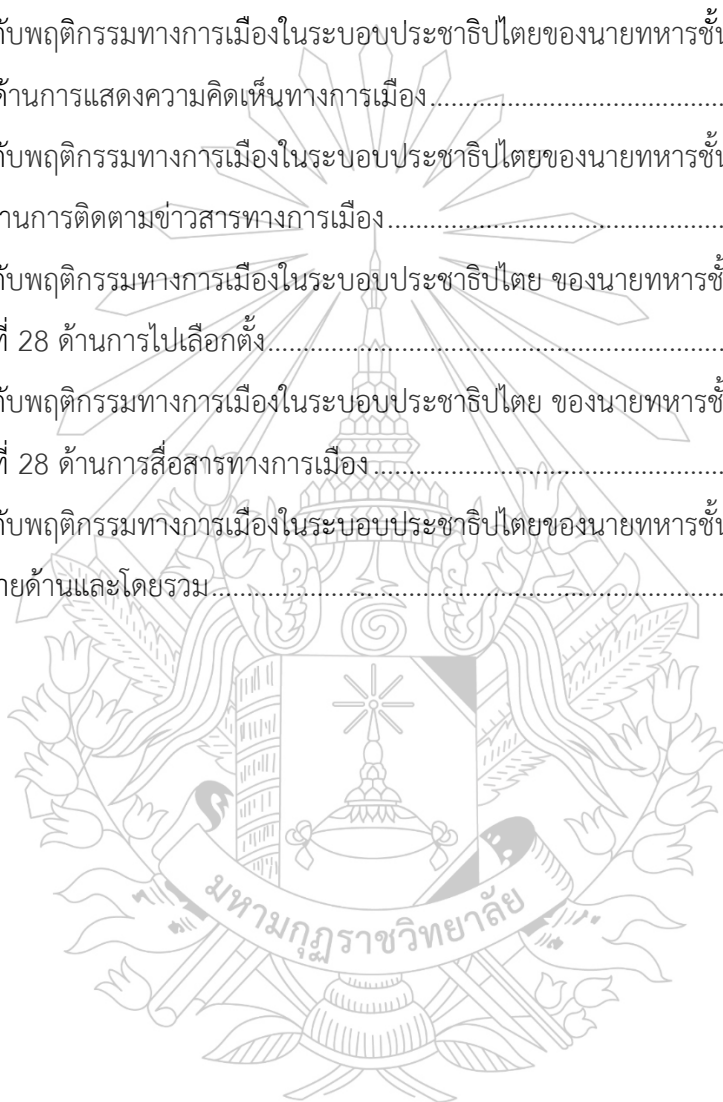
หน้า

บทคัดย่อ	ฉ
ABSTRACT	ซ
กิตติกรรมประกาศ	ญ
สารบัญ.....	ณ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2. คำถามการวิจัย.....	2
1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.4. สมมติฐานการวิจัย.....	2
1.5. ขอบเขตการวิจัย.....	2
1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ	3
1.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
2.1. แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย.....	5
2.2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	19
2.3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานการเมือง.....	24
2.4. การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ	26
2.5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน.....	36
2.6. สภาพพื้นที่วิจัย.....	41
2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.8. กรอบแนวคิดในการวิจัย	44
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	45
3.1. รูปแบบการวิจัย.....	45
3.2. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย	45

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ.....	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์.....	48
4.1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	48
4.2. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย	50
4.3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑล ทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย	56
4.4. องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	58
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	61
5.1. สรุปผลการวิจัย.....	62
5.2. อภิปรายผล	67
5.3. ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	78
ภาคผนวก ก.....	79
ภาคผนวก ข.....	85
ภาคผนวก ค.....	89
ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์.....	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ยอดกำลังพล.....	41
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	49
ตารางที่ 4.2 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง.....	51
ตารางที่ 4.3 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง.....	52
ตารางที่ 4.4 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการไปเลือกตั้ง.....	53
ตารางที่ 4.5 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการสื่อสารทางการเมือง.....	54
ตารางที่ 4.6 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 รายด้านและโดยรวม.....	55

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	44
ภาพประกอบ 2 โมเดลทหารประชาธิปไตย (Democratic Soldier Model: DSM).....	59

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศไทยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม กระบวนการดังกล่าวมิได้ทำให้ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง หากแต่เป็นเพียงการเปลี่ยนผ่านอำนาจจากสถาบันกษัตริย์ไปสู่กลุ่มผู้นำทางทหารและพลเรือน (จำลอง พรหมสวัสดิ์, 2554) ความเป็นจริงทางการเมืองตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษจึงสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ แ่งชิงและเปลี่ยนผ่านอำนาจระหว่างชนชั้นนำมากกว่าการสร้างรากฐานประชาธิปไตยที่มั่นคง

ประวัติศาสตร์การเมืองไทยยังสะท้อนการต่อสู้ของประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เช่น เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, 6 ตุลาคม 2519 และพฤษภาคม 2535 ซึ่งสะท้อนบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะชนชั้นกลางในเขตเมืองที่กลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการเมืองไทย (มติชนออนไลน์, 2565) อย่างไรก็ตาม ความไม่ต่อเนื่องและความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองยังคงนำไปสู่วิกฤติซ้ำซ้อนและการรัฐประหารหลายครั้ง

บทบาทของทหารจึงถูกกำหนดให้มีส่วนร่วมกับการเมืองการปกครองไทยมาโดยตลอด โดยนักวิชาการอย่าง Finer (อ้างใน สุทธิพันธุ์ สุวรรณวิจิตร และวรวิทย์ กลิ่นสุข, 2564) ชี้ว่าระบอบการแทรกแซงทางการเมืองของทหารขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคม ขณะที่ Lucian Pye และ Guy Pauker มองว่ากองทัพในประเทศกำลังพัฒนามีลักษณะเป็นองค์กรที่มีระเบียบวินัยสูงและถูกใช้เป็นพลังทางการเมืองเพื่อเติมเต็มช่องว่างที่สถาบันประชาธิปไตยไม่สามารถตอบสนองได้ (Pye & Pauker, อ้างใน สุทธิพันธุ์ สุวรรณวิจิตรและวรวิทย์ กลิ่นสุข, 2564)

ในบริบทของประเทศไทย ภาพลักษณ์ของทหารมักถูกเชื่อมโยงกับระบอบอำนาจนิยม ทำให้พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารส่วนใหญ่จำกัดอยู่เพียงการใช้สิทธิเลือกตั้งและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากรัฐหรือสื่อมวลชน โดยไม่สามารถแสดงออกหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างอิสระได้ (ยุทธนา ประณีต, 2565) มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่สะท้อนลักษณะดังกล่าว เนื่องจากนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักสามารถแสดงออกทางการเมืองได้อย่างจำกัด เฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งหรือได้รับอนุญาตให้ออกจากค่ายเพื่อไปใช้สิทธิเท่านั้น

ดังนั้น การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในแง่การทำความเข้าใจปัจจัยทางประวัติศาสตร์ การเมืองและวัฒนธรรมองค์กรที่กำหนดกรอบพฤติกรรมทางการเมืองของทหาร ตลอดจนการสะท้อนบทบาทและข้อจำกัดของทหารไทยในระบอบประชาธิปไตย อันจะช่วยให้เกิดองค์ความรู้เชิงลึกในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทยร่วมสมัยและวางแนวทางสำหรับการพัฒนาให้กองทัพมีความสัมพันธ์กับระบอบประชาธิปไตยที่สมดุลยิ่งขึ้น

1.2. คำถามการวิจัย

1. นายทหารชั้นประทวนในมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย มีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างไร?
2. พฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวนในมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย แตกต่างกันหรือไม่?
3. แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวนในมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ควรเป็นอย่างไร?

1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

1.4. สมมติฐานการวิจัย

นายทหารชั้นประทวนที่มี เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ลำดับชั้นยศ ต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน

1.5. ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน ครอบคลุม 4 มิติหลัก การออกเสียงเลือกตั้ง (เช่น การใช้สิทธิ ความสม่ำเสมอ เหตุผลในการเลือก)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (เช่น การเข้าร่วมกิจกรรม/เวทีสาธารณะ การติดตามนโยบายการช่วยงานชุมชนที่เกี่ยวข้องการเมือง) การติดตามข่าวสารทางการเมือง (เช่น แหล่งข่าวที่ใช้ ความถี่ ความไว้วางใจต่อสื่อ) และการสื่อสารทางการเมือง (เช่น การสนทนา/แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความระมัดระวังในการแสดงออกในที่ทำงาน/สาธารณะ)

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นายทหารชั้นประทวนประจำการในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ทั้งหมด 126 คน (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2568)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามหน่วย/กองร้อย และชั้นยศเพื่อให้ได้ตัวแทนที่เหมาะสม เนื่องจากจำนวนประชากรมี 126 คน ซึ่งไม่มากนักผู้วิจัยจะใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง (Census/Total Population Survey) เพื่อความครอบคลุมและลดความคลาดเคลื่อนเชิงสถิติ

3) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 อำเภอเมือง จังหวัดเลย

4) ขอบเขตด้านเวลา ปีการศึกษา 2568

1.6. นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนของ มณฑลทหารบกที่ 28 ได้แก่ การแสดงออกความคิดเห็น, การติดตามข่าวสาร, การไปเลือกตั้งและการสื่อสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28

การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกเชิงความคิดเห็นของนายทหารชั้นประทวนต่อประเด็นการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการพูดคุย แสดงความคิดเห็น สนับสนุนหรือคัดค้านนโยบายและเหตุการณ์ทางการเมือง ทั้งในรูปแบบการสื่อสารส่วนบุคคล (เช่น ในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน) และการสื่อสารในวงสังคมทั่วไป โดยวัดจากระดับความถี่และความเต็มใจในการแสดงความคิดเห็น

การติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมของนายทหารชั้นประทวนในการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์หรือนโยบายทางการเมืองจากสื่อแขนงต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ออนไลน์และสื่อสังคมออนไลน์ โดยวัดจากความถี่ แหล่งข้อมูลที่ใช้และความสนใจต่อเนื้อหาทางการเมือง

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การมีส่วนร่วมของนายทหารชั้นประทวนในการใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ โดยวัดจากการเข้าร่วมเลือกตั้ง ความสม่ำเสมอในการไปใช้สิทธิและเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมือง

การสื่อสารทางการเมือง หมายถึง การแลกเปลี่ยน พูดคุย หรือเผยแพร่ข้อมูลความคิดเห็นทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ทั้งในชีวิตประจำวันและผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยวัดจากความถี่ ลักษณะการสื่อสาร (การแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร หรือการโต้แย้งเชิงเหตุผล) และความระมัดระวังในการแสดงออกทางการเมืองในฐานะบุคลากรของกองทัพ

เพศ หมายถึง เพศชาย หญิง หรือ บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ในสังกัด มทบ.28

อายุ หมายถึง อายุของนายทหารชั้นประทวน สังกัด มทบ.28 ตั้งแต่ 18 – 22 ปี

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนายทหารชั้นประทวน สังกัด มทบ.28 ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จนถึง ระดับปริญญาตรี

ลำดับชั้นยศ หมายถึง สิบตรี สิบโท สิบเอก จำสิบตรี จำสิบโท จำสิบเอก

มณฑลทหารบกที่ 28 หมายถึง หน่วยมณฑลทหารบกที่ 28 จัดตั้งหน่วยครั้งแรกในนามจังหวัดทหารบกอุดร ส่วนแยกที่ 3 เมื่อปีพุทธศักราช 2521 มีทหารหน่วยแรกในพื้นที่คือ กองพันทหารราบที่ 4 กรมผสมที่ 13 ซึ่งต่อมาได้แปรสภาพเป็น กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8 แล้วได้จัดตั้งหน่วย กองพันทหารราบที่ 3 และกองพันทหารราบที่ 4 ของกรมทหารราบที่ 8 เพิ่มในเวลาต่อมา เมื่อสถานการณ์ในพื้นที่ลดระดับลง ก็ได้เคลื่อนย้ายกองพันทหารราบที่ 3 ไปเข้าที่ตั้งปกติในจังหวัดขอนแก่น และได้ปิดการบรรจุกองพันทหารราบที่ 4 จนถึงปัจจุบันเมื่อปีพุทธศักราช 2524 ได้แปรสภาพหน่วยเป็นจังหวัดทหารบกเลย ขึ้นการบังคับบัญชากับมณฑลทหารบกที่ 23 และได้รับพระราชทานนามค่าย “ค่ายศรีสองรัก” ตามชื่อของพระธาตุศรีสองรัก ปูนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์และสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ประชาชนในพื้นที่เคารพสักการะ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ได้มีคำสั่งกองทัพบกที่ 37/58 ลงวันที่ 25 กันยายน 2558 แปรสภาพจังหวัดทหารบกเลย เป็นมณฑลทหารบกที่ 28

1.7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ของมณฑลทหารบกที่ 28
2. เพื่อเป็นแนวทางในการแสดงออกพฤติกรรมที่ดี ทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนของมณฑลทหารบกที่ 28
3. เพื่อได้รูปแบบการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ของมณฑลทหารบกที่ 28 และเพื่อเป็นคู่มือในการดำเนินงานเชิงวิชาการต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลางานทางการเมือง
- 2.4 การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การเมืองภาคประชาชน
- 2.6 สภาพพื้นที่วิจัย
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1. แนวคิดและทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

จากแนวคิดและทฤษฎีทางการเมืองผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง เช่น การเคารพสิทธิและเสรีภาพของคนอื่น การยอมรับความเห็นต่าง การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1.1 การเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นแนวคิดพื้นฐานตามอุดมการณ์ของระบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดถือหลักแห่งสิทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ที่มีหลักว่ามนุษย์ทุกคนเกิดขึ้นมามีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้โดยอิสระภายในกรอบแห่งสิทธิและเสรีภาพโดยปลอดจากการแทรกแซงหรือขัดขวางของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ รัฐหรือประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตยทั้งหลายจึงได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่าง ๆ ที่มนุษย์แต่ละคนพึงมีโดยสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองที่สำคัญ คือ สิทธิและเสรีภาพที่เรียกว่า สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (Fundamental rights and liberties) โดยสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้จะมากหรือน้อยแตกต่างกันตามยุคสมัย ตามสภาพการณ์ของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติรับรองแก่ประชาชนในรัฐนั้น ยังอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ สิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้อย่างสมบูรณ์

(Absolute Rights) เป็นสิทธิและเสรีภาพที่ไม่มีเงื่อนไขหรือข้อจำกัดใดๆ เสรีภาพในทางความคิด เสรีภาพในการเลือกนับถือศาสนา เป็นต้น และอีกประเภทหนึ่งคือ สิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้อย่างสัมพัทธ์ (Relative Rights) เป็นสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติรับรองไว้ โดยรัฐสงวนไว้ซึ่งอำนาจที่จะจำกัดการใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นในภายหลังหรือภายใต้เงื่อนไขบางประการ เนื่องจากการดำรงชีพอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น จำเป็นต้องมีการจัดระเบียบวินัย กฎเกณฑ์กติกาของสังคม อีกทั้งต้องสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมเป็นเครื่องยึดถือปฏิบัติเพื่อให้สังคมมีระเบียบเพื่อให้สมาชิกในสังคมไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกันเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยและได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นอกจากเงื่อนไขและข้อจำกัดบางประการรัฐอาจกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นด้วย (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2538)

จากแนวความคิดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้วิจัสรุปได้ว่าเกิดขึ้นจากการปฏิบัติทางความคิด การเมือง การปกครอง และสังคม จากการเคารพและหวาดกลัวในอิทธิพลของธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ การเคารพในเทพเจ้าที่ไม่มีตัวตน การยกย่องบุคคลให้อำนาจเหนือชีวิตของตน ตามลัทธิเทวะราชาจนถึงยุคของการตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ที่มีความคิดและจิตใจโดยธรรมชาติ ซึ่งปัจเจกชนทุกคนมีอยู่และควรได้รับการปฏิบัติโดยเที่ยงธรรม

2.1.2 การยอมรับความเห็นต่าง

สถานการณ์การรวมตัวเคลื่อนไหวของเยาวชน นิสิต นักศึกษา ทั่วประเทศ ตั้งแต่ช่วงต้นปี 2563 จนถึงปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นความพยายามส่งเสียงเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ จากเยาวชนคนรุ่นใหม่หลากหลายกลุ่ม เพื่อหวังให้ฝ่ายบริหารซึ่งเป็นคนต่างวัย มีโลกทัศน์ที่ต่างกัน โดยสิ้นเชิงรับฟังการเรียกร้องการเปลี่ยนแปลงเพื่อส่งเสียงถึงภาครัฐ นั้นไม่ใช่เรื่องใหม่หากแต่ปรากฏการณ์ในช่วง 2 ปีโดยมีความแตกต่างจากการแสดงออกของเยาวชนคนรุ่นใหม่ในอดีต ทั้งการเคลื่อนไหวเชิงสัญลักษณ์ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เช่น การเดินแสมทโรของเด็กมัธยม การใส่ชุดไดโนเสาร์เพื่อเรียกร้องปรับปรุงกฎระเบียบที่เยาวชนมองว่าล้าหลัง เช่น เรื่องทรงผม การแสดงออกเคลื่อนไหวผ่านสื่อออนไลน์และออฟไลน์เพื่อผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง ไม่ว่าจะเป็นการปฏิรูประบบการศึกษา แนวทางการบริหารดำเนินงานของรัฐ หรือการแก้ไขรัฐธรรมนูญ จนไปถึงการชุมนุมที่ยกระดับความรุนแรงขึ้นเรื่อยมา มีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นปรากฏการณ์ที่ขยายตัวอย่างกว้างขวางหลากหลาย โดยพบว่าผู้แสดงออกทางการเมืองมีอายุน้อยลง อีกทั้งยังมีประเด็นข้อเรียกร้องที่แตกต่างและท้าทายกับกรอบที่สังคมคุ้นชินเป็นอย่างมาก

ดังนั้นเมื่อ ทำการศึกษาจากทฤษฎีกรอบวิเคราะห์เปรียบเทียบขบวนการนักศึกษา (ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ และสมศักดิ์ สามัคคีธรรม, 2562) ที่เปรียบเทียบขบวนการนักศึกษาจากทั่วโลกและพยายามทำความเข้าใจผ่านการจัดจำแนกขบวนการ โดยสร้างเกณฑ์จำแนกที่มีพื้นฐานจาก คือ มิติ

ของการเคลื่อนไหวและเป้าหมายของขบวนการซึ่งแบ่งประเภทขบวนการนักศึกษาไว้ดังนี้
 1) ขบวนการนักศึกษาแนวปฏิรูป 2) ขบวนการนักศึกษาแนวปฏิวัติเชิงโครงสร้าง 3) ขบวนการ
 นักศึกษารื้อถอนด้านอัตลักษณ์ 4) ขบวนการนักศึกษาแนวปฏิวัติสังคม สอดคล้องกับกระบวนการของ
 ความขัดแย้งตามแนวคิดของโรมัส (Thomas,1976 อ้างถึงใน อรอนงค์ พุกกะคุปต์และคณะ) ที่เชื่อว่า
 ความขัดแย้งเป็นกระบวนการ แต่เมื่อความขัดแย้งในตอนแรกสิ้นสุดลงก็จะเกิดความขัดแย้งต่อมาอีก
 โดยที่ขั้นสุดท้ายของตอนแรกจะ ไปกระตุ้นหรือเป็นสิ่งเร้าให้เกิดความขัดแย้งในตอนต่อไปซึ่งในแต่ละ
 ตอนจะมีเหตุการณ์เกิดขึ้น ตามลำดับ คือ (1) เกิดความคับข้องใจ (2) เกิดมโนทัศน์เกี่ยวกับความ
 ขัดแย้ง (3) แสดงพฤติกรรมออกมา (4) เกิดปฏิกิริยาของอีกฝ่ายหนึ่ง (5) ผลของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
 ตามมา

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบริบทและสถานการณ์ทางการเมืองมีความซับซ้อน
 (Complicate Politic) ส่วนหนึ่งเกิดจากความแตกต่างระหว่างวัยซึ่งได้ถูกนำมาศึกษาหลายครั้ง
 โดยกรอบสากลที่ใช้แบ่งกลุ่มช่วงวัยในการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มรุ่นทางการเมือง
 ได้แก่

(1) Baby boomers (ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489-2506) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน
 หนักมีความอดทน มีความเสียสละ พึ่งพาตนเองได้ ให้ความสำคัญกับครอบครัว ไม่ตั้งคำถาม มองโลก
 ทัศน์แบบลำดับขั้น ไม่เชื่อเรื่องความเท่าเทียม

(2) Generation X (ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2507-2523) มีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิด
 เห็น ยอมรับความแตกต่าง และชอบใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี ถูกปลูกฝังว่าต้อง ทำงานหนัก ห้ามเถียง
 ผู้ใหญ่ ต้องทำตามกฎในโรงเรียน มีความอนุรักษนิยม เพราะว่าคุณเคยกับสิ่งที่ ตัวเองได้มี
 ประสบการณ์

(3) Generation Y (ผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ. 2524-2537) เป็นกลุ่มคนที่ เจริญเติบโตขึ้น
 พร้อมกับการพัฒนาการของคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีดิจิทัล จึงทำให้คนเหล่านี้มีรูปแบบ การใช้ชีวิตที่
 ต้องการการเชื่อมต่อกับผู้อื่นตลอดเวลา

(4) Generation (Z) (ผู้ที่เกิดปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป และอายุ 18 ปีขึ้นไป) รุ่นนี้ส่วนใหญ่
 พ่อแม่จะเป็นคน Gen X และ Gen Y เกิดในยุค Digital คิด ไร ทำไร ไม่ชอบรอคอย กลัวอนาคต
 เปิดกว้างทางความคิด ความอดทนต่ำ ชอบเป็นอิสระ ไม่อยากให้ ใครมาบีบคั้น มองหาความ
 เปลี่ยนแปลง ถ้าพูดในเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองก็จะเป็นความแตกต่าง ระหว่างอนุรักษนิยมกับ
 ความก้าวหน้าในทางความคิด เติบโตขึ้นมาพร้อมกับเสรีภาพและการแสดงออกและการแก้ไขขัดแย้ง
 เห็นต่าง ดังนั้นต้องมีเหตุผลว่าทำไมถึงทำไม่ได้

นอกจากนี้ คนในแต่ละยุคเติบโตมาในสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และ ประสพการณ์ที่ต่างกันไป ดังนั้นความแตกต่างระหว่างช่วงวัย (Generation Gaps) เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนแต่ละช่วงวัยมีพฤติกรรม มีมุมมอง ความคิดที่มีความแตกต่างกัน นอกจากเกิดจากความแตกต่างระหว่างช่วงวัยแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างและระบบ รวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมในทีนำไปสู่ความเห็นต่างทางการเมือง คล้ายกับแนวคิดของวงกลมความเห็นต่างของ (วันชัย วัฒนศัพท์, 2550) ที่ได้ทำการวิเคราะห์เครื่องมือความเห็นที่แตกต่าง ซึ่งประกอบด้วย 1) ความขัดแย้งด้านข้อมูล (Data Conflict) เป็นปัญหาพื้นฐานของความเห็นต่างอาจจะจากขอมูลน้อยไปการแปลผลผิดพลาด การวิเคราะห์ออกมาด้วยความเห็นต่าง การรับรู้ข้อมูล (Perception) 2) ความเห็นต่างจากผลประโยชน์ (Interest Conflict) เป็นเหตุผลแห่งการแย่งชิงผลประโยชน์ในสิ่งที่คุณเหมือนมีหรือมีไม่เพียงพอเป็นเรื่องของตัวเองหรือภาระบวการและจิตวิทยา 3) ความเห็นต่างด้านโครงสร้าง (Structural Conflict) เป็นเรื่องของอำนาจแย่งชิงอำนาจ การใช้อำนาจ การกระจายอำนาจปัญหา โครงสร้าง รวมไปถึงกฎ ระเบียบ บทบาท ภูมิศาสตร์ระยะเวลาและระบบ 4) ความเห็นต่างด้านความสัมพันธ์ (Relationship Conflict) เป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมต่าง ๆ ในอดีต อารมณ์ที่รุนแรงความเข้าใจผิด และการสื่อสารที่บกพร่อง 5) ความเห็นต่างด้านค่านิยม (Values Conflict) เป็นปัญหา ระบบของความเชื่อความแตกต่างในค่านิยมชนบประเพณีประเพณีการเลี้ยงดูที่หล่อหลอม เขาขึ้นมา

ดังนั้น ความเห็นต่างจึงเป็นเรื่องที่ปกติและเกิดขึ้นทั่วโลกและมีหลายกรณีในต่างประเทศที่นำไปสู่ความสูญเสียครั้งใหญ่ เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นและเป็นส่วนหนึ่งในการหาทางออกเพื่อสังคมที่ดีและน่าอยู่สำหรับทุกฝ่าย สำหรับสถานการณ์ของประเทศไทยในวันนี้ซึ่งประชาชนเกิดการตั้งคำถามว่า “เมื่อมีความเห็นต่างทางการเมืองแล้วทำร้ายกันได้หรือ ?” ดอกย่าเหตุผลว่าทำไมเพดาน 3 ข้อเรียกร้องทุกการชุมนุมให้ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ลาออกจากตำแหน่งนายกฯ ร่างรัฐธรรมนูญใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนและข้อสุดท้าย ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญตามระบอบประชาธิปไตยโดยสะท้อนว่า “การเมืองเป็นเรื่องของคนทุกคน และทุกคนก็ไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบทางการเมืองต่อการดำรงชีวิตของประชาชน” คำกล่าวนี้สะท้อนถึงมุมมองและแนวคิดต่าง ๆ ออกมาตามบริบท ทางสังคมการเมืองและวัฒนธรรมของตนเอง โดยเฉพาะในประเด็นความหมายทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย (Novice Puthea Yon, 2563) ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้นำเฉพาะของผู้นำทางการเมืองที่สำคัญ เช่น ผู้นำแบบเส้นทางสู่เป้าหมาย ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งคุณลักษณะและทักษะ ดังนี้

(1) คุณลักษณะ (Traits) ประกอบด้วย ความสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การรับรู้ความไวต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม บรรณาในความสำเร็จ มีความเปิดเผยตรงไปตรงมาให้ความร่วมมือมีการตัดสินใจมีความเด็ดขาด น่าเชื่อถือ สามารถพึ่งพาอาศัย มีอำนาจและมีแรงจูงใจ

ด้านอำนาจ มีความกระตือรือร้นสูง มีความมั่นใจในตนเอง มีความหนักแน่น ยืนหยัดและทนทาน สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่มีความยุ่งยากและมีความรับผิดชอบสูง

(2) ทักษะ (Skills) ประกอบด้วย มีความเฉลียวฉลาดและมีสติปัญญา มีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความนุ่มนวลและมีอธยาศัยดีรู้จักผูกมิตรไมตรีมีทักษะในการพูด มีความคล่องแคล่วด้านการพูด มีความรอบรู้เกี่ยวกับงาน มีทักษะในการจัดการและบริหารอย่างเป็นระบบ มีทักษะในการชักจูงใจผู้อื่น มีทักษะทางสังคมสูง (วุฒิชัย วรชิน, 2546) รวมถึงควรมีหลักการและหลักปฏิบัติในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักของธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หลักคุณธรรม (Morality) หลักความโปร่งใส (Accountability) หลักการมีส่วนร่วม (Participation) หลักความรับผิดชอบต่อ (Responsibility) และหลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) (พระครูปลัดประ วิทย์ วรธมโม, 2564) สามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งด้วยวิธีการสันติวิธีด้วย

การนำทฤษฎีสันติภาพศึกษามาใช้ในการศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และธรรมชาติของสังคมมนุษย์ซึ่ง มีความโน้มเอียงไปในการเกื้อกูลกัน พึ่งพากัน พร้อมทั้งจะยอมรับซึ่งกันและกันรวมถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์โดยปราศจากความรุนแรงในทุกรูปแบบ โดยเรียกสังคมนี้ว่า สังคมที่มีความสันติสุข (เพิ่ม ศักดิ์มกรภิรมย์, 2554) ในกรณีที่มีความเห็นต่าง ทั้งด้านบวกและด้านลบซึ่งความเห็นต่างเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมในเพราะความเห็นต่างเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ทั้งในความเกลียดและความรัก พัฒนาให้เกิดความเห็นต่างแบบร่วมมือซึ่งพบ่าปัจจัยที่ทำให้การจัดการความเห็นต่างที่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากขาดแรงจูงใจที่ดี (Motivation) ดังนั้น การจัดการความเห็นต่างได้ผลที่ดีในทางปฏิบัติ ควรมีการลงทุนเพื่อการฝึกฝนสร้างการเรียนรู้เพื่อให้บุคลากรมีสมรรถนะต่อการจัดการความเห็นต่างแบบร่วมมือด้วยการมีเป้าหมายเดียวกันภายใต้มิตรภาพที่ดีต่อกันและกัน (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2566) เพื่อสร้างความปรองดองหรือความสมานฉันท์แต่หากเกิดกรณีหรือข้อพิพาทจากความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน สามารถนำหลักการแก้ไขความขัดแย้งมาใช้ โดยการมีพื้นที่ได้พูดคุยกัน พูดคุยด้วยความเคารพความเห็นซึ่งกัน ไม่มีใครครอบงำ พูดคุยอย่างสร้างสรรค์และที่สำคัญเป็นการพูดคุยที่มีจุดหมายตรงกัน คือ หาทางออกให้กับสังคมและอนาคตประเทศในระยะยาวอย่างไร ไม่ได้แย้งเพื่อเอาชนะกัน รวมถึงการมีบรรยากาศของการพูดคุยโดยสังคมต้องสร้างบรรยากาศนี้ขึ้น โดยมีกระบวนการที่สำคัญดังนี้ 1) ให้มีพื้นที่ตรงกลางมาเริ่มต้น 2) การสร้างบรรยากาศที่ลดการกระทำให้อีกฝ่ายหนึ่งไม่พอใจ 3) การอดทนต่อความเห็นที่แตกต่าง อย่าด่วนสรุปว่าใครถูก ใครผิดและที่สำคัญคือ ต้องมีความอดทน มีสติไม่ใช้ความรุนแรง (วุฒิสาร ตันไชย, 2566) ขณะเดียวกันในส่วนของภาคประชาชนนั้น ประชาชนทุกคนควรมีความเข้าใจการแสดงออกทางพฤติกรรมทางการเมืองใน 3 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) การสังเกตการณ์ทางการเมือง คือ การเฝ้าดูและการพูดคุย ติดตาม สถานการณ์ทางการเมือง หรือการเคลื่อนไหวของตัวแสดงทางการเมืองที่

เกิดขึ้น 2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ พฤติกรรมการเข้าไปร่วมกระทำกิจกรรมทางการเมือง เช่น การไปเลือกตั้ง และ 3) การเข้าเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง บทบาทความเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกเป็นเจ้าของประเทศ

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพปัญหาสาเหตุและผลกระทบ ปัจจัยสำคัญและแนวทางในการไกล่เกลี่ยปัญหาความเห็นต่างทางทางทัศนคติของผู้นำการเมืองไทยและสะท้อนความคาดหวังของคนในกลุ่ม Gen X กับ Gen Z ต่อผู้นำทางการเมืองในอุดมคติว่าควรเป็นบุคคลที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติที่สำคัญอย่างไรเมื่อมีโอกาสเข้ามาพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด (ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล และคณะ, 2562)

2.1.3 การใช้เหตุผลในการตัดสินใจ

ไพลิน ผ่องใส (2536: 155) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้พิจารณาหรือประเมินอย่างดีแล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ การตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญและเกี่ยวข้องกับ หน้าที่การบริหารหรือการจัดการเกือบทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การประสานงานและการควบคุม การตัดสินใจได้มีการศึกษามานาน ดังที่ บาร์นาร์ด (Barnard, 1938, unpagged อ้างอิงใน ไพลิน ผ่องใส , 2536: 155) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ว่า คือ "เทคนิคในการที่จะพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ให้เหลือทางเลือกเดียว

ไซมอน (Simon, 1960, pp. 5-6 อ้างอิงใน กุลชลี ไชยนันตา, 2539: 128) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการของการหาโอกาสที่จะตัดสินใจ การหาทางเลือกที่พอเป็นไปได้และทางเลือกจากงานต่าง ๆ ที่มีอยู่ การตัดสินใจเป็นกระบวนการของกิจกรรมต่าง ๆ 3 ประการคือ กิจกรรมด้านเข้าปัญหาซึ่งจะเน้นการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศที่จะนำมาใช้ ประกอบในการตัดสินใจ กิจกรรมด้านการออกแบบ คือ การนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาแนวทางที่จะ นำไปสู่การปฏิบัติ กิจกรรมเกี่ยวกับการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติ

ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 1978, p. 228 อ้างอิงใน กุลชลี ไชยนันตา, 2539: 128) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ คือการตกลงใจที่ผู้ตัดสินใจตัดสินใจว่าจะทำการหรือละเว้นการกระทำใด ๆ การตัดสินใจเป็นความรับผิดชอบหลักของนักบริหารทุกคนและเป็นกระบวนการที่การตัดสินใจ จะได้รับการปฏิบัติ กระบวนการตัดสินใจจะไม่สิ้นสุดจนกว่าการ ตัดสินใจจะได้รับการดำเนินการ ปฏิบัติเป็นที่เรียบร้อย

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ และวิบูลย์ โตณะบุตร (2542: 6) ให้ความหมายว่า การตัดสินใจ หมายถึง การพิจารณาตกลงใจซึ่งขาดจากทางเลือกที่มีอยู่มากกว่าหนึ่งทางขึ้นไปในอันที่จะให้มีการกระทำในลักษณะเฉพาะใด ๆ หรือการตกลงใจที่จะยุติข้อขัดแย้ง ข้อโต้แย้ง โดยให้มีการกระทำไปในทางหนึ่งทางใดที่ได้มีการพิจารณาและตรวจสอบอย่างรอบคอบแล้ว

จากแนวคิดว่าด้วยการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่ใช้เหตุผลในการพิจารณา วิเคราะห์และหาทางเลือกเพื่อนำไปสู่ขั้นของการปฏิบัติที่ดีที่สุดซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด การตัดสินใจจึงต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการอย่างรอบคอบเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารองค์การจะเห็นว่าการตัดสินใจการเป็นหัวใจของการบริหารหน่วยงานเพราะผู้ตัดสินใจไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จะต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจหลายครั้งในวันหนึ่ง ๆ บางครั้งก็มีความสำคัญถึงขั้นของการอยู่รอดหรือไม่ชอบหน่วยงาน บางครั้งก็เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงการทำงานของบุคคลอื่น ๆ และยังเป็นผู้ตัดสินใจระดับสูงขึ้นไปจะต้องเกี่ยวพันกับการตัดสินใจตลอดเวลา ผลของการตัดสินใจของผู้ตัดสินใจไม่ว่าจะปรากฏออกมาดีหรือไม่ก็ตามผู้ตัดสินใจจะต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นนั้น

2.1.4 ความรับผิดชอบต่อสังคม

พลเมืองคือรากฐานของประชาธิปไตย จิตสำนึกประชาธิปไตยก็คือจิตสำนึกของความเป็นพลเมือง รัฐธรรมนูญที่มีการแบ่งแยกอำนาจและการตรวจสอบถ่วงดุล (checks & balances) ที่ดีเป็นเรื่องของระบบที่จำเป็นจะต้องมีการแก้ไข แต่เรื่องของคนเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กันอย่างเร่งด่วน (ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล, 2555: 59) นอกจากนี้ พลเมืองยังเป็นกุญแจสำคัญเพื่อเสริมสร้างกระบวนการประชาธิปไตยของรัฐให้เข้มแข็ง การมีส่วนร่วมของพลเมืองเป็นกลไกหลักในการแสดงบทบาทขับเคลื่อนประชาธิปไตย โดยเฉพาะการปรึกษาหารือถกเถียงประเด็นสาธารณะที่สำคัญ ๆ กับทุกภาคส่วนของสังคม กระทั่งนำไปสู่การตัดสินใจที่เห็นพ้องร่วมกันโดยมีเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การมีพลเมืองที่มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจึงเป็นความพึงประสงค์ของสังคมประชาธิปไตย ดังนั้น ความเป็นพลเมืองจึงเป็นค่าที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ไม่ใช่เพียงแต่รัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้นแต่ประชาชนจะต้องเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือมีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่น เคารพกติกา เคารพความแตกต่างในนานาประเทศ อาทิ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มีการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมาและประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่างให้กับประเทศต่าง ๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้ กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ดังนั้น ความเป็นพลเมืองจึงเป็นรากฐานและเป็นกุญแจสำคัญเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย พัฒนา ประชาชนให้เป็นผู้รู้และเข้าใจในเรื่องสิทธิ เสรีภาพ การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีการพึ่งตนเองได้ การมีสิทธิ การเคารพสิทธิ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม เคารพกติกาบ้านเมือง ไม่ใช้ความรุนแรง มีจิตสาธารณะจะนำประเทศไปสู่สันติสุขด้วยวิถีประชาธิปไตยนักวิชาการต่างประเทศและประเทศไทยอธิบายถึงคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองดังนี้

Westhimer and Kahne (2004) กล่าวว่า ความเป็นพลเมืองสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทตามระดับของความเข้มข้นของการใส่ใจต่อ บ้านเมืองดังนี้ คือ

ประเภทที่ 1 พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ (personally responsible citizen) เป็นคนที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยแก้ปัญหาของสังคม พัฒนาสังคม มีคุณลักษณะซื่อสัตย์ รับผิดชอบ เคารพกฎหมายและกติกาของสังคม การแสดงออกคือรับผิดชอบต่อชุมชน ตั้งใจทำงาน และเต็มใจเสียภาษี ปฏิบัติตามกฎหมาย อาสาที่จะทำงานช่วยเหลือในกรณีเกิดเหตุวิกฤต ตัวอย่างเช่น ร่วมบริจาค ร่วมงานรณรงค์ ช่วยเหลือแก้ปัญหาความอดอยากของคนอื่น

ประเภทที่ 2 พลเมืองที่มีส่วนร่วม (participatory citizen) เป็นพลเมืองที่เข้าร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ต้องมีส่วนร่วมและเป็นผู้ดำเนินการวางระบบโครงสร้างของสังคม พฤติกรรมที่แสดงออกคือการเป็นสมาชิกขององค์กรที่กระตือรือร้นแก้ปัญหาสังคม และมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนา เข้าร่วมในการจัดชุมชนให้ใส่ใจต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น การรักษาสีแกวเดอล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ยังเป็นคนที่มีความรู้ความเข้าใจ ในกระบวนการทำงานของรัฐและรู้วิธีการทำงานอย่างเชื่อมโยงระหว่างพลเมืองกับรัฐ

ประเภทที่ 3 พลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมในสังคม (justice-oriented citizen) เป็นพลเมืองที่มุ่งเน้นแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม มีคำถามต่อระบบที่เป็นอยู่ปัจจุบัน มีความคิดที่จะเปลี่ยนระบบหรือโครงสร้างของสังคมเมื่อระบบหรือโครงสร้างนั้นมีผลกระทบต่อความไม่เป็นธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกคือการคิดเชิงวิพากษ์ต่อโครงสร้างของสังคม นโยบายและเศรษฐกิจ โดยพิจารณาปรากฏการณ์แบบลึกมากกว่าแบบผิวเผินเป็นคนที่สืบค้นข้อเท็จจริงและนำเสนอประเด็นที่ไม่เป็นธรรมในสังคมมีความรู้และติดตามการเคลื่อนไหวทางสังคมและผลกระทบเชิงระบบที่เกิดขึ้น (ภักดี โพธิ์สิงห์ กฤษ เพิ่มทันจิตต์ และภมลทิพย์ ตรีเดช, 2562)

จากแนวคิดความรับผิดชอบ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หมายถึง การที่บุคคล องค์กรหรือธุรกิจ แสดงพฤติกรรมที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยไม่คำนึงเพียงแค่ผลกำไรของตนเองเท่านั้น เคารพสิทธิมนุษยชน ไม่เลือกปฏิบัติ ให้ความเท่าเทียมและดูแลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรม คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยมลพิษ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการอนุรักษ์ ธรรมชาติ มีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ ไม่คอร์รัปชัน ซื่อสัตย์ โปร่งใสและเคารพกฎหมาย พัฒนาชุมชนและสังคม สนับสนุนการศึกษา สุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนที่องค์กรเข้าไปเกี่ยวข้อง

ส่งเสริมแรงงานที่เป็นธรรมจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย ไม่เอารัดเอาเปรียบแรงงาน มีส่วนร่วมกับสังคมอย่างจริงจังสร้างความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานรัฐและภาคประชาชนเพื่อสร้างผลกระทบเชิงบวก ความรับผิดชอบต่อสังคมคือการดำเนินชีวิตหรือกิจการโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้อื่น สิ่งแวดล้อม และสังคมเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับโลกโดยรวม

2.1.5 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยที่ทั่วโลกต่างยอมรับว่าเป็นระบอบการปกครองโดยคนส่วนใหญ่ที่ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนและเป็นการปกครองที่คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนมากที่สุด ดังคำกล่าวของท่านประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกาอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ได้ให้คำนิยามของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ที่ได้รับการยอมรับและนำไป อ้างอิงกันอย่างกว้างขวางว่า “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของ ประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน” (government of the people, by the people, and for the people) ความหมายของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว อำนาจอิสระหรืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนโดยประชาชนทำหน้าที่ปกครองตนเองโดยตรง (Direct Democracy) นั้น เป็นอุดมคติเพราะในทางปฏิบัตินั้นไม่สามารถกระทำได้จึงเกิดรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Indirect Democracy or Representative government) โดยประชาชนเลือกผู้แทนขึ้นทำหน้าที่แทนตนแล้วผู้แทนเหล่านั้นมีหน้าที่ร่วมกันกำหนดทั้งผู้ปกครอง (รัฐบาล) นโยบายและวิธีการปฏิบัติตามนโยบายซึ่งเป็นหลักการและกระบวนการทางการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยตามคำนิยามของอับราฮัม ลินคอล์น (ประหยัด หงส์ทองคำ, 2539: 13)

การที่ประชาชนทำหน้าที่ปกครองด้วยตนเองโดยตรง หรือการเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนนั้น เป็นกลไกที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้กระบวนการทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกกระบวนการ ทุกระดับและทุกมิติ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่ประชาชนต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองหรือติดตาม ควบคุมและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง เป็นต้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การเมืองเป็นเรื่องของทุกคน” ที่กล่าวว่าชีวิตมนุษย์ทุกรูปทุกนามไม่ว่า มนุษย์นั้นจะอยู่ในแห่งหนตำบลใดก็ไม่อาจหลีกเลี่ยงจากอิทธิพลอำนาจหรือแรงกระทบกระเทือนของการเมืองได้ไม่ว่ามนุษย์จะเข้าไปในลักษณะหรือกระบวนการในการเมืองหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมเกี่ยวหรือผูกพันกับการเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (จรรยา สุภาพ, 2514: 1) ส่งผลให้เกิดการแสดงออกทางการเมือง (Political Participation) ซึ่งเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดทั้งได้รับการตอบสนองเอาใจใส่จากนักการเมือง องค์กรทางการเมืองที่มาจาก

การเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นทำให้ประชาชนได้หันมาสนใจในเรื่องการเมือง การปกครองมากยิ่งขึ้นจากนั้นก็ได้นำไปมีส่วนในการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนมากขึ้น ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่จากการเมืองการปกครองโดยเฉพาะในระบอบประชาธิปไตย ได้รับอรรถประโยชน์สูงสุดจากการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยหรือที่เรียกอีกประการ หนึ่งว่า “ประชาธิปไตยกินได้” (สนุก สิงห์มาตร, 2559: 31-32)

ปัจจุบันพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนถูกมองว่าราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็น้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำสิ่งเหล่านี้ก็คือ ข้อจำกัดของ การการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญ เช่น ภาวะทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพ บางครั้งฐานะทาง เศรษฐกิจดีและมีความมั่งคั่งจะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยได้มากกว่าประเทศที่ ยากจน ในขณะเดียวกัน ความยากจนราษฎรเองจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย แต่ถ้า ความยากจน ความขาดแคลนและเดือดร้อนทางเศรษฐกิจมีมากเกินไปจนอยู่ในภาวะเกินทนแล้ว อาจจะผลักดันให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็ได้ แต่นับจากหลังปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา เมื่อประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น มีการเข้ามาส่วนร่วมทางการเมือง ทุกระดับชั้นมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังพบว่าบทบาทการแสดงออก ทางการเมืองของพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยยังขาดจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแบบจริงจังและ ขาดความศรัทธาต่อประชาธิปไตยอย่างแท้จริงที่จะรักษาและหวงแหนประชาธิปไตยที่จะไม่ให้ใครคน ใดคนหนึ่งมาแย่งชิงเอาไปจากประชาชนได้ (กรรณิกา ชมดี, 2544: 39)

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่แสดงออกของปัจเจก บุคคลที่สื่อถึงหรือที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองในลักษณะต่าง เช่น การเรียกร้องทางการเมือง การสนับสนุนทางการเมือง การผลักดันนโยบายสาธารณะและการต่อต้านรัฐบาลจากการศึกษา แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง หมายถึง การกระทำที่ แสดงออกของปัจเจกบุคคลที่สื่อถึงหรือที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมืองในลักษณะต่าง รวมไปถึง กระบวนการทางความคิด การตัดสินใจรวมทั้งการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดโดยความเต็มใจของปัจเจก บุคคลที่สื่อถึงการเมือง การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง การตัดสินใจเข้าไปมีส่วน ร่วมในการ ปฏิบัติและรับผิดชอบในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การ เรียกร้องทาง การเมือง การสนับสนุนทางการเมือง การผลักดันนโยบายสาธารณะและการต่อต้านรัฐบาล

2.1.6 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

การพัฒนาพฤติกรรมด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชน เมื่อประชาชน รับรู้ข่าวสารทางการเมืองต้องค้นหาสาเหตุหรือปัจจัยของข่าวสารที่สัมพันธ์กันเพื่อจะได้ทราบถึง เหตุผลที่เป็นจริงและเข้าใจข้อเท็จจริงนั้น ๆ ได้ชัดเจนต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์การนำเสนอข้อมูล

ให้ตรงจุดตรงเรื่องและตรงไปตรงมา ตามองค์ประกอบเป็นจริงเพื่อให้พบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริง ใช้วิธี คิดแบบให้เห็นถึงผลดี ผลเสียของข่าวสารว่าถ้าหากประชาชนได้รับข้อมูลไปแล้ว ผลดีจะเกิดกับกลุ่มใด ผลเสียจะเกิดกับกลุ่มใด พร้อมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาของแหล่งข่าวที่นำเสนอถูกต้องเหมาะสม อย่างเป็นธรรมหรือไม่ ความรู้ทางการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรม การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของประชาชนและที่สำคัญสามารถทำให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญต่อ การพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน อีกทั้งหากประชาชนนำไปสื่อสารต่อกันจะทำให้ผู้ที่รับสารได้รับ ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นผลดีต่อประชาชน ที่ติดตามข่าวสารทางการเมืองเพื่อเป็นข้อมูลสำคัญต่อการตัดสินใจในการ เลือกตั้งทั่วไปให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2.1.7 ด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของประชาชนเป็นการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่ง ในการตัดสินใจเลือกตั้งทั่วไปนั้น ประชาชนจะใช้ข้อมูลจากการติดตามข่าวสารทางการเมือง นโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ประกอบในการตัดสินใจหน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีรูปแบบการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เช่น วิธีการคิดคำนวณ สัดส่วน นักการเมืองที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีแนวคิดให้ประชาชนได้รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะ คิดหา เหตุผล ข้อดี ข้อเสีย ในนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อประชาชนได้มีข้อมูลในการตัดสินใจเลือกตั้งทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้สิทธิการเลือกตั้งของตนเองได้อย่างเต็มที่โดยปราศจากการถูกครอบงำจากการทุจริต เพราะปัจจุบันยังพบการซื้อสิทธิขายเสียงอยู่และมีวิธีการที่ตรวจสอบได้ยากมากขึ้น การตัดสินใจเลือกนักการเมืองหรือ พรรคการเมืองต้องพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายที่นักการเมืองและพรรคการเมืองนั้น ๆ จะทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมมีเป้าประสงค์ที่สามารถเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ถึงแม้ประชาชนจะมองว่าปัจจุบันการซื้อสิทธิขายเสียงยังคงมีอยู่ แต่ประชาชนสามารถเลือกได้ที่จะไม่สนับสนุนวิธีการดังกล่าวหากต้องพิจารณาตามหลักการคิดที่ให้ เห็นโทษของ การกระทำนั้นและหาวิธีการแก้ไขที่เป็นทางออกที่ดีและถูกต้อง ประชาชนต้องสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ พฤติกรรมของนักการเมืองและการทำงานของพรรคการเมืองให้ครบได้ทุกด้านทุกองค์ประกอบไม่ว่าจะเป็น หัวหน้าพรรค นโยบายพรรค เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนมีส่วนช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ ส่วนรวมและประเทศชาติได้มากที่สุด (รัชฎากร เอี่ยมอำไพ และคณะ, 2564)

จากแนวความคิดว่าด้วย ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองและด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนให้ความสนใจ และติดตามเหตุการณ์ทางการเมือง เช่น การทำงานของรัฐบาล นโยบายพรรคการเมือง ข่าวการ

อภิปรายในสภา ประเด็นสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประเทศชาติและด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การที่ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร เช่น เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยเป็นการแสดงพลังของประชาชนในการกำหนดอนาคตประเทศ ช่วยคัดกรองคนดีมีความสามารถเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน

2.1.8 ด้านการสื่อสารทางการเมือง

กระบวนการสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบันสามารถพิจารณาได้จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม สำคัญการสื่อสารทางการเมืองไทยนั้นได้มีการนำเอากระบวนการสมัยใหม่ มาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้กันทางการเมือง นั่นก็คือการใช้เครือข่ายบนโลกอินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์เพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของแต่ละฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) ไลน์ (Line) กระดานสนทนา (Web board) และการส่งต่อจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Forward Mail) หรือแม้กระทั่งการส่ง คลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ ผ่านช่องทางเว็บไซต์ยูทูบ (www.Youtube.com) ที่ต่างฝ่ายต่างก็จะมีการนำเสนอมุมมองและข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเองว่ามีความถูกต้องเสมอ รวมทั้งการใช้ VDO link, Phone-in ในการต่อสู้และโต้ตอบเพื่อแย่งชิงพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลที่สนับสนุนฝ่ายของตนเอง ตลอดจนการสร้างวาทกรรมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็น “ไพร่กับอำมาตย์” หรือศัพท์ที่สื่อความหมายทางการเมืองของพรรคการเมือง เช่น “แลนด์สไลด์” เป็นต้น มองให้เห็นชัดด้านพื้นที่ทางการเมืองของกลุ่มการเมือง นอกจากเป็นพื้นที่บนท้องถนนแล้ว ยังมีการเปิดพื้นที่สาธารณะทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เกิด กระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชนและการแสดงความคิดเห็น เกิดเป็นชุมชนออนไลน์ที่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ มีทั้งการแสดงตัวตนที่แท้จริงที่มีสมาชิก หลากหลายทุกเพศทุกวัย ทุกเชื้อชาติศาสนา ทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพและทุกกลุ่มสังคมย่อย เป็นต้น ซึ่งสมาชิกเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องมีการพบปะปฏิสัมพันธ์กันแบบซึ่งหน้าโดยตรงก็ได้ เพียงแต่มีแนวความคิดหรือวัตถุประสงค์ที่เหมือนกันและรวมตัวกันทางชุมชนออนไลน์

การสื่อสารได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งนี้ เพราะสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลตลอดจนอาจทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและแบบแผนแห่งความเป็นอยู่ในสังคมได้ในทำนองเดียวกันการสื่อสารทางการเมืองเองก็เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองของระบบการเมืองด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การสื่อสารทางการเมืองจะทำให้ประชาชนได้รับรู้และเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง เมื่อ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองก็อาจจะก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่งนับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญและจำเป็นของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบการเมืองจะทำให้รัฐบาลสามารถรับรู้

ถึงความต้องการของประชาชนและสามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้ อย่างถ้วนทั่ว เสรี วงษ์มณฑา (2537) กล่าวถึงการสื่อสารที่มีผลต่อระบบการเมือง ดังนี้

1. เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าวและบทความทางวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้ การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของ รัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาจะทำให้ ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดีขึ้นและยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้น ข่าวคราวเกี่ยวกับ นักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง มากน้อยเพียงใด อย่างที่เป็นอยู่ในขณะนี้ มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่าเมืองไทยเป็นการเข้าร่วมของผู้ไม่รู้ แต่ผู้รู้ไม่เข้าร่วม (Uninformed participants and information nonparticipants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มักจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมืองและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง แต่คนที่สนใจนั้น เพราะยังไม่รู้อะไรดีจึงยังศรัทธาอยู่ เช่น ชวนาที่ไปเลือกตั้งกันมาก เป็นต้น

2. สร้างความสนใจทางการเมือง ในสมัยก่อนนั้นคนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการเมืองนัก เพราะไม่ค่อยได้รู้ข่าวสารทางการเมือง ไม่เคยพบเห็นนักการเมืองหรือผู้บริหาร แต่ในปัจจุบันนี้ข่าวคราวของรัฐบาลมีให้สัมผัส รับรู้กันเป็นประจำ นักการเมืองจะเป็นข่าวให้เห็นทั้งในหนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์วิทยุกระจายเสียง ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ทางสื่อต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ จึงมีส่วนทำให้คนในยุคนี้จะสนใจข่าวสารการเมืองเพิ่มมากขึ้น

3. สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง นอกเหนือจากการสร้างความสนใจแล้ว การสื่อสารยังถูกนำมาใช้สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองได้อย่างมาก การเผยแพร่ประชาธิปไตยโดยสื่อบุคคลที่ดีโดยสื่อมวลชนที่ดีหรือการนำเสนอพระราชบัญญัติใหม่ที่ประชาชนต้องรับรู้และเข้าใจเพื่อปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีสู่ประชาชนด้วยการสื่อสาร

4. สร้างบทบาททางการเมือง ความสนใจที่ก่อให้เกิดความรู้และทัศนคติอันจะนำไปสู่การกำหนดบทบาททางการเมือง ประชาชนในปัจจุบันได้รู้ถึงบทบาท สิทธิและหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นประชาชนดีขึ้น การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชนก็เป็นการแสดงบทบาททางการเมืองการ ได้รับข่าวสารทำให้เรารู้บทบาททางการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองก็เป็นการส่ง ข่าวสารไปยังผู้บริหาร หรือรัฐบาลด้วยเช่นกัน

5. การสื่อสารเป็นการนำเอารัฐบาลเข้าไปอยู่ในบ้านของประชาชน นักรัฐศาสตร์จะมองว่าการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการสื่อสารทางด้านสื่อมวลชนนั้นจะมีบทบาทสำคัญรองลงมา การที่นักการเมืองได้พบปะพูดคุยกันกับประชาชนนั้น ย่อมดีกว่าการที่จะกระจายข่าวสารต่าง ๆ ออกไปทางสื่อมวลชนแต่ในกรณีที่การสื่อสารระหว่างบุคคลไม่

สามารถกระจายไปได้อย่างทั่วถึง สื่อสารมวลชนจะเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการทำให้ประชาชนรู้จักพรรคการเมือง ผู้นำของรัฐบาลและผลงานของรัฐบาลโดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสื่อสารที่รวดเร็วและทันสมัยในปัจจุบัน

6. การสื่อสารมวลชนทำให้ความสนใจของประชาชนมีลักษณะความเป็นนานาชาติ (Cosmopolitan-Oriented) โดยในปัจจุบันนี้โทรคมนาคม การส่งข่าวผ่านดาวเทียมทำให้ความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากการสนใจแต่เพียงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเท่านั้น พวกเขายังสนใจสิ่งที่อยู่ไกลตัว มีความคิดที่เป็นสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องตื่นตัวกับการสนองตอบความต้องการของประชาชนตามมาตรฐานนานาชาติที่ประชาชนมีโอกาสได้พบเห็น

7. การสื่อสารถูกนำมาใช้ในการรับรองสถานภาพก่อนที่จะเป็นนักการเมือง คนบางคนไม่เป็นที่รู้จักเลยแต่การที่สื่อสารมวลชนเขียนถึงเขาบ่อย ๆ ในวงสนทนามีคนพูดถึงเขาบ่อย ๆ คนที่ไม่มีความสำคัญก็มีความสำคัญขึ้น สถานภาพดังกล่าวเป็นอะไรก็จะได้การยอมรับขึ้นเพราะฉะนั้นในการเสนอนักการเมืองให้รับใช้ประชาชนนั้น พรรคการเมืองจะสร้างการยอมรับโดยการเสนอบุคคลดังกล่าวในสื่อมวลชนด้วยความถี่สูง ใ้คนได้รู้จักคุณสมบัติและผลงานต่าง ๆ ของเขา แม้คนบางคนจะมีผลงานมากกว่าความสามารถสูงกว่า แต่ถ้าไม่ได้รับการเสนอในข่าวของสื่อมวลชนไม่มีการกล่าวขวัญถึงคนก็ย่อมไม่ยอมรับสถานภาพ นอกจากสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างตัวบุคคลของนักการเมืองให้เป็นที่ยอมรับแล้ว รัฐบาลเองจำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข่าวของรัฐบาลไปสู่ ประชาชนไม่ว่าจะเป็นการสร้างภาพลักษณ์ของรัฐบาล หรือการนำเสนอนโยบายต่าง ๆ ออกมาหรือแม้กระทั่งการใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการรับฟังเสียงสะท้อนกลับจากประชาชนในประเด็นต่าง ๆ ขณะเดียวกันประชาชนเองก็ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนที่สำคัญประชาชนยังสามารถใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อเรียกร้องต่าง ๆ ไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานราชการได้ด้วย (พระสังวณ เขมปญโญ (สายเนตร) และคณะ, 2565)

จากแนวความคิดว่าด้วย ด้านการสื่อสารทางการเมือง ผู้วิจัยสรุปได้ว่าการสื่อสารทางการเมือง คือ การแลกเปลี่ยน อภิปราย ถ่ายทอดข่าวสารทางการเมืองต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองทำให้สมาชิกต่าง ๆ นี้ยังสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การเมืองนั้น ๆ ด้วย ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองในแต่ละสังคมการเมืองนั้นจะเป็นเช่นไร ย่อมขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองของแต่ละสังคมนั้นด้วย หากเป็นสังคมประชาธิปไตย การสื่อสารทางการเมือง ย่อมมีอิสระและหลากหลายรูปแบบ การสื่อสารทางการเมืองเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยน ข้อเท็จจริง ทศนะความคิดเห็น ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมืองระหว่างบุคคล ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมืองโดยที่ระบบการเมืองหรือรัฐบาลจะได้หาช่องทางให้ประชาชนได้รับทราบนโยบายและกิจกรรมของรัฐบาลกับการที่ประชาชนจะได้เรียนรู้ถึงนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ อันมีผลกระทบกับ

ต่อประชาชน โดยที่เกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปหรือมากกว่านั้นเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทางการเมือง

2.2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดของระบอบประชาธิปไตยถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ภายใต้หลักการแบ่งแยกและตรวจสอบการใช้อำนาจ (Check and Balance) โดยมีองค์กรผู้ใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ องค์กรผู้ใช้อำนาจทางบริหารและองค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน อย่างไรก็ตามระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทนได้ก่อให้เกิดข้อคำถามต่อความเป็นตัวแทนของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตยหรืออำนาจรัฐขององค์กรเหล่านี้เนื่องจากบทบาททางการเมืองของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจึงเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐหรือต่อการบริหารงานของรัฐหรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตามเพื่ออิทธิพลของกลุ่มการเมืองในการเลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาลหรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้นต้องการ ตลอดจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนั้น กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ (ยุทธนา ประณีต อนุภูมิ ไชวเกษม และพระปลัดคณิศร ขนดีพโล, 2564)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและเป็นกระบวนการชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มักกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมายและมีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

2.2.1 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจจำแนกได้หลากหลายรูปแบบตามแนวคิดหรือเกณฑ์ต่าง ๆ หากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดประชาธิปไตย อาจจำแนกได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรง (Direct Political Participation) การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ประชาชนหรือพลเมืองของรัฐจะมีส่วนร่วมในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ด้วยตัวเอง เพราะเชื่อว่าประชาชนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ในสังคม แต่ภายหลังเมื่อสมาชิกของสังคมเพิ่มจำนวนมากขึ้นและสังคมมีความซับซ้อนขึ้น การมีส่วนร่วมทางตรงจึงกลายเป็นเรื่องยากที่จะสามารถทำได้จริงเพราะประชาชนทุกคนไม่สามารถเข้ามามีอำนาจของตนเองได้ในทุกกิจกรรมของประเทศจึงมีการใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงเข้ามาผสมผสานกับระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน เช่น การลงประชามติ (referendum) การเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชน (initiative) การถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม (Indirect Political Participation) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้คือ การที่ประชาชนได้เลือกผู้แทนของตนเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนผ่านกระบวนการทางการเมืองที่เรียกว่า “การเลือกตั้ง” ในกรณีระบบการเมืองแบบรัฐสภา เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา และผู้แทนผ่านการเลือกตั้งในรัฐสภาจะไปทำหน้าที่เลือกฝ่ายบริหารอีกชั้นหนึ่ง ในกรณีระบบการเมืองแบบประธานาธิบดี เช่น การเลือกตั้งประธานาธิบดีในฐานะฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยประชาชนสามารถเลือกฝ่ายบริหารได้โดยตรง

3. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) หรือที่เรียกว่า “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งเป็นการนำการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางตรงมาผสมผสานกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองมากยิ่งขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชน อำนาจในการตรวจสอบและควบคุมการทำงานของผู้แทน ซึ่งก็คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี รวมทั้งการเปิดโอกาสให้ “สถาบันการเมือง” ต่างๆ เช่น องค์การอิสระ องค์การตามรัฐธรรมนูญ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการติดตามและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างเต็มที่

4. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy) เป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมือง ประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนและการมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อมที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัวไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อนและมีความแตกต่างหลากหลายได้ ทั้งนี้หลักการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือไม่ได้เป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพราะระบอบประชาธิปไตยทั้งสองแบบสามารถอยู่คู่กันได้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือจะช่วยแก้ไข้ปัญหา

ข้อบกพร่องต่าง ๆ ของระบบการเมืองแบบตัวแทน โดยการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองที่เป็นพลเมืองตื่นรู้ (Active citizen) และมีจิตสาธารณะรวมหมู่ (Civic life) รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ที่เห็นได้ชัดคือการที่ภาคประชาชนหรือภาคพลเมืองเข้าร่วมกันวิเคราะห์แลกเปลี่ยนถกเถียงหารือกันเพื่อนำเสนอแนวคิดของตนในการสร้างนโยบายที่เหมาะสมสำหรับตนเอง หลักการสำคัญของการมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้คือ กระบวนการที่ให้ประชาชนทุกคนหรือภาคพลเมืองได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและตอบสนองข้อเรียกร้องเพื่อให้ตัวแทนของตนหรือรัฐบาลนำไปปฏิบัติต่อไป

การมีส่วนร่วมในทางการเมืองจึงเป็นหัวใจหลักสำคัญของประชาธิปไตย รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลายเหล่านี้ได้ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กว้างขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสสื่อสารกับรัฐมากยิ่งขึ้นเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน รวมทั้งมีโอกาสผสมผสานผลประโยชน์ร่วมกันทำให้การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเปลี่ยนผ่านไปสู่ “การเป็นประเด็นสาธารณะ” ที่ทุกคน ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและสนใจ ที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้เปลี่ยนข้อความคิดที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไปสู่การเป็นการเมืองเรื่องของคน (ยุทธพร อิศรชัย และนรนิติ เศรษฐบุตร, 2566)

2.2.2 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การพูดแสดงความคิดเห็น หมายถึง การพูดเพื่อแสดงความรู้สึกหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีเหตุผล มีความสอดคล้องกับเรื่องที่พูดในการพูดแสดงความคิดเห็น ผู้พูดอาจพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางวิชาการ เศรษฐกิจหรือสังคมก็ได้ ทั้งนี้เมื่อแสดงความคิดเห็นไปแล้วควรทำให้ผู้ฟัง เห็นด้วยหรือคล้อยตาม การพูดแสดงความคิดเห็นอาจเป็นการพูดระหว่างบุคคลหรือต่อบุคคลหรือต่อที่ประชุมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสในการพูด เช่น การให้สัมภาษณ์ การประชุม การสัมมนา การอภิปราย การบรรยาย ประเภทของการพูดแสดงความคิดเห็น การพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นอาจแบ่งได้หลายประเภทตามโอกาสที่พูด หรือตามลักษณะเนื้อหาของ การแสดงความคิดเห็น แต่ในที่นี้ได้แบ่งประเภทของการพูดแสดงความคิดเห็นตามลักษณะเนื้อหาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงสนับสนุน การพูดแสดงความคิดเห็นในลักษณะดังกล่าว เป็นการ พูดเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของผู้อื่นซึ่งผู้พูดอาจจะพิจารณาแล้วว่า ความคิดเห็นที่ตนสนับสนุนมีสาระและประโยชน์ต่อหน่วยงานและส่วนรวมหรือถ้าเป็นการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการ จะต้องเป็นความคิดเห็นที่ เป็นองค์ความรู้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องที่กำลังพูดกันอยู่ ทั้งในระหว่างบุคคลหรือในที่ประชุม เช่น การพูดในที่ ประชุม การอภิปราย การแสดงปาฐกถา เป็นต้น

2) การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้ง การพูดลักษณะดังกล่าวเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นใน กรณีที่มีความคิดไม่ตรงกันและเสนอความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ไม่ตรงกับผู้อื่น การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้ง ดังกล่าว ผู้พูดควรระมัดระวังเรื่องการใช้ภาษาและการนำเสนอ ความขัดแย้งควรเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ อันจะก่อประโยชน์ต่อหน่วยงานหรือสาธารณชน เช่น การสัมมนาเชิงวิชาการ การอภิปราย การประชุม เป็นต้น

3) การพูดแสดงความคิดเห็นในเชิงวิจารณ์ เป็นการพูดเพื่อวิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้วิจารณ์อาจจะแสดงความคิดเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยและวิจารณ์ในเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจารณ์จะต้องวางตัวเป็นกลางไม่อคติต่อผู้พูดหรือสิ่งที่เห็น เช่น การแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือ ละคร รายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

4) การพูดแสดงความคิดเห็นเพื่อนำเสนอความคิดใหม่ เป็นการพูดในกรณีที่ไม่เห็นด้วยกับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่นและนำเสนอความคิดเห็นใหม่ของตนที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เป็นต้น

หลักการพูดแสดงความคิดเห็น

- 1) กล่าวถึงความเดิม เหตุการณ์ หรือการกระทำของบุคคล
- 2) ชี้ให้เห็นข้อบกพร่องในเรื่องดังกล่าวและผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้น โดยยกตัวอย่าง ยกเหตุผล ข้ออ้างอิง ข้อโต้แย้งต่าง ๆ มาอ้างอิงคัดค้าน ถ้าสามารถใช้เหตุผลทางหลักวิชามาประกอบ จะทำให้น่าเชื่อถือ ยิ่งขึ้น
- 3) เสนอแนวปฏิบัติที่ดีกว่า เพื่อเป็นการสร้างสรรค์
- 4) จบด้วยการกล่าวย้ำความคิด อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ฝากความหวัง การเรียกร้อง

เชิญชวน

ลักษณะของผู้พูดแสดงความคิดเห็นที่ดี

- 1) ผู้พูดจะต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะแสดงความคิดเห็นเป็นอย่างดี
- 2) การแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ควรมีหลักการแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งและเชิงวิจารณ์
- 3) ใช้ภาษาสุภาพเหมาะสมกับโอกาส โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นในเชิงขัดแย้งและเชิงวิจารณ์เพื่อรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้พูดและผู้ฟัง
- 4) การแสดงความคิดเห็นใด ๆ ก็ตาม ควรแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

การใช้ภาษาในการพูดแสดงความคิดเห็น

- 1) ใช้ถ้อยคำให้กะทัดรัดมีความหมายชัดเจน เรียงเนื้อความตามลำดับไม่สับสน
- 2) ใช้ถ้อยคำภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะของการแสดงความคิดเห็น อาทิ การใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ประกอบกับคำกริยาหรือกลุ่มคำกริยา ที่ระบุว่าเป็นการพูดแสดงความคิดเห็นเป็นต้นว่า ดิฉันเห็นว่า ผมคิดว่า ดิฉันเข้าใจว่า ผมใคร่ขอสรุปว่า ที่ประชุมมีมติว่า เราจึงขอเสนอแนะว่าหรือพวกเรามีความเห็นร่วมกันว่า
- 3) ใช้ถ้อยคำหรือกลุ่มคำเพื่อบ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นการแสดงความคิดเห็นอันได้แก่คำว่า อาจ อาจจะ คง คงจะ น่า น่าจะ ทั้ง ควร เป็นต้น
- 4) ใช้ถ้อยคำเชิงสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดผลด้านศีลธรรมจริยธรรมและคุณธรรมไม่ประชดประชัน ไม่ พูดก้าวร้าวเสียดสี ไม่พูดแบบขวนขวาย หรือมีเจตนาไม่ดี
- 5) มีมารยาทในการพูด ไม่ใช้คำรุนแรง เช่น คำสบถ คำด่า คำหยาบ มีกิริยาวาจาที่สุภาพ น้ำเสียง นุ่มนวลและต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2564)

2.2.3 การติดตามข่าวสารทางการเมือง ความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ แยกแยะ เนื้อหาสาระของสื่อ สามารถโต้ตอบได้อย่างมีสติและรู้ตัว สามารถตั้งคำถามว่าสื่อถูกสร้างขึ้นได้อย่างไร เช่น ใครเป็นเจ้าของสื่อ ใครผลิตและผลิตภายใต้ข้อจำกัดใด ควรเชื่อหรือไม่หรือมีค่านิยมความเชื่ออะไรที่แฝงมากับสื่อนั้น ผู้ผลิตสื่อหวังผลอะไรจากเราซึ่งการรู้เท่าทันสื่อ ประกอบด้วย การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า การใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ (มหาวิทยาลัยบูรพา, 2565)

2.2.4 การสื่อสารทางการเมือง เป็นการสร้างทัศนคติทางการเมือง การพูดคุย การเผยแพร่ การประชุม การอบรม การแจกใบปลิว การติดป้ายประกาศ การแจกแผ่นพับ ข่าวและบทความทางวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และนิตยสาร สามารถที่จะช่วยสร้างสำนึกทางการเมือง ค่านิยมทาง การเมืองและทัศนคติทางการเมืองให้แก่ประชาชนได้การให้ข่าวสารเกี่ยวกับการทำงานของ รัฐบาล เหตุผลของการออกกฎหมาย การออกนโยบาย การกำหนดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาจะทำให้ประชาชนรู้จักรัฐบาลดีขึ้น เข้าใจรัฐบาลดีขึ้นและยอมรับรัฐบาลได้มากขึ้นข่าวคราวเกี่ยวกับ นักการเมืองจะสร้างความรู้สึกให้แก่ประชาชนว่า ควรจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด อย่างเป็นอยู่ในขณะนี้มีฝรั่งบางคนเขียนถึงเมืองไทยว่า การเมืองไทยเป็นการเข้า ร่วมของผู้ไม่รู้แต่ผู้รู้ไม่เข้าร่วม (Uninformed participants and information nonparticipants) นั่นคือคนรู้อะไรดี ๆ มักจะเสื่อมศรัทธาในระบบการเมืองและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไม่ไปเลือกตั้ง แต่คนที่สนใจนั้นเพราะยังไม่รู้อะไรดีนักจึงยังศรัทธาอยู่ เช่น ขาวนาที่ไปเลือกตั้งกันมากเป็นต้น (พระสังวาล เขมปญโญ (สายเนตร) และคณะ, 2565)

จากแนวคิดและการมีส่วนร่วมทางการเมืองผู้วิจัยสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการแสดงออก การกระทำใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจไม่ว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและเป็นการชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองของแต่ละประเทศและการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มักกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมาย และมีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

2.3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

1. เป็นกระบวนการที่บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมและการเมืองรอบตัวเพื่อสร้างความเข้าใจ ความเชื่อและค่านิยมทางการเมือง การกล่อมเกลานี้ไม่เพียงแต่เกิดขึ้นในช่วงวัยเด็กหรือวัยรุ่นเท่านั้น แต่ยังคงดำเนินต่อไปตลอดชีวิตผ่านกระบวนการเรียนรู้จากครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชนและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การศึกษาด้านการกล่อมเกลาทางการเมืองจึงมีความสำคัญในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีที่คนพัฒนาความเชื่อมั่นและทัศนคติต่อการเมือง รวมทั้งบทบาทของสถาบันต่าง ๆ ในการกำหนดมุมมองทางการเมืองของบุคคลซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียด ดังนี้

แนวคิดพื้นฐานของการกล่อมเกลาทางการเมือง

1.1 แนวคิดของ Almond และ Verba (1963) – Civic Culture Almond และ Verba (1963) อธิบายว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้าง วัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture) ซึ่งส่งผลต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย โดยจำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

Parochial Political Culture – ประชาชนไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง

Subject Political Culture – ประชาชนรับรู้การเมืองแต่ไม่มีอำนาจตัดสินใจ

Participant Political Culture – ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.2 แนวคิดของ Easton และ Dennis (1969) – The Developmental Approach Easton และ Dennis (1969) เสนอว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองเป็นกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วัยเด็ก โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ เช่น ครอบครัว โรงเรียน และประสบการณ์ทางการเมืองที่ได้รับจากสังคม

2. ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการกล่อมเกลาทางการเมือง

2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) – Bandura (1977)

Bandura (1977) อธิบายว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองเกิดขึ้นผ่าน การสังเกต (Observation) และการเลียนแบบ (Imitation) บทบาทของ แบบอย่างทางการเมือง (Political Models) เช่น ผู้นำทางการเมือง ครู หรือพ่อแม่ มีผลต่อทัศนคติของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.2 ทฤษฎีการพัฒนาทางจิตสังคมของ Erikson (1950)

Erikson (1950) เชื่อว่าการกล่อมเกลาทางการเมืองมีพัฒนาการไปตามช่วงวัยของมนุษย์ การได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันจะทำให้บุคคลมีระดับความตระหนักรู้และพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

3. สถาบันและปัจจัยที่มีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมือง

3.1 ครอบครัว

ครอบครัวถือเป็นสถาบันแรกๆ ที่บุคคลได้รับค่านิยมและทัศนคติทางการเมือง โดยพ่อแม่หรือผู้ปกครองมักถ่ายทอดแนวคิดทางการเมืองโดยตรงหรือโดยอ้อมผ่านการสนทนาและการแสดงออกทางการเมือง (Greenstein, 1965)

3.2 สถาบันการศึกษา

โรงเรียนเป็นแหล่งที่สองที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย บทบาทของพลเมือง และโครงสร้างของรัฐ (Hyman, 1959)

3.3 สื่อมวลชน

สื่อมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารและส่งผลต่อการกำหนดวาระทางการเมืองของสังคม (McCombs & Shaw, 1972)

3.4 กลุ่มเพื่อนและชุมชน

บุคคลที่อยู่ในสังคมเดียวกันมักได้รับอิทธิพลทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อนและชุมชน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การเลือกตั้ง การประท้วงหรือการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (Verba, Scholzman, & Brady, 1995)

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองผู้วิจัยสรุปได้ว่า การเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลาทางการเมืองช่วยให้เราตระหนักถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งกระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนเรียนรู้และรับรู้ถึงค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ผ่านการสัมผัสประสบการณ์และการมีปฏิสัมพันธ์กับสถาบัน

ต่าง ๆ ในสังคม กระบวนการนี้ช่วยสร้างความเข้าใจและทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปกครอง กฎหมาย สิทธิพลเมือง และบทบาทของพวกเขาในสังคมการเมือง

2.4. การแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธ

จากแนวคิดและทฤษฎีการเมืองตามแนวพุทธผู้วิจัยจะได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในทางที่ถูกต้อง

2.4.1 แนวคิดทางการเมืองในมุมมองของพุทธปรัชญาเถรวาท

ในสมัยพุทธกาลนั้น ปัญหาทางเมืองนั้นก็มิเช่นนั้น แต่อาจจะเกิดขึ้นในบริบทที่แตกต่างจากปัจจุบันเพราะในสมัยนั้นการปกครองได้แบ่งออกเป็นรัฐซึ่งบางรัฐนั้นจะมีการปกครองแบบราชาธิปไตย บางรัฐ ปกครองแบบคณาธิปไตยและบางรัฐก็ปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งในสมัยนั้นมีรัฐใหญ่ ๆ อยู่ 16 รัฐ คืออังกะ มคธ กาสี โกศล วัชชี มัลละ เจติ วังสะ กุรุ ปัญจาละ มัจฉะ สุรเสนะ อัสสกะ อวันตี คันธาระ กัมโป ชะ รัฐที่นับว่ามีชื่อเสียงมากที่สุดในสมัยพุทธกาลก็คือรัฐมคธและโกศล ซึ่งปกครองแบบราชาธิปไตยและรัฐ วัชชีซึ่งปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยโดยเฉพาะรัฐมคธที่ขณะเวลานั้นอยู่ภายใต้การปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ของพระเจ้าพิมพิสารนับเป็นรัฐที่ใหญ่โตและเกรียงไกรที่สุดทั้งในด้านกำลังทหารและเศรษฐกิจมีกรุงราชคฤห์เป็นพระนครหลวงของรัฐซึ่งเป็นศูนย์กลางแห่งการเผยแผ่ลัทธิศาสนาต่าง ๆ ในสมัยนั้นและลัทธิศาสนาที่กำลังเจริญรุ่งเรืองที่สุดในขณะนั้นคือ ศาสนาพราหมณ์ (จันงค์ ทอง ประเสริฐ, 2550: 243) ด้วยเหตุนี้ การเมืองในสมัยนั้นจึงได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของศาสนาพราหมณ์ก่อให้เกิดแนวคิดทางการเมืองมีรูปแบบเฉพาะของสมัยนั้น

อย่างไรก็ตาม การเมืองตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นจะมีปรากฏอยู่ในอรรถกถาสุต (ที.ปา. 11/11-140/83-102) ซึ่งได้กล่าวถึงการเกิดขึ้นของโลกการเกิดขึ้นของมนุษย์และได้รวมตัวกันเป็นชุมชน เริ่มต้นนั้นมนุษย์ทั้งหลายก็อยู่ด้วยกันอย่างสงบสันติร่มเย็นในดุสิตภูมิอันสมบูรณ์ของธรรมชาติและต่างก็ มีความรู้จักพอที่จะบริโภคทรัพยากรที่มีอยู่อย่างพอเหมาะพอดีไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไปไม่มีการ สะสมส่วนเกิน ต่อมามนุษย์เริ่มมีความกำหนัด มีความโลภ และความเกียจคร้าน เกิดการสะสมส่วนเกิน ความสมบูรณ์ในธรรมชาติค่อย ๆ หมดไปผลผลิตที่จะตอบสนองความต้องการมีน้อยกว่าปริมาณความต้องการของมนุษย์ หลังจากนั้น ก็เริ่มมีการแบ่งแยกและมีแย่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่เกิดขึ้นและเกิดการ ละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวตามมา เกิดการขโมย การตีเตียนทะเลาะกัน การกล่าวเท็จและการทำร้ายถึงฆ่ากันตามลำดับ ท้ายที่สุดก็เกิดความจำเป็นต้องมีสถาบันปกครองและชนชั้นปกครองเพื่อ ควบคุมและจัดระเบียบการอยู่ร่วมกันในสังคม (สุนัย เศรษฐบุญสร้าง , 2533: 30-35) อันนำไปสู่การมี อำนาจในการปกครองและมีการตั้งเป็นทฤษฎีการปกครองต่าง ๆ และต่างก็พยายามโน้มน้าวให้เชื่อว่า ทฤษฎีการปกครองของตนนั้นถูกต้องและสามารถนำประชาชน

ไปสู่จุดหมายสูงสุดของสังคมได้ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงตลอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ (เดียน คำดี, 2534: 51)

ตามทัศนะของพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นได้แสดงอำนาจไว้ 3 ประการด้วยกัน ประการแรก ได้แก่ อัตตานิธิปไตยนับเป็นอำนาจที่ได้มาจากการกระทำที่ปรารถนาเองไม่ว่าจะเป็นฐานะ ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิตลอดจนผลประโยชน์ของตนเป็นใหญ่ ประการที่สอง ได้แก่ โลกาธิปไตย เป็นอำนาจที่ได้มาจากการปฏิบัติที่ปรารถนาสังคมในเรื่องความนิยมของสังคม ประเพณีของสังคมเป็นใหญ่กล่าวคือ สังคม มนุษย์นั่นเองและประการที่สาม ได้แก่ ธรรมาธิปไตย อำนาจที่ได้มาจากการกระทำที่ถูกต้องเป็นธรรมเป็นความจริงเป็นใหญ่ซึ่งหมายถึงเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น อย่างเป็นธรรม (ที.ปา. 11/228/231)

ปัญหาสำคัญของแนวคิดทางการเมืองนั้น ก็คือความขัดแย้งในเรื่องแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่าง ความขัดแย้งเรื่องดินแดนระหว่างประเทศ ความขัดแย้งเรื่องเชื้อชาติ และความขัดแย้งเรื่อง ศาสนา ปัญหาดังกล่าวมานั้นวันจะมีเกิดมากขึ้นและมีความซับซ้อนขึ้นตามลำดับจึงจำเป็นที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองจะต้องแสวงหาวิธีในการแก้ปัญหาให้ได้โดยเร็วที่สุด ดังนั้น ในบทความนี้ผู้เขียนต้องแสดงให้เห็นว่า “แนวคิดทางการเมืองที่มีอยู่ในพุทธปรัชญาเถรวาทนั้นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ และแก้ปัญหาของ การเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้”

แนวคิดทางการเมืองในพุทธปรัชญาเถรวาท

ในสมัยนี้เป็นระยะที่อารยธรรมอินเดียได้เจริญรุ่งเรืองในสังคม วรรณะพราหมณ์ได้มีบทบาทและมีอำนาจในสังคมมากขึ้น ระบบวรรณะจะเข้มงวดและรัดกุมมากขึ้น ชนชั้นต่ำได้รับการกดขี่ข่มเหง เอารัดเอาเปรียบ สภาพเช่นนี้ทำให้วรรณะอื่น ๆ เช่น วรรณะกษัตริย์รู้สึกไม่พอใจ วรรณะพราหมณ์และพยายามที่จะหาแนวทางปรับปรุงสภาพของสังคมอินเดีย ในด้านการเมืองแคว้นต่าง ๆ ได้ถือกำเนิดเป็นรัฐขึ้นเพราะมีอาณาเขตที่แน่นอนและมีการปกครองที่เป็นระเบียบมีระบบการจัดการเก็บภาษีซึ่งแสดงให้เห็นว่าเศรษฐกิจแบบเมืองได้เจริญขึ้นแล้ว ภาษีต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้รัฐมั่งคั่งและมีความมั่นคง รัฐในสมัยพุทธกาล นี้ตามที่มีปรากฏหลักฐานในอุโบสถสูตร (อง.ติก. 20/510/210) มีด้วยกัน 16 รัฐ คือ

- 1) แคว้นกัมโปชะ ปัจจุบันอยู่ในเขตประเทศอัฟกานิสถาน
- 2) แคว้นกาสิ ปัจจุบัน เรียกว่า วารานสี (กรุณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2539 หน้า 41)
- 3) แคว้นกุรุ ปัจจุบันเป็นดินแดนแคว้นปัญจาบและเมืองเดลีนครหลวงของประเทศอินเดีย
- 4) แคว้นโกศล ตั้งอยู่ระหว่างเทือกเขาหิมาลัยกับแม่น้ำคงคาตอนกลาง ปัจจุบัน คือ อุตรประเทศ

5) แคว้นคันธาระ ตั้งอยู่ทางลุ่มแม่น้ำสินธุตอนบน ปัจจุบันเป็นดินแดนนี้อยู่ราวพรมแดนทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศอินเดีย ตรงกับแคว้นปัญจาบภาคเหนืออยู่ติดกับแคว้นกัษมีระหรือแคชเมียร์ นครหลวง ชื่อตักลีสาอยู่ในดินแดนประเทศปากีสถาน

6) แคว้นเจติ ตั้งอยู่ลุ่มแม่น้ำคงคา ติดต่อกับแคว้นวังสะทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีแคว้นวันตีอยู่ทางทิศตะวันตกนครหลวงชื่อโสถกวัตติ

7) แคว้นปัญจาละ ตั้งอยู่ลุ่มแม่น้ำคงคา ตอนบน ปัจจุบันดินแดนแห่งนี้ อยู่เมืองอัคราของประเทศอินเดีย

8) แคว้นมคร ตั้งอยู่ใต้แม่น้ำคงคา ตอนกลางมีแม่น้ำคงคาอยู่ทางทิศเหนือ ปัจจุบันดินแดนแห่งนี้ คือ แคว้นพิหารของประเทศอินเดีย

9) แคว้น มัจฉะ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำสินธุกับยมนาตอนบนมีแคว้นโกศลอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีแคว้นกุรุอยู่ทางทิศเหนือ มีแคว้นสุรเสนะ อยู่ทางทิศใต้ นครหลวงชื่อ วิราฎ (ศ. บุญมี แท่นแก้ว, 2548 : 34)

10) แคว้นมัลละ ตั้งอยู่ถัดจากแคว้นโกศลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ทางเหนือของแคว้นวัชชีและทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของแคว้นสัทกะ นครหลวงชื่อกุสวดี แต่ภายหลังแยกเป็นนครกุสินาราบัดนี้เรียกว่าเมืองกาเซียและนคร ปาวา บัดนี้เรียกว่า เมืองปัฏะโณนะ

11) แคว้นวังสะ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของลำน้ำยมนา ทิศใต้ของแคว้นโกศลและทางทิศตะวันตกของแคว้นกาสิ นครหลวงชื่อโกสัมพี ตั้งอยู่เหนือฝั่งแม่น้ำยมนา ปัจจุบันนครโกสัมพีเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ชื่อว่า โกสัมอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองอัลลาฮาบาด

12) แคว้นวัชชี ตั้งอยู่บน ฝั่งทิศตะวันออกเฉียงเหนือของแม่น้ำคันธกะอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันดินแดนนี้อยู่ราวแคว้นราชสถานของประเทศอินเดีย

14) แคว้นอวันตี หรือแคว้นมัลละ ตั้งอยู่เหนือภูเขาวันธยทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของ แคว้นอัชสกะ ทางตะวันตกเฉียงใต้ของแคว้นวังสะ นครหลวงชื่อ อุชเชนี บัดนี้ คือ เมืองอุเทนในประเทศ อินเดีย

15) แคว้นอังคะ ตั้งอยู่ปลายแม่น้ำคงคา ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของแคว้นมคร มีแม่น้ำจัมปากันแดน ปัจจุบันดินแดนแห่งนี้อยู่ราวรัฐเบงกอลของประเทศอินเดีย

16) แคว้นอัชสกะ ตั้งอยู่ลุ่มแม่น้ำโคธาวรี ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของแคว้นอวันตี อยู่ติดแนวของดินแดนทักขิณาบถ คือ เมืองแถบใต้มีนครหลวง ชื่อโปตลิหรือโปตละ (วัชร ทรงแท่น, 2447: 8-9)

จากเนื้อหาที่นำมากล่าวเบื้องต้นสรุปได้ว่า การเมืองในช่วงแรกมีพื้นที่ในชมพูทวีปและมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ สภาพความเป็นอยู่ของสังคมมนุษย์ มีความเป็นอยู่เลื่อมล้ำสูงต่ำต่างกัน ลักษณะการเมืองจึงขาดเอกภาพการปกครองยังไม่ได้แบ่งออกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจนจนมีรัฐการจัด

กระจายเป็นแคว้น ใหญ่ 16 แคว้น ดังที่กล่าวมาแล้วและนอกจากนี้ยังมีรัฐเล็ก ๆ ที่กระจัดกระจายกันออก 5 แคว้น ได้แก่ สักกะโกลิยะ ภัคคะ วิเทหะและอังคุตตราปะ รัฐเหล่านี้ปกครองโดยกษัตริย์ (ราชา) ได้อำนาจโดยการคัดเลือกจากนักรบบ้าง โดยพระราชที่ทรงอำนาจสูงสุดบ้าง รัฐเหล่านั้นมีทั้งที่เป็น รัฐอิสระหรือไม่เป็นอิสระตกเป็นเมืองขึ้นของรัฐที่มีอำนาจหรือที่แพ้การจากทำสงครามแล้วมาเป็น เมืองขึ้นของรัฐที่ชนะ รัฐไหนที่มีกำลังน้อยก็ตกเป็นเมืองขึ้นของรัฐใหญ่ ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงถูกลดจำนวน ลง เพราะถูกผนวกดินแดนเข้าเรื่อย ๆ รัฐที่ชนะสงครามก็ขยายอำนาจทางการเมืองปกครองโดยลำดับ ดังเห็นได้จากในช่วงพุทธกาลเหลือรัฐที่เป็นมหาอำนาจเพียง 4 รัฐ คือ รัฐวังสะ อวันตี โกศลและมคธ เท่านั้น

สำหรับรูปแบบการเมืองที่ใช้ปกครองบ้านเมืองในสมัยพุทธกาลนั้น ปรีชา ช่างขวัญยืน ได้ให้ ทศนะไว้ว่า การเมืองในอินเดียในช่วงพุทธกาลมีรูปแบบการปกครอง 2 ประการ ได้แก่

1. ราชาธิปไตย คือ กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจในการปกครองและมีผู้มีอำนาจหรือตำแหน่ง รอง ๆ ลงมา คือ บุโรหิต เสนาบดี เสนาและแบ่งเป็นรัฐเล็กลงมาคือ คาม นิคม ชนบท ได้มีสภาของจุด ย่อย ระดับชนบท มีผู้ปกครองเป็นอิสระคล้ายเจ้าประเทศราชซึ่งเป็นรัฐใหญ่และมักจะรุกรานรัฐเล็กๆ ทำให้ เกิดความเดือดร้อนอยู่เนื่อง ๆ เพราะสิทธิขาดอำนาจการปกครองรัฐโดยบุคคลเพียงคนเดียว คือ มีอำนาจสูงสุด ผู้ทำหน้าที่ปกครองสูงสุดเรียกว่า “กษัตริย์” หรือพระราช โดยที่พระมหากษัตริย์ จะทรงใช้อำนาจในด้าน บริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการด้วยพระองค์เองซึ่งมีการปกครองที่มีมาตั้งแต่ เดิม อาณาจักรที่ปกครองใน รูปแบบนี้ทำให้ประชาชนรักและศรัทธาตัวผู้นำ เช่น แคว้นมคธ ได้แก่ พระเจ้าพิมพิสาร แคว้นโกศล ได้แก่ พระเจ้าปเสนทโกศล ส่วน แคว้นอวันตี ได้แก่ พระเจ้าจันทปโปต และแคว้นวังสะ ได้แก่ พระเจ้าอุเทน เป็นต้น ส่วนการสืบทอดอำนาจการปกครองด้วยระบบนี้ โดยมากมักจะเป็นการสืบทอดโดยสายเลือดจาก พ่อไปสู่ลูกหรือหลานให้แก่บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่จะสามารถปกครองราษฎรให้ได้รับความผาสุก ส่วนวิธีการปกครองเพื่อให้ประชาชน ได้รับความผาสุกโดยยึดหลักธรรมเข้ามาบริหาร เช่น หลักของทศพิธราชธรรมหรือจักรวรรดิวัตร เป็นต้น (ปรีชา ช่างขวัญยืน, 2540: 4)

2. สามัคคีธรรม คือ เป็นการปกครองแบบไม่มีกษัตริย์เป็นประมุขแต่มีบุคคลที่ได้รับเลือกให้ เป็นผู้นำแห่งรัฐ มีบริหารงานโดยการปรึกษาราชการกับสภาซึ่งประกอบด้วยสมาชิกแห่งเจ้าวงศ์ต่าง ๆ ซึ่งรวมกันเป็นคณะผู้ครองแคว้น ดังนั้น การปกครองแบบนี้จึงเป็นการถือนเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์หรือ ในบาง แห่งก็เรียกว่า “ประชาธิปไตย” เพราะเวลาเมื่อเรื่องราวก่เกิดขึ้นในรัฐ พวกชนชั้นที่มีหน้าที่ในการ ปกครองก็ จะประชุมพิจารณาในสถานที่ ที่เรียกว่า “สัณฐาคาร” มีลักษณะคล้ายกับสภาผู้แทนราษฎร ในปัจจุบัน ที่สมาชิกสภาต้องประชุมพิจารณาเรื่องราวต่างร่วมกัน เพื่อการออกกฎหมาย การตัดสินใจ ในกิจการเกี่ยวข้องกับรัฐในสภาในการใช้สัณฐาคารก็เช่นเดียวกันเป็นสถานที่ใช้ประชุมพิจารณา เรื่องราวต่าง ๆ ของผู้ปกครอง เช่น ตอนที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน พวกกษัตริย์มัลละก็

เข้าไปประชุมกัน ในสันฐาการ เพื่อพิจารณาว่าจะจัดการกับพระสรีระศพอย่างไรและตอนที่พระอานนทไปแจ้งข่าวการ เสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้าแก่เจ้ามัลละก็ได้แจ้งที่สันฐาการ ในขณะที่เจ้ามัลละกำลัง ประชุมกับอยู่ระบบสามัคคีธรรมนี้เป็นหลักการที่คล้ายคลึงกันกับรูปแบบประชาธิปไตยในปัจจุบันนี้อาจถือได้ว่ารูปแบบประชาธิปไตยอาจมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วหลักการของระบบนี้ที่สำคัญที่สุด คือ ความสามัคคี (กรุณา-เรื่องอุไร กุศลาสัย, 2539 หน้า 50)

ด้วยเหตุนี้ รูปแบบการปกครองโดยสามัคคีธรรมเป็นรูปแบบปกครองที่ยืดหยุ่นส่วนมากในการพิจารณาตีความหรือการบริหารบ้านเมืองรัฐในยุคนั้นและยังมีรูปแบบคล้ายกับประชาธิปไตยในยุค ปัจจุบันนี้ ที่ถือเสียงข้างมากเหมือนกัน ส่วนวิธีการปกครองในรูปแบบสามัคคีนี้ประชาชนจะเลือกผู้ขึ้นมาบริหารในการปกครองอาจใช้กฎหมายและหลักธรรม เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบกับการทำสังฆกรรมของพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาแล้วจะเห็นได้ว่าต่าง มีหลักการและวิธีการเช่นเดียวกับการบริหารกิจการระบบสามัคคีธรรม เริ่มตั้งแต่พระองค์ทรงมอบความ เป็นใหญ่แก่สงฆ์ การกำหนดจำนวนของสงฆ์ในการทำสังฆกรรมต่าง ๆ เช่น 4 รูป 5 รูป หรือ 20 รูป ซึ่ง ได้แก่องค์ประชุมของสภานั้นเอง การกำหนดสถานที่ประชุมหรือสภา ภิกษุผู้เข้าประชุมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นและคัดค้านได้และที่ประชุมมีการคลี่คลายปัญหาโดยการลงมติเป็นเอกฉันท์ โดยการใช้วิธีจับฉลากเป็นการลงคะแนนเพื่อใช้เสียงข้างมาก เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เยกยยสิกา (พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2536: 205) เช่น วิธีอุปสมบท เมื่อมีการประชุมสงฆ์เพื่อการอุปสมบท มีการเสนอญัตติ 1 ครั้ง และประกาศความเห็นชอบ 1 ครั้ง เรียกว่า ญัตติทุติยกรรม หรือเสนอญัตติ 1 ครั้ง และการประกาศความเห็น 3 ครั้ง เรียกว่า ญัตติตติยกรรม สำหรับการสวดเสนอญัตติเป็นการเล่าเรื่องว่าผู้บวชมีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่และสวดประกาศขอความเห็นชอบโดยเปิดโอกาสให้หักท้วงได้ 3 ครั้ง ถ้าไม่หักท้วงโดยนัยอยู่ถือว่า ให้ความเห็นชอบแต่มีข้อสังเกตว่ารายละเอียดปลีกย่อยของการปกครองคณะสงฆ์ย่อมมีลักษณะเฉพาะ ของตนเองซึ่งบางอย่างอาจจะไม่มีปรากฏในระบบการปกครองแบบของบ้านเมือง (พระมหาภคตวิทย์ อธิภาโน (สนธิสุข), 2548: 14)

นอกจากนี้แล้ว ยังมีหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในพุทธปรัชญาเถรวาทก็คือ หลักการของอธิปไตยไว้ 3 ประการ (อง.ตึก. 20/40/201) พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ ซึ่งคำว่าอธิปไตย แปล ตามตัวอักษรจะหมายถึง “ความเป็นใหญ่” ในทางการเมืองหมายถึงอำนาจอสูงสุด (sovereignty) เป็น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของความเป็นรัฐในปัจจุบันซึ่งขาดเสียมิได้ พระพุทธเจ้าใช้คำนี้มาอธิบาย ความหมายการปฏิบัติธรรมของภิกษุแต่ก็สามารถนำมาเทียบเคียงเพื่ออธิบายในเชิงการปกครองได้ เช่นกันซึ่งมีเนื้อความดังนี้

1. อัตตาริปไตย คือ ความมีตนเป็นใหญ่ อำนาจอสูงสุดขึ้นอยู่กับบุคคลคนเดียวซึ่งหมายความว่าบุคคลคนเดียวเป็นศูนย์รวมแห่งอำนาจการปกครองทั้งหมด กล่าวคือทั้งอำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ และอำนาจนิติบัญญัติ รวมอยู่ที่บุคคลคนเดียวกัน บุคคลอื่นเป็นเพียงผู้รับคำสั่งหรือนโยบาย

ไปปฏิบัติให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของอำนาจนั้นเท่านั้น เช่น ในระบบกษัตริย์แบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ องค์พระมหากษัตริย์จะทรงเป็นศูนย์รวมอำนาจการปกครอง หากเป็นระบบ สาธารณรัฐ ประมุขหรือ ประธานประเทศ หรือประธานาธิบดีจะเป็นศูนย์รวมอำนาจซึ่งมักจะเรียกระบบนี้ว่าเป็นระบบ “เผด็จการ” (วิรัช ถิรพันธ์เมธี, ม.ป.ป.: 24) จะเห็นว่าระบบอัตตาธิปไตยนั้น อำนาจอยู่กับกลุ่มบุคคลเพียงกลุ่มเดียวจะใช้ อย่างไรก็ได้โดยไม่นึกถึงประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็น สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งแต่ถ้าผู้ปกครองมีเมตตาธรรม ให้ความเสมอภาคกับประชาชนและสังคมทุก กลุ่มทุกชนชั้นปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น

2. โลกธิปไตย คือ ความมีโลกเป็นใหญ่ อำนาจสูงสุดขึ้นอยู่กับความเห็นของคนส่วนใหญ่ ซึ่งหมายความว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความเห็นอย่างไรก็ให้ถือเอาตามนั้น โลกธิปไตยนี้ ปัจจุบันมีใช้ใน ระบอบประชาธิปไตย ถ้าประเภทประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ก็ใช้ประชาชนทั้ง ประเทศ มาประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง ประชาธิปไตยโดยตรงจะนำมาใช้ใน ประเทศเล็ก ๆ เช่น นครรัฐต่าง ๆ ของกรีกโบราณ เป็นต้น และประเภทประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) ซึ่งเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน กล่าวคือเมื่อไม่สามารถนำประชาชนมา ประชุมแสดงความคิดเห็นพร้อมกันได้ ทั้งประเทศก็ให้ประชาชนเหล่านั้นเลือกตั้งตัวแทนของตนขึ้นมาทำ หน้าที่แทนตัวแทนเหล่านั้นออกเสียงหรือแสดงความคิดเห็นอย่างไรก็ถือว่าเป็นความคิดเห็นของบุคคล ที่เลือกตนมา

3. ธรรมาธิปไตย คือ ความมีธรรมเป็นใหญ่ อำนาจสูงสุดขึ้นอยู่กับธรรมะ คือ ความถูกต้อง โดยไม่ คำนึงว่าจะเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่หรือคนส่วนน้อยหรือแม้จะเป็นความเห็นของบุคคล คนเดียว (ปัจเจกชน) ถ้าเป็นความเห็นที่ชอบธรรมหรือเป็นความเห็นที่ถูกต้องก็ถือเอาตามนั้น (สุรพล สุยะพรหม, 2552: 249)

ในทัศนะของพุทธปรัชญาแล้ว ไม่ว่าการเมือง รัฐและรัฐบาล สิ่งที่ดีหรือไม่ดี ความสงบสุขของ บ้านเมืองล้วนแต่ก่อเกิดจากมนุษย์ทั้งนั้น เมื่อมนุษย์เกิดขึ้นมาก็มารับผิดชอบโลกร่วมกันอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ ถ้ามนุษย์มีศีลธรรมไม่ว่าผู้ปกครองหรือประชาชน รัฐ และรัฐบาลประเทศชาติก็สงบสุข การปกครองบ้านเมืองให้สงบสุขไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคล หมู่คณะ สังคมหรือระหว่างประเทศล้วนเป็น เรื่องของศีลธรรม พระพุทธเจ้าตรัสว่า “ธรรมเท่านั้นประเสริฐที่สุดในสังคมมนุษย์ทั้งโลกนี้และโลก หน้า” (ที.ปา. 11/130/97)

2.4.2 หลักปวณากับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปวณ แปลว่า การเปิดโอกาสเชิงเชิญชวนให้ขอหรือให้ว่ากล่าวตักเตือน ในที่นี้ หมายถึง การที่พระสงฆ์พูดเปิดโอกาสแก่กันและกัน ให้ว่ากล่าวชี้ข้อบกพร่องและตักเตือนแนะนำกันปวณ เป็นสังฆกรรมอย่างหนึ่ง คือ เป็นกิจที่พระสงฆ์จะต้องทำเพราะเป็นบพัญญูในวินัย ในปัจจุบัน ปวณายังเป็นพิธีกรรมที่กระทำในหมู่พระสงฆ์โดยเฉพาะ ชาวบ้านไม่เกี่ยวข้องและไม่ใคร่ทราบ

ปวารณา คือการเปิดโอกาสให้ว่ากล่าวชี้ข้อบกพร่องแนะนำกันได้นั้นเป็นเรื่องธรรมดาของพระสงฆ์อยู่แล้ว ครั้นถึงวันสิ้นสุดพรรษานี้ ทำกันเป็นครั้งสำคัญพร้อมกันทุกรูปเป็นครั้งใหญ่ จึงเรียกว่า มหาปวารณามหาปวารณา ทำเฉพาะในวันสิ้นสุดพรรษาที่เรียกว่า วันออกพรรษา (คือ ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11) วันเดียวเท่านั้น เพราะเหตุที่มหาปวารณาเป็นกิจกรรมสำคัญในวันสุดท้ายของพรรษา ในทางวินัย จึงเรียกชื่อวันสิ้นสุดพรรษานี้ว่า “วันมหาปวารณา” หาเรียกว่าวันออกพรรษาไม่

สาระสำคัญของมหาปวารณา คือ พระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ด้วยกันตลอดเวลา 3 เดือน ย่อมได้รู้เห็น เข้าใจในสยใจคอ ความประพฤติปฏิบัติของกันและกันพอสมควร บางทีอาจได้เห็น ได้ยินหรือมีเหตุให้ระแวงสงสัยเกี่ยวกับความบกพร่อง ความประพฤติเสียหายของกันและกันบ้าง ก่อนที่จะเดินทางออกจาริกปฏิบัติศาสนกิจ แยกย้ายกันไปในที่ต่าง ๆ จึงมีบัญญัติในวินัยกำหนดให้พระสงฆ์มาประชุมพบปะพร้อมกันทั้งหมดในวันสุดท้ายของพรรษานั้น ทุกรูป ไม่ว่าผู้ใหญ่ผู้น้อย กล่าวคำเปิดโอกาสเชิญชวนกันให้ว่ากล่าวชี้ข้อบกพร่องแนะนำตักเตือนกันเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ เป็นการได้ช่วยกันสำรวจตนเองจะได้แก้ไขปรับปรุงตน เตรียมตัวพร้อมและมีความมั่นใจในการที่จะเดินทางออกปฏิบัติศาสนกิจต่อไป

คำปวารณาว่า “สงฆมณเฑ ปวาเรมิ, ธิฏฐเณ วา สุเตน วา ปริสสกาย วา, วทนตุ มํ, อายสมนโต อนุกมปิ อุปาทาย, ปสสนโต ปฏิกกริสสามิ” แปลเป็นภาษาไทยว่า “ท่านผู้เจริญทั้งหลาย ข้าพเจ้าขอปวารณาจะสงฆ์ ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ได้เห็นก็ตาม สิ่งที่ได้ยินมาก็ตาม หรือระแวงสงสัยก็ตาม ขอท่านทั้งหลายจงมีใจอนุเคราะห์ ว่ากล่าวบอกข้าพเจ้าเถิด เมื่อข้าพเจ้ามองเห็น จะแก้ไข” ปวารณานี้ ถ้าปฏิบัติกันจริงจังและถ้าชาวบ้านจะเอาอย่าง นำไปปฏิบัติในกิจการและการดำเนินชีวิตทางสังคม ให้เป็นเรื่องสามัญของวงการชาวพุทธก็จะเป็นความเจริญก้าวหน้าของพระพุทธศาสนาที่นำมาซึ่งประโยชน์สุขแก่พหุชนสมตามวัตถุประสงค์ของการเผยแผ่ธรรมวินัยอย่างหนึ่ง (กฎฐสูตธรรมพระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2541)

2.5.3 หลักความหมายหลักสาราณียธรรมกับพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมือง

ความหมายหลักสาราณียธรรม เมื่อมนุษย์ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เหตุของความขัดแย้งหรือการ กระทบกระทั้งกันย่อมเกิดขึ้น ส่วนหนึ่งเพราะเหตุแห่งการไม่ระมัดระวัง กิริยาอาการที่จะสร้างความไม่พอใจต่อคนอื่น ในทางพระพุทธศาสนานั้นมีหลักธรรมที่สามารถป้องกันความขัดแย้งและนอกจากนั้นยังสร้างความปรองดองหรือความสามัคคีอีกด้วยหลักธรรมที่กล่าวถึงคือ “หลักสาราณียธรรมในคัมภีร์พระไตรปิฎกได้ให้ความหมายของสาราณียธรรม” สาราณียธรรมคือ “ธรรมที่ตั้งแห่ง ความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี หลักการอยู่ร่วมกัน ทำให้ มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน” สาราณียธรรม คือ “ธรรมะที่จะนำใจ ของบุคคลให้ระลึกถึงกัน ผูกพันเชื่อมโยงบุคคลไว้ด้วยน้ำใจ สาราณียธรรม ในแง่

ของหลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักธรรมที่จะทำให้ประชาชนภายในชาติอยู่ด้วยความสามัคคีทำให้ประเทศชาติเป็นเอกภาพ เป็นหน้าที่หรือปฏิบัติที่ประชาชนควรปฏิบัติต่อกันในสังคม”

ในอรรถกถาพุทธศาสนายสุตตาท่านได้ขยายความรายละเอียดของความหมายไว้เพิ่มเติม ดังนี้ “สาราณียธรรมชื่อว่า ปิยกรณา เพราะกระทำผู้ที่บำเพ็ญธรรมเหล่านั้นให้บริบูรณ์ให้เป็นที่รักของเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ชื่อว่าครุกรณาเพราะกระทำให้เป็นผู้นำเคารพ บทว่า สงคหาย ได้แก่เพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์บทว่า อวิวาทาย ได้แก่เพื่อประโยชน์แก่การไม่ทำการวิวาทกันบทว่า สามัคคิยา ได้แก่ เพื่อประโยชน์แก่ความสามัคคีบทว่า เอกิกายาย ได้แก่เพื่อประโยชน์แก่ความเป็นอันเดียวกัน บทว่า สวตตุนติ ได้แก่ยอมเป็นไปคือเป็นไปทั่ว” พระครูปราโมทย์ปัญญาวังษ์ (บุญเลิศ เดชบุญโญ, 2547) ได้กล่าวไว้ว่า หลักสาราณียธรรม เป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหลักธรรมที่ผู้ปฏิบัติตามทุกคนย่อมสามารถรู้แจ้งเห็นจริงได้ด้วยตนเองและทำให้ผู้ปฏิบัติพ้นจากความทุกข์เข้าถึงความสุขและ ความบริสุทธิ์ภายในจิตใจได้จริง มี 6 ประการดังนี้

- 1) เมตตาภาวกรรม การปฏิบัติตนให้ เหมาะสม มีบุคลิกลักษณะทางกายที่เหมาะสม
- 2) เมตตาวัจกรรม มีสื่อสารกับผู้อื่น ด้วยความ เมตตาโดยใช้วาจาสุจริต
- 3) เมตตาโมหกรรม บรรณาให้ผู้อื่นร่วมงานมีความสำเร็จ มีความคิด ตรงไปตรงมา
- 4) สาราณโกติ จัดสรรผลประโยชน์ที่ได้รับอย่างเหมาะสมและเท่าเทียม
- 5) สีส สามัญญตา มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างความเลื่อมใสและน่าเชื่อถือ
- 6) ทิฏฐิสามัญญตา เคารพ รับ และฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดถือหลักแห่งความดี มีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเดียวกัน

อดิศร คงทอง และคณะ ได้กล่าวไว้ว่า “สาราณียธรรม เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า เรื่อง การปฏิบัติตัวของผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เช่น สังคมครอบครัวไปจนถึงสังคมใหญ่คือประเทศชาติหรือแม้แต่ในสังคมระดับโลกซึ่งสาราณียธรรม 6 เป็นคุณธรรมที่ทำให้มนุษย์ไม่เห็นแก่ตัว แต่สร้างความตระหนักให้ถึงผู้อื่นการมีน้ำใจต่อผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่นมากขึ้นเป็นแหล่งพลังอันยิ่งใหญ่ที่สามารถสร้างความผาสุกและสร้างความเจริญรุ่งเรืองในสังคมได้” มิ่งค์ประกอบ ดังนี้

1. เมตตาโมหกรรม เป็นการมองโลกในแง่ดีมีความหวังดีปรารถนาดีต่อกัน รักและเมตตาต่อกันไม่มีอคติไม่มีความแค้น รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน และให้อภัยในความผิดที่มีซึ่งกันและกันเสมอ

2. เมตตาวัจกรรม คือ การใช้ปิยวาจาโดยการพูดแต่สิ่งที่ดีพูดด้วยความปรารถนาดีการรู้จักพูดให้กำลังใจซึ่งกันและกันและไม่นินทาว่าร้ายคนอื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง การให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่ดีและมีประโยชน์ต่อผู้ร่วมงานและการเป็นคนไม่พูดโกหก

3. เมตตากายกรรม เป็นการแสดงออกทางกายที่ดีต่อกันและกัน การสนับสนุนและช่วยเหลือกันทางกาย รู้จักให้เกียรติ ไม่เบียดเบียนเอาเปรียบหรือรังแกกันและกระทำการที่ถูกต้องต่อกันและกันอยู่ตลอดเวลา

4. สาธารณโภคีแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้มาอย่างเป็นธรรม ร่วมกันแสวงหาผลประโยชน์ และกระทำการที่ได้มาซึ่งเป็นประโยชน์อย่างถูกต้องเป็นธรรม อาจกล่าวได้ว่าเป็นการแบ่งปันความสุขและเผชิญความทุกข์ร่วมกัน

5. สีสสัมมัญญา ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ยึดมั่นในความดีอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติ ตนมีระเบียบวินัย ไม่ประพฤตินอกแนวทางที่จะนำความเสื่อมเสียมาสู่หมู่คณะ

6. ทัญญูสัมมัญญา เคารพการคิดและตัดสินใจของตนเองและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่นรู้จักปรับความคิดเห็นของตนเองให้มีเหตุผลและถูกต้อง ยึดมั่นในหลักการสร้างความดีอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า สาราณียธรรม หลักการกระทำที่บำเพ็ญธรรมทำให้บริบูรณ์ ทำให้เป็นที่รักของเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย กระทำให้เป็นผู้นำเคารพเป็นประโยชน์แก่การสงเคราะห์ การไม่ทำการวิวาทกัน เพื่อประโยชน์แก่ความสามัคคี เพื่อประโยชน์แก่ความเป็นอันเดียวกัน “สาราณียธรรม หมายถึง คุณ คือ เป็นสาราณียะ ทำให้เป็นที่ระลึกถึงเป็น ปิยกรณ ทำให้เป็นที่รัก เป็น ครุกรณ ทำให้เป็นที่ระลึกเคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์ความกลมกลืนเข้าหากันเพื่อความไม่วิวาท เพื่อความสามัคคีและเอกภาพ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” เป็นธรรมที่เป็นหลักการประพฤติปฏิบัติต่อกันในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเป็นหมู่เป็นคณะ อันจะนำมาซึ่งการยึดเหนี่ยวสามัคคี ทำให้เกิดความรักใคร่ปรองดองและทำให้ระลึกถึงคุณความดี น้ำใจที่มีต่อกันนำพาให้หมู่ชนหรือสังคมนั้นมีความเป็นปึกแผ่นเป็นเอกภาพ

ความสำคัญของหลักสาราณียธรรม

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาพบว่า สาราณียธรรมมี 6 ประการ มีความสำคัญดังปรากฏในภณทนต์สูตรที่พระองค์ตรัสด้วยเหตุแห่งความบาดหมางไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ในทิศใด ภิกษุทั้งหลายเกิดความบาดหมางกัน ทะเลาะ วิวาทกัน ใช้หอกคือปากทิ่มแทงกันอยู่ ทิศนี้ แม้เพียงคิดก็ไม่เป็นที่สำราญแก่เราไม่จำเป็นต้องพูดถึงการไป ส่วนในทิศใด ภิกษุทั้งหลายพร้อมเพรียงกัน ชื่นชมกันไม่วิวาทกัน เป็นเหมือนน้ำนมกับน้ำ มองกันด้วยนัยน์ตาที่เปี่ยมด้วยความรักอยู่ทิศนี้ แม้ไปเยือนก็เป็นที่สำราญแก่เรา ไม่จำเป็นต้องพูดถึงการคิดในเรื่องนี้” ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา พระวินัยปิฎกและพระสุตตันตปิฎก ได้ระบุเรื่องราวและ เหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นเหตุที่มาของคำสอนแห่งสาราณียธรรมซึ่งเป็นธรรมที่ทำให้ระลึกถึงกัน พระพุทธเจ้าทรงนำมาแสดงสั่งสอนพระภิกษุสงฆ์ เมื่อหมู่สงฆ์เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท อย่างกรณี ของภิกษุโกสัมพี ความว่า “พวกภิกษุไม่ปรารภนาปรับความเข้าใจกัน ไม่ทำความปรองดองกัน ไม่ปรารภนาความปรองดองกัน” พระพุทธองค์ทรงวินิจฉัยโดยการตั้งคำถาม

กับภิกษุเหล่านั้นว่า ขณะที่เกิดเหตุทะเลาะวิวาทนั้น “เธอทั้งหลายได้ตั้งมั่นเมตตาทายกรรม ตั้งมั่นเมตตาวจีกรรมและตั้งมั่น เมตตามโนกรรมในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย ทั้งต่อหน้าและลับหลังบ้างหรือไม่” ภิกษุเหล่านั้นตอบ ปฏิเสธ มิได้กระทำด้วยความตั้งมั่นดังกล่าว พระพุทธเจ้าจึงชี้ให้เห็นว่าก็เพราะเหตุที่ภิกษุไม่ตั้งมั่นใน เมตตาทอดกันทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง จึงเป็นเหตุให้ทะเลาะ เบาะแว้งกัน ทำร้ายกัน ด้วยวาจา เป็นการกระทำที่ไม่ก่อเกิดประโยชน์ ทำให้เกิดความทุกข์

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กล่าวถึง หลักธรรม สาราณียธรรม 6 ไว้ว่า “สาราณียธรรม เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน 6 อย่าง คือทำให้ เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เพื่อสงเคราะห์กัน เพื่อการไม่ทะเลาะวิวาทกัน เพื่อความสามัคคี ประองดองกัน เพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” 10 มีดังนี้

1) เมตตาทายกรรม นั้นนำมาใช้ในหมู่เพื่อนฝูงและมิตรสหาย ให้เสมอกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง หลักธรรมในข้อนี้เป็นการประพฤติที่เหมาะสมสมควร เป็นสาราณียธรรมที่ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่เคารพแก่คนรอบข้าง เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเกื้อกูลกันเพื่อความไม่วิวาทกันเพื่อความสามัคคีกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2) เมตตาวจีกรรม ใช้วาจาคำพูดที่เป็นสัมมาทิวติทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทำให้เป็นที่รักทำให้เป็นที่ศรัทธา และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

3) เมตตามโนกรรมมีความปรารถนาดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4) การแบ่งปันลาภทั้งหลายที่ได้มาโดยชอบธรรม ให้เสมอภาคกันข้อนี้ก็เป็สาราณียธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อ ความสามัคคีกัน และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

5) รักษาศีล ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ถูกตมหาและทิวฐิครอบงำ เป็นไปเพื่อการมีสมาธิเสมอกันกับเพื่อน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง แม้นี้ก็เป็นสาราณียธรรม ที่ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพ เป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กันเพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

6) มีอริยทิวฐิ มีความเห็นไปในทางที่ถูกที่ควรทั้งต่อหน้าและลับหลัง เป็นธรรมที่นำมาเพื่อความสันทุกข์แก่ผู้ปฏิบัติตาม ข้อนี้ก็เป็นสาราณียธรรมที่ทำให้เป็นที่รัก ทำให้เป็นที่เคารพเป็นไปเพื่อความสงเคราะห์กัน เพื่อความไม่วิวาทกัน เพื่อความสามัคคีกันและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต, 2559) อธิบายในรายละเอียดเพิ่มเติมว่า

สารานุกรม คือ การแสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชน ด้วยการช่วยเหลือกิจธุระต่าง ๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้า และลับหลัง การช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง, การตั้งจิตปรารถนาดี คิด ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน การแบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อยก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน การมี ความประพฤติดุจจริตดีงามรักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อม เสียแก่หมู่คณะ การเคารพ รับฟังความคิดเห็นกันมีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการ สำคัญ ยึดถืออุดมคติ หลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกัน

จากการแสดงออกทางการเมืองตามแนวพุทธผู้วิจัยสรุปได้ว่า การดำเนินชีวิตและการแสดงออกในกิจกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเน้นที่ การปฏิบัติด้วยความเมตตา ความยุติธรรมและการเคารพในศักดิ์ศรีของมนุษย์ การแสดงออกทางการเมืองในมุมมองพุทธนั้นไม่เน้นการใช้ความรุนแรงหรือการแย่งชิงอำนาจแต่เน้นที่การสร้างสังคมที่มีความสงบสุขและมีความสมดุล

2.5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเมืองภาคประชาชน

การเมืองภาคประชาชน มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายการเมือง ภาคประชาชนดังนี้ นายแพทย์ประเวศวະสี ให้ความหมาย“การเมือง ภาคประชาชนหรือการเมืองภาคพลเมือง” หมายถึง พลเมืองมีส่วนร่วม ในการกำหนดนโยบายสาธารณะการวางแผนและขับเคลื่อน การพัฒนาและการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยทุกระดับ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ได้ให้นิยามคำ “การเมืองภาค ประชาชน” ว่าหมายถึง การเคลื่อนไหวอย่างมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานการครอบงำของรัฐรวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนเพื่อใช้ดูแลชีวิตของตนเอง โดยตรง สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ กล่าวไว้ในเอกสารประกอบ การประชุมสถาบันพระปกเกล้า (2545) ว่า“การเมืองภาค ประชาชน”หมายความว่าเมืองที่ภาคประชาชนส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่นระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภาฯ มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงในการจัดสรรทรัพยากร สาธารณะต่าง ๆ และการเข้าถึงอำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองประชาธิปไตยแบบตัวแทนทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตย แบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้นเพื่อกำกับ และกำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชน มากกว่าฝาก ความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว ในบทความ “ประชาธิปไตยรากหญ้า : ข้อสังเกตบางประการจาก บทบาททางการเมืองขององค์กรประชาชนรากหญ้า” (2543: 86) นฤมล ทับจุมพล อธิบายว่า

“การเมืองภาคประชาชนคือการที่ประชาชนทุกกลุ่มสามารถ เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองในระดับต่างๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน”

2.5.1 ลักษณะการเมืองภาคประชาชน

1. เพิ่มตัวละครทางการเมือง (Political Actors) โดยตัวละครใหม่นี้ คือ ประชาชนเข้าไปในกระบวนการทางการเมือง เช่นที่ นฤมล ทับจุมพล (2543: 86) อธิบายว่า คือการที่ ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ในระดับต่าง ๆ ได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

2. เปลี่ยนบทบาทของการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (decision making in political participation) จากเดิม ที่เป็นบทบาทของตัวแทนหรือของสมาชิกรัฐสภา มาเป็นประชาชน หรือกลุ่มทางสังคมมากขึ้นหรือเป็นการคลี่คลายของการเมืองใน ระบบตัวแทนของประชาชนหรือเป็นดังที่ สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ (2545) สร้างภาษาที่สละสลวยว่า “ตัวเราเป็นตัวแทนให้กับ ตัวเรา”

3. ภายใต้กระบวนการทางการเมืองใหม่นี้ บทบาท ของประชาชนหรือประชาสังคมมีมากขึ้น แต่ก็ยังมีสถาบันทางการเมือง (Political Institution) ที่มีบทบาทในกระบวนการทางการเมืองด้วยเช่นเดียวกัน ลักษณะเช่นนี้คือการให้ความสำคัญกับ สถาบันทางการเมืองที่เคยสถาปนาความเป็นตัวแทนซึ่งมีบทบาทตลอดมาแต่ก็ให้ความสำคัญกับกระบวนการทางสังคมในการ เข้าไปมีบทบาททางการเมืองและอำนาจรัฐด้วย

4. ทิศทางการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนตามทฤษฎีของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2548: 174) มี 4 รูปแบบ คือ

- 1) การเคลื่อนไหวร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขในปัญหาที่ไม่ได้รับการเหลียวแล
- 2) การเคลื่อนไหวเพื่อมุ่งตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐ
- 3) การประท้วงอำนาจรัฐและเรียกร้องให้มีการถ่ายโอน อำนาจรัฐที่เคยมีไปเป็นของประชาชน
- 4) ร่วมมือเชิงวิพากษ์ (critical cooperation) กับรัฐและผูกพันในทางสร้างสรรค์ (constructive engagement) เพื่อเบียดแย้งพื้นที่ในกระบวนการใช้อำนาจของประชาสังคม

2.5.2 จุดเริ่มต้นการเมืองภาคประชาชนในประเทศไทย

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 คณะราษฎร ซึ่งได้แก่ทหาร พลเรือน ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและกลุ่มการเมืองอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้การเมืองในระยะแรก ๆ เป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อยหรือเรื่องของคนชั้นนำประชาชนไม่ได้เข้าไปมี

ส่วนร่วมทางการเมือง สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นเกิดการ ปฏิวัติรัฐประหารบ่อยครั้งและยัง ไม่เป็นประชาธิปไตยหากแต่เป็นการปกครองของบุคคลกลุ่มหนึ่ง ต่อมาวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เกิด การต่อสู้เรียกร้องของประชาชนมีกลุ่มนิสิตนักศึกษา เป็นผู้นำการสร้างกระแสการชุมนุมต่อต้านส่งผล ให้ขบวนการ นิสิตศึกษามีบทบาททางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด อาจกล่าวได้ ว่าเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 เป็นจุดสำคัญหรือเป็นหลักสำคัญของการเมืองภาคประชาชนต่อมาประชาชนในระดับ ล่างทั้งกรรมกรชาวนาคนยากจนรวมทั้งชนชั้นกลางมีการลุกขึ้นต่อสู้เพื่อเรียกร้อง สิทธิเสรีภาพตาม ระบอบประชาธิปไตยหลายเหตุการณ์ในระยะ ต่อมาได้มีความพยายามที่จะล้มล้างระบอบ ประชาธิปไตย ทำให้เกิดการปฏิวัติสังคมนิยมมีการปราบปรามนิสิตนักศึกษาอย่างรุนแรงทำให้กลุ่มนิสิต นักศึกษาหันไปเข้าร่วมกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย แต่ก็ยังมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมา อย่างต่อเนื่อง แต่เป็นการเคลื่อนไหวเฉพาะเหตุการณ์สำคัญ ๆ จากความแตกแยกภายในประเทศทั้ง จากขบวนการคอมมิวนิสต์สากลและจากภายในประเทศเองทำให้ภาครัฐเริ่มดำเนินนโยบายฟื้นฟู ประชาธิปไตยโดยเน้นเรื่องความสามัคคีของคนในประเทศ ทำให้เศรษฐกิจภายในประเทศเจริญเติบโต ประเทศมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นส่งผลให้ประชาชนเริ่มเคลื่อนไหวต่อสู้ ทางการเมืองลดลง การต่อสู้เรียกร้องมีขึ้นเฉพาะประชาชนผู้ได้ รับความเดือดร้อนจากปัญหาในด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม การไม่ได้รับความเป็นธรรมจากอำนาจรัฐ ความไม่ยุติธรรมทางกฎหมายการได้รับผลกระทบใน เรื่องสิ่งแวดล้อมหลังจากนั้นเกิดการรวมกันลุกขึ้นต่อสู้ของประชาชน ผู้รักความเป็นประชาธิปไตย คัดค้านร่างรัฐธรรมนูญสืบทอดอำนาจเผด็จการอันเป็นผลมาจากการรัฐประหารของคณะรักษาความ สงบเรียบร้อยแห่งชาติการคัดค้านการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของผู้นำ คณะรักษาความสงบ เรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) รวมทั้งเหตุการณ์พฤษภาทมิฬเมื่อปี พ.ศ. 2535 โครงการสร้าง ชุมชน เคลื่อนไหวได้เปลี่ยนจากนักศึกษาและประชาชนระดับอื่น ๆ มาเป็นโครงสร้างที่ประกอบด้วย ชนชั้น กลาง นักธุรกิจเป็นหลัก เกิดการจัดตั้งกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน (Non-Governmental Organization : NGOs) ที่เข้ามามีบทบาททางการเมืองเพื่อผลักดัน ให้มีการพัฒนาประชาธิปไตย จนกระทั่งปัจจุบันมีการชุมนุม เรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนที่รวมตัวกัน เช่น พันธมิตร ประชาชนเพื่อประชาธิปไตยแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้าน เผด็จการแห่งชาติ ฯลฯ การรวมตัวของ ประชาชนในการจัดตั้ง เป็นองค์กร สมาคม สหพันธ์ สมัชชา พรรคการเมืองแนวร่วมพันธมิตร ในรูปแบบต่าง ๆ ถือเป็นพลังประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะ การเมืองภาค ประชาชน ปัจจุบันการเมืองภาคประชาชนมีรูปแบบและพัฒนาการเคลื่อนไหวเป็นระบบดีขึ้น ประกอบ กับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มีการกำหนดให้ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมทางการเมืองทั้งเรื่องการกำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐการตัดสินใจทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับโดยมีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการเมืองให้เป็น การเมืองของประชาชนมีวัตถุประสงค์เพื่อขยาย สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชนทั้งในระดับชาติท้องถิ่นและชุมชนรวมทั้งเพิ่มการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยประชาชน เพื่อให้เกิดความสุจริตและโปร่งใสในระบอบการเมืองและสุดท้ายทำให้ระบบการเมืองมีเสถียรภาพ และประสิทธิภาพ (นรินทิ เศรษฐบุต, 2567)

2.5.3 รูปแบบการเมืองภาคประชาชน

1. การออกเสียงประชามติ (Referendum) การออกเสียงประชามติเป็นรูปแบบหนึ่งของการเมือง ภาคประชาชนที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนลงคะแนนออกเสียงในกิจกรรมหรือประเด็นต่างๆ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยเพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจของรัฐในกิจกรรมหรือประเด็นนั้น การออกเสียงประชามติได้มีการบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2492 เป็นครั้งแรกและรัฐธรรมนูญฉบับ ต่อมาก็มีการบัญญัติไว้เช่นกันส่วนการออกเสียงประชามติครั้งแรกของประเทศไทยคือการออกเสียงประชามติตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2549 อันเป็นผลของการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 โดยกำหนดให้รัฐโดย สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550

2. ประชาพิจารณ์ (Public hearing) 2 ประชาพิจารณ์ เป็นรูปแบบการดำเนินการ โดยราชการหรือรัฐที่ให้ประชาชนมาร่วมอาจจะมาจากความประสงค์ของราชการหรือการที่ประชาชนเคลื่อนไหวเพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการได้โอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น ในประเด็นที่เป็นข้อขัดแย้ง ดังนั้นประชาพิจารณ์จึงเป็นรูปแบบที่รัฐนำมาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันและ/หรือรับประโยชน์ต่างกันจากโครงการพัฒนาของรัฐและเป็นกระบวนการที่บริหารจัดการโดยราชการหรือรัฐ

3. การอภิปรายสาธารณะ (Public dialogue)³ Mathews (1999 p 40) อธิบายว่าการอภิปราย สาธารณะหรือการถกแถลงของประชาชน(People dialogue) เป็นกลไกของการเมืองภาคประชาชนแต่ในสังคมไทยยังมีคำอื่นๆ ที่มีนัยเดียวกันตัวอย่างเช่นการสานเสวนาสาธารณะเป็นคำที่ถูกใช้โดย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ นักวิชาการประจำศูนย์สันติศึกษาสถาบันพระปกเกล้าเพื่อใช้เป็นกลไกแก้ไขปัญหาการเมืองที่แบ่งเป็นฝักฝ่าย ในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2551 หรือประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือหรือพิจารณาอย่างใคร่ครวญ (Deliberative Democracy) เป็นคำที่มีการใช้กันหลากหลายทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันบ้าง (บุษอริ ยิมะ, 2551) การอภิปรายสาธารณะเป็นกลไกกระบวนการปรึกษาหารือหรือประเด็นต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่นหรือสาธารณะจนนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกัน จนได้มติสาธารณะที่ราชการหรือรัฐต้องผูกพันนำไปปฏิบัติการ

4. การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชน (People Initiation) 4 ประภาส ปิ่นตบแต่ง (2551 หน้า 28-29) อธิบายว่า การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชน เป็นมาตรการที่สำคัญในการที่จะ ให้ระบบการเมืองรับผิดชอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนหรือผู้มี สิทธิเลือกตั้งตามจำนวนที่กำหนด สามารถ

เสนอร่างกฎหมายที่เห็นสมควรเข้าสู่กระบวนการพิจารณาสาธารณะ และโดยทั่วไปแล้ว การริเริ่มร่างกฎหมายจะตามมาด้วยการลงประชามติให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจในขั้นสุดท้าย

การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชน สามารถจำแนก ประเภทได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชน โดยตรงอันเป็นกระบวนการที่ใช้การลงประชามติเมื่อมีการลงชื่อ เสนอกฎหมาย

(2) การริเริ่มกฎหมายโดยประชาชนโดยอ้อม เป็นกระบวนการลงประชามติหลังจากกฎหมายไม่ผ่านการพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ

5. รูปแบบอื่นๆ การนัดหยุดงานการชุมนุมประท้วง ฯลฯ พบว่า การนัดหยุดงานมักจะเป็นวิธีการที่สัมพันธ์กับเงื่อนไขความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจจึงทำการกดดันเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การครอบครองหรือการปิดโรงงาน การเดินขบวนทำลายโรงงานอุตสาหกรรมต่อการกระทำจากกฎหมาย ฯลฯ (Tarrow, 1995 p 111, 113) ส่วนการชุมนุมประท้วงนั้นเป็นการกระทำร่วมกันที่จะสัมพันธ์กับสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางสังคมเริ่มจากฝูงชนมารวมประชุมกันอย่างเปิดเผยในที่สาธารณะโดยอาจจะมีการเล่นเกมการเล่นดนตรีเพื่อชีวิตหรือดนตรีร็อก มีการอภิปรายโจมตีวิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายตรงกันข้าม เช่น ข้าราชการหรือฝ่ายการเมืองมีการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการด้วยจากนั้นก็จะมีการเสนอข้อเรียกร้องหรือคำอุทธรณ์ต่าง ๆ หรืออาจจะมีการเคลื่อนย้ายสถานที่มากกว่าหนึ่งสถานที่ก็ได้การเมืองภาคประชาชนในประเทศไทยปัจจุบันได้รับการยอมรับและมีฐานะชอบธรรมทางการเมืองสามารถถ่วงดุล ต่อรองกับการเมืองในระบบรัฐสภาได้มากขึ้นเพราะลักษณะของการเคลื่อนไหวทางการเมืองภาคประชาชนมิใช่แค่เพียงที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนแต่ยังรวมถึงการมีจุดมุ่งหมายในการเข้าถึงอำนาจรัฐในหลายครั้งพบว่าการริเริ่มหรือการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญทางการเมืองจะถูกกำหนดโดยประชาชน เช่น การร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (รัฐธรรมนูญ, 2550) การปฏิรูปการเมือง ทั้งนี้ การแสดงออกทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ จึงเป็นการชี้ให้ภาครัฐเห็นถึงความต้องการของประชาชน รวมทั้งข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนาตามแนวทางที่ภาครัฐกำหนด (จุฬารัตน เต็มผล และนิธิทัศน์ องค์ศิริชัย, 2554)

จากแนวคิดและการเมืองภาคประชาชนผู้วิจัยสรุปได้ว่าการเมืองภาคประชาชนเป็นการแสดงออก พลเมืองจะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะการวางแผนและขับเคลื่อนการพัฒนาและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับและมีจิตสำนึกทางการเมืองของกลุ่มประชาชนเพื่อลดฐานการครอบงำ ของรวบรวมทั้งเพื่อโอนอำนาจบางส่วนมาให้ประชาชนเพื่อใช้ดูแลชีวิตของตนเองประชาชนในส่วนต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นการเมืองที่ประชาชนนอกสภาฯ มีบทบาทและเข้าใจถึงอำนาจโดยตรงการจัดสรรทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ และการใช้อำนาจในการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยไม่ต้องผ่านการเมืองซึ่งหมายถึงต้องสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยทางตรงให้เกิดขึ้นเพื่อกำกับและ

กำหนดทิศทางการเคลื่อนไหวของประชาชนมากกว่าฝากความหวังและพึ่งพาระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทนเพียงอย่างเดียว

2.6. สภาพพื้นที่วิจัย

ค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28

ตารางที่ 2.1 ยอดกำลังพล

ยศ	นายทหารประทวน ชาย	นายทหารประทวน หญิง
จ่าสิบเอก (จ.ส.อ.)	49 นาย	7 นาย
จ่าสิบโท (จ.ส.ท.)	3 นาย	-
จ่าสิบตรี (จ.ส.ต.)	8 นาย	1 นาย
สิบเอก (ส.อ.)	34 นาย	4 นาย
สิบโท (ส.ท.)	11 นาย	2 นาย
สิบตรี (ส.ต.)	4 นาย	3 นาย

มณฑลทหารบกที่ 28 โดยเป็นหน่วยในอัตราของ กองทัพภาคที่ 2 มีภารกิจดังนี้

- บังคับบัญชากำลังประจำถิ่นของกองทัพภาคที่ 2 ที่กระทรวงกลาโหมกำหนด
- รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ รวมทั้งการศาลทหาร การคดี การช่วยดำเนินการ

คุ้มครองพยานในคดีอาญาและการเรือนจำ

- ดำเนินการสืบสวน การเกณฑ์ช่วยราชการทหาร และการระดมสรรพกำลังในเขตพื้นที่
- สนับสนุนหน่วยทหารที่อยู่ในพื้นที่
- ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การต่อสู้เบ็ดเสร็จ เพื่อรักษาความสงบภายใน และการ

ป้องกันประเทศ (พิพัตร์ นาจวง และ เตนชัย ถาวะโร , (ยอดกำลังพล 2568) ค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 (กองกำลังพล) สืบค้นเมื่อ 26/9/2566

ที่ตั้ง

มณฑลทหารบกที่ 28 ค่ายศรีสองรัก ถนนเลย-เชียงคาน 66 หมู่ 1 ตำบลศรีสองรัก อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย

ประวัติ

มณฑลทหารบกที่ 28 จัดตั้งหน่วยครั้งแรกในนาม จังหวัดทหารบกอุดร ส่วนแยกที่ 3 เลย เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พุทธศักราช 2521 บริเวณป่าสงวนแห่งชาติ ป่าโคกใหญ่ ตำบลนาอ้อ อำเภอมืองเลย จังหวัดเลย ซึ่งในขณะนั้นเกิดสถานการณ์ การก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ คุกคามอย่างรุนแรงใน

พื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนหน่วยบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่หนึ่งเจ็ดหนึ่ง แปร มีทหารหน่วยแรกในพื้นที่คือ กองพันทหารราบที่ 4 กรมผสมที่ 13 ซึ่งต่อมาได้แปรสภาพเป็น กองพันทหารราบที่ 1 กรมทหารราบที่ 8 แล้วได้จัดตั้งหน่วย กองพันทหารราบที่ 3 และกองพันทหารราบที่ 4 ของกรมทหารราบที่ 8 เพิ่มในเวลาต่อมา เมื่อสถานการณ์ในพื้นที่ลดระดับลง ก็ได้เคลื่อนย้าย กองพันทหารราบที่ 3 ไปเข้าที่ตั้งปกติในจังหวัดขอนแก่น และได้ปิดการบรรจุกองพันทหารราบที่ 4 จนถึงปัจจุบันเมื่อปีพุทธศักราช 2524 ได้แปรสภาพหน่วยเป็นจังหวัดทหารบกเลย ขึ้นการบังคับบัญชากับมณฑลทหารบกที่ 23 และได้รับพระราชทานนามค่าย “ค่ายศรีสองรัก” ตามชื่อของพระ ราชครูศรีสองรัก ปุชนิยสถานอันศักดิ์สิทธิ์และสำคัญทางพระพุทธศาสนา ที่ประชาชนในพื้นที่เคารพสักการะ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2558 ได้มีคำสั่งกองทัพบกที่ 37/58 ลงวันที่ 25 กันยายน 2558 แปรสภาพจังหวัดทหารบกเลยเป็นมณฑลทหารบกที่ 28 รับผิดชอบพื้นที่จังหวัดเลยและจังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้ถือเอาวันที่ 5 มิถุนายน ของทุกปี เป็นวันสถาปนาหน่วยเป็นหน่วยในอัตราของ กองทัพบกที่ 2

2.7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธนา ประณีต (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ด้านการสังเกตการณ์ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$) และด้านการเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) ตามลำดับ 2) ปัจจัย ด้านการเลือกตั้ง (X1), ด้านวัฒนธรรมทางการเมือง (X2), ด้านการกลมเกลียวทางการเมือง (X3) ด้าน การเลือกตั้ง (X4) และด้านพฤติกรรมทางการเมืองตามหลักพุทธธรรม ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย (Y) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.002 ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัย สามารถอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัด นนทบุรี (Y) ได้ร้อยละ 97.0 โดยมีสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน ($\beta_4, \beta_3, \beta_5, \beta_1, \beta_2$) เท่ากับ 0.652, 0.479, 0.413, 0.313 และ 0.309 ตามลำดับ และ 3) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรีโดยการส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อการ สื่อสารทางการเมือง เพิ่มการเรียนรู้สร้างบทบาททางการเมืองแก่ประชาชน

พระปลัดคณิศร ขนดีโพลและคณะ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ประชาชนที่การศึกษาและรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมใน

ระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานครโดยรวมแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ อาชีพ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วม ในระบอบประชาธิปไตยโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3. การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร ด้านการเลือกตั้ง ประชาชนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ด้านเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ประชาชนควร ได้รับการปลูกฝังความเชื่อค่านิยม ด้านการติดต่อกับทางราชการ มีเหตุผลในการติดต่อประสานงานกับทาง ราชการ ในการให้ข้อมูลผู้กระท าผิดที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง การสื่อสารใน สิ่งที่ทำให้สังคมมีคุณธรรม ในการเสริมสร้างจิตใจของคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม

ธนบดี แจ่มแจ้งและคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการวิจัยพบว่าใน 1. ระดับพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านจิตสาธารณะหรือความสำนึกต่อ ประโยชน์สาธารณะในการเลือกตั้ง ด้านความเข้าใจทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติในการเลือกตั้ง 2. วิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง ด้านนโยบาย ด้านสื่อบุคคล และด้านการรับรู้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมทางการเมือง ได้ร้อยละ 52.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3. แนวทางพัฒนาพฤติกรรมทางการเมือง ผู้บริหารพรรคต้องคิดค้น สรรหาวิธีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ให้ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงประชาชนอย่างถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว ทันสมัยและตรวจสอบได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน

พรเทพ โฆษิตวราวุฒ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลாத่างสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การกล่อมทางสังคมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อนรองลงมาก็คือ สถาบันการศึกษาและน้อยที่สุด คือ องค์กรศาสนา 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง รองลงมาก็คือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของ พรรคการเมืองและน้อยที่สุดคือการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง,การการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนและการติดต่อกับทางราชการ 3) การกล่อมเกลาท่างสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีมี

ความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยถึงมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r ระหว่าง .451-.859

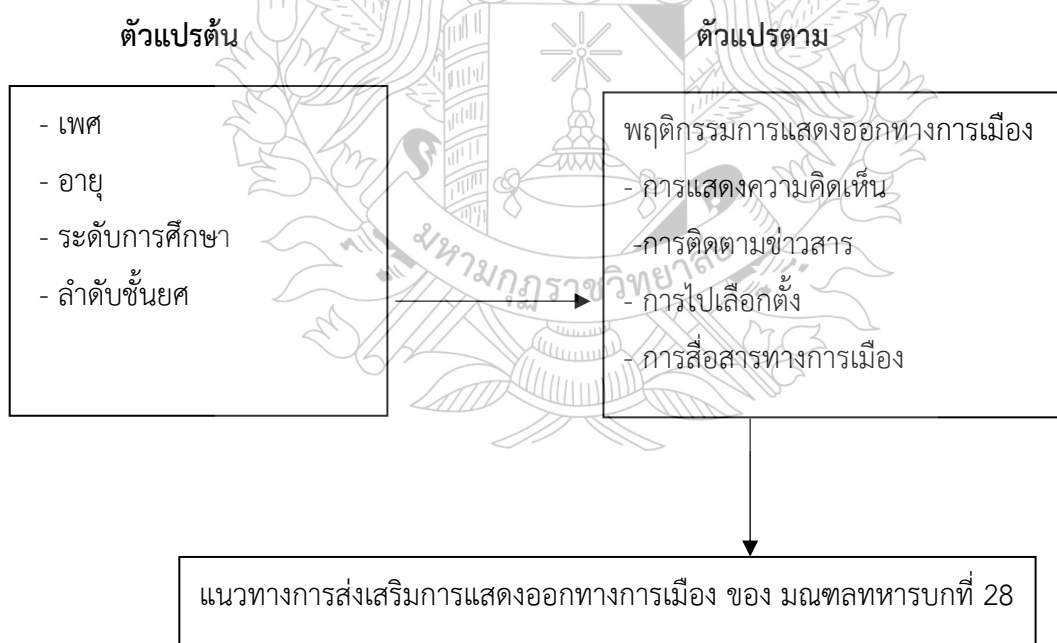
พระวุฒิชัย หิตวิโช (เกาโพธิ์) และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทัศนคติของประชาชนในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน และตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทัศนคติของประชาชนในอำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย พบว่าประชาชนที่มีเพศและอายุต่างกันกับมีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอโพธิ์ตาก ไม่แตกต่างกันส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพรายได้ต่อเนื่อง การปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมต่างกันมีทัศนคติต่อพฤติกรรมของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอโพธิ์ตาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

3) แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นตามทัศนคติของประชาชนใน อำเภอโพธิ์ตาก จังหวัดหนองคาย ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า ผู้นำท้องถิ่นควรเป็นศูนย์กลางของความสัมพันธ์ มีความจริงใจในการพัฒนาจัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม ไม่มีอคติในการพัฒนาดูแลความ ปลอดภัยในสถานการณ์ฉุกเฉิน ช่วยเหลือตามสภาพความเดือดร้อนและได้อนุเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

2.8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย 2) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย 3) เพื่อเสนอแนะพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) ผ่านแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การติดตามข่าวสาร การไปใช้สิทธิเลือกตั้งและการสื่อสารทางการเมือง การวิจัยเชิงปริมาณลักษณะนี้เหมาะสมกับการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากต้องการข้อมูลที่สามารถวัดได้เป็นตัวเลข ชัดเจนและสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่เป็นระบบและเชื่อถือได้

3.2. ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย โดยใช้แบบสอบถามเชิงปริมาณและประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ นายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรักมณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย จำนวน 126 คน

3.3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของ นายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ลำดับชั้นยศ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง 3) ด้านการไปเลือกตั้ง 4) ด้านการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณ (Rating Scale) ของ Likert มี 5 ระดับ ส่วนการหาคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยวิธีการของค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ จำนวน 30 ชุด กับผู้ที่ไม่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.987 และกำหนดการให้ค่าคะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดซึ่งเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของในทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 โดยใช้สถิติเป็นแบบค่าร้อยละและสรุปผลการวิจัยแบบเชิงพรรณนาวิธี

3.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลักษณ์ วิทยาเขตศรีล้านช้าง เพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม 2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มตัวอย่าง 3. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง 4. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วนำมาดำเนินการกรอกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประมวลผลต่อไป

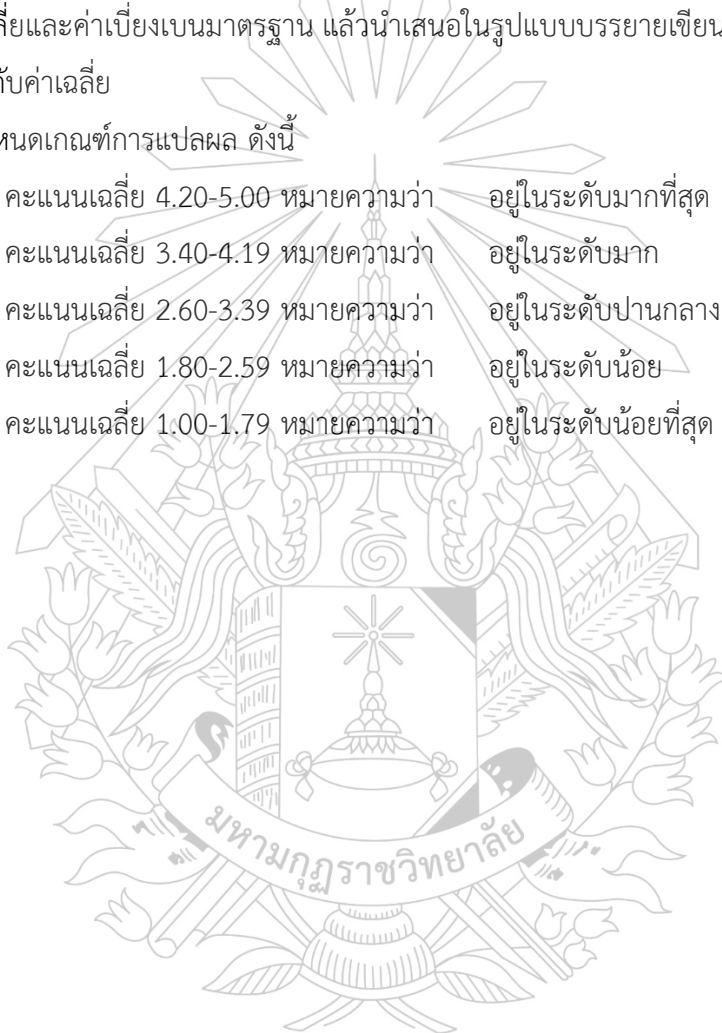
3.5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และลำดับชั้นยศ ใช้วิเคราะห์ด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) พฤติกรรมทางการเมืองใน 4 มิติ ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายระดับความคิดเห็น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ในข้อ 1-5 นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปแบบบรรยายเขียนความเรียงแปลผลเกณฑ์การจัดลำดับค่าเฉลี่ย

3. กำหนดเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.20-5.00	หมายความว่า	อยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.40-4.19	หมายความว่า	อยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.60-3.39	หมายความว่า	อยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.80-2.59	หมายความว่า	อยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.79	หมายความว่า	อยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย 2) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ได้ข้อมูลกลับคืนมาทุกฉบับหรือคิดเป็นร้อยละ 100.00 แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อกำหนดค่าสถิติสำหรับการตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

4.3 เพื่อศึกษาแนวทางในการกล่อมเกล่าพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

4.1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาที่รับราชการทหาร มาวิเคราะห์แจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายความเรียง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนบุคคล	(n = 126)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	117	92.86
หญิง	9	7.14
ข้อมูลส่วนบุคคล	(n = 126)	
	จำนวน	ร้อยละ
2. อายุ		
19-25 ปี	14	11.11
26-35 ปี	18	14.29
36-45 ปี	32	25.40
46-55 ปี	40	31.75
55 ปีขึ้นไป	22	17.46
รวม	126	100.00
3. สถานภาพสมรส		
โสด	81	64.29
สมรส	35	27.78
หย่าร้าง	10	7.94
4. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษา	32	25.40
ปวช.	26	20.63
อนุปริญญา / ปวส.	43	34.13
ปริญญาตรี	25	19.84
ปริญญาโท		
สูงกว่าปริญญาโท		
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	8	6.35
10,001-20,000 บาท	24	19.05
20,001-30,000 บาท	23	18.25

30,001-40,000 บาท	36	28.57
40,001-50,000 บาท	35	27.78
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	8	6.35

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศชาย ร้อยละ 92.86 ที่เหลือหรือร้อยละ 7.14 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.40 อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.46 ที่เหลืออายุระหว่าง 26-35 ปี และ 19-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ 11.11 ตามลำดับ สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 27.78 ที่เหลือคือหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 7.94 ตามลำดับ ระดับการศึกษา จบอนุปริญญา/ปวส. คิดเป็นร้อยละ 34.13 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.40 ที่เหลือจบ ปวช. และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.63 และร้อยละ 19.84 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมาคือ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.78 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.05 รายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.25 และต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละเท่ากับรายได้น้อยกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.35 ระยะเวลาในการบรรจุเป็นข้าราชการทหาร คือ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.27 รองลงมา คือ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 และ 7 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 26.98

4.2. ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ

นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและบรรยายความเรียง

เมื่อจำแนกแยกวิเคราะห์แต่ละข้อของแต่ละด้านระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ออกเป็น 4 ด้าน พบว่า

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์

หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.2 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้	3.90	.65	มาก
2. ตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี	3.87	.68	มาก
3. การวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้	3.74	.68	มาก
4. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผยได้	3.98	.62	มาก
5. ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นได้	3.97	.69	มาก
เฉลี่ยรวม	3.89	.57	มาก

จากตารางที่ 4.2 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($= 3.89$, S.D. = 0.57) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผยได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($= 3.89$, S.D. = 0.57) ($= 3.98$) รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นได้ ($= 3.97$) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ($= 3.90$) ตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี ($= 3.87$) ตามลำดับ

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ	4.06	0.62	มาก
2. การติดตามข่าวสารทางการเมืองในห้องถิ่น	4.03	0.70	มาก
3. ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่านระดับใด	3.96	0.69	มาก
4. ท่านคิดว่าข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชนในระดับใด	3.94	0.72	มาก
5. การวิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ	3.94	0.72	มาก
โดยรวม	3.99	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.3 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.99) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ติดตามข่าวสารทางการเมืองจากวิทยุ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ อยู่เสมอ (= 4.06) รองลงมาคือ ติดตามข่าวสารทางการเมืองในห้องถิ่น (= 4.03) ข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่าน (= 3.91) ข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชน (= 3.94) และวิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบ (= 3.94)

4.2.3 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการไปเลือกตั้ง

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการไปเลือกตั้ง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.4 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการไปเลือกตั้ง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ	3.94	0.64	มาก
2. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองฟังนโยบายเพื่อเป็นใช้สิทธิ์เลือกตั้ง	3.98	0.65	มาก
3. การออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ	3.94	0.73	มาก
4. ประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล	3.90	0.79	มาก
5. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ	3.87	0.36	มาก
โดยรวม	3.94	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.4 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการไปเลือกตั้ง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองฟังนโยบายเพื่อเป็นใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.98$) รองมา คือ การได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ และการออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ($\bar{X} = 3.94$) ประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ($\bar{X} = 3.94$) และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญ ($\bar{X} = 3.87$)

4.2.4 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการสื่อสารทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.5 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการสื่อสารทางการเมือง

พฤติกรรมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมและเศรษฐกิจ	4.08	.64	มาก
2. การได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวจากชาวบ้าน	3.89	.61	มาก
3. การได้รับข่าวสารทางการเมืองควบคุมดูแลการทำงานฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ทำงานหน้าที่อย่างถูกต้อง	3.99	.48	มาก
4. การได้รับข่าวสารทางการเมืองทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของอิสรภาพและเสรีภาพมากกว่าสังคมนิยมหรือเผด็จการ	3.94	.57	มาก
5. การได้รับข่าวสารทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่าการกระตุ้นให้สังคมและการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือน้อยลง	3.93	.58	มาก
โดยรวม	3.97	0.46	มาก

จากตารางที่ 4.5 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการสื่อสารทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวม มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อ พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ การได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา คือ การได้รับข่าวสารทางการเมืองควบคุมดูแลการทำงานฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ทำงานหน้าที่อย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.99$) การได้รับข่าวสารทางการเมืองทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของอิสรภาพและเสรีภาพมากกว่าสังคมนิยมหรือเผด็จการ ($\bar{X} = 3.94$) การได้รับข่าวสารทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่าการกระตุ้นให้สังคมและการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือน้อยลง ($\bar{X} = 3.93$) และการได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวจากชาวบ้าน ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

4.2.5 ผลการเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย โดยรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ทำการวิเคราะห์ภาพรวมรายและแยกวิเคราะห์ออกเป็นรายด้าน ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียงดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 รายด้านและโดยรวม

พฤติกรรมทางการเมือง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	3.89	0.57	มาก
2. ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	3.99	0.58	มาก
3. ด้านการไปเลือกตั้ง	3.97	0.59	มาก
4. ด้านการสื่อสารทางการเมือง	3.97	0.46	มาก
เฉลี่ยรวม	3.87	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.6 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย รายด้านและโดยรวม พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.57) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการไปเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการสื่อสารทางการเมือง ($\bar{X} = 3.97$) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.92$) และด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ($\bar{X} = 3.89$)

4.3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ได้แก่

4.3.1 แนวทางในการกล่อมเกล้าพฤติกรรมทางการเมืองด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลซึ่งกระทำต่อกัน และเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ในกระบวนการกล่อมเกล้าทางการเมืองทั่วไปนั้น บุคคลจะเรียนรู้ทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นต่างมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย

4.3.2 แนวทางในการกล่อมเกล้าพฤติกรรมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

การติดตามข่าวสารทางการเมือง ยังมีการติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำก็ยิ่งทำให้รับรู้และเข้าใจความคิดความเชื่อและบทบาทของนักการเมืองและพรรคการเมืองได้มากยิ่งขึ้นซึ่งจะทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนว่า เราจะเลือกหรือไม่เลือกบุคคลและพรรคการเมืองใดเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศและหากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้าน มีความความน่าเชื่อถือ และมีความถูกต้องก็จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการตัดสินใจได้ขณะที่การไม่สนใจติดตามข่าวสารข้อมูลการเมืองหรือติดตามแบบผ่าน ๆ ดูแต่พาดหัวข่าว โดยไม่เข้าไปอ่านรายละเอียดจะทำให้ได้ข้อมูลแบบเสี่ยงเสียและเป็นข้อมูลที่เจือปนด้วยอารมณ์สูงเพราะการพาดหัวข่าวมุ่งผลิตข้อความเพื่อดึงดูดใจผู้อ่าน ดังนั้นจึงมักเป็นถ้อยความที่ดูเด็ด เร้าร้อนและรุนแรงซึ่งหากอ่านโดยไม่ไตร่ตรองและไม่ดูรายละเอียดแล้ว ก็จะก่อให้เกิดการตีความผิดและเข้าใจผิดได้ง่าย ส่งผลให้คุณภาพการตัดสินใจของเราด้อยลง การตัดสินใจของเราก็จะถูกชักจูงโดยนักฉวยโอกาสทางการเมืองได้ง่าย

และหากนักฉวยโอกาสทางการเมืองได้รับเลือกเข้าไปบริหารประเทศ พวกเขาก็จะนำพามาซึ่งความสิ้นหวังและความตกต่ำของสังคมซึ่งส่งผลกระทบทางลบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างไม่อาจประมาณได้

4.3.3 แนวทางในการกล่อมเกลापฏติกรรมทางการเมืองด้านการไปเลือกตั้งทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

ควรมีการรณรงค์ให้ทหารไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยสังคม โดยชี้ให้เห็นความสำคัญในการเลือกตั้ง ตั้งแต่การรณรงค์ไม่จำเป็นต้องรณรงค์เฉพาะที่มีการเลือกตั้งเท่านั้นแต่สามารถทำได้ในทุกโอกาส เช่น การติดตามข้อมูลข่าวสารของผู้แทนมาเผยแพร่แก่ทหารทุกระดับชั้น การติดตามพฤติกรรมแนวความคิดและการตัดสินใจแก่ผู้แทนที่มีต่อนโยบายสาธารณะการจับกลุ่มสนทนากับชาวบ้านเมือง การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม เป็นต้น

4.3.4 แนวทางในการกล่อมเกลापฏติกรรมทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต ในแง่รูปแบบของการกล่อมเกลาทางการเมืองเกิดจากการกล่อมเกลาทางการเมืองของบุคคลสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกล่อมเกลาทางตรง เป็นการอบรมกล่อมเกลาหรือถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล รูปแบบของการปกครองประเทศ ลัทธิทางการเมือง เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การกล่อมเกลาทางอ้อมซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงที่จะเป็นไปในทางการเมือง ด้วยวิธีการเรียนรู้หรืออบรมกล่อมเกลาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองโดยตรงแต่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาตัวตนทางการเมืองของบุคคลได้ การกล่อมเกลาทางการเมืองแบบนี้ จะสร้างทัศนคติที่มีอำนาจทางการเมืองโดยหลักการสำคัญก็คือความสัมพันธ์ในวัยเด็กที่มีต่อพ่อแม่ ต่อครู เป็นต้น จะพัฒนาเป็นความคาดหวังต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองต่อไปได้

4.4. องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

งานวิจัยนี้ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ดังนี้

1. การยืนยันบทบาทพลเมืองของทหารระดับปฏิบัติการ นายทหารชั้นประทวนมีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับ “มาก” สะท้อนว่ากองทัพไทยไม่ได้เป็นเพียง “สถาบันที่ปิดกั้นการเมือง” แต่ทหารระดับชั้นประทวนยังคงตระหนักถึงสิทธิหน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เช่น การติดตามข่าวสาร การใช้สิทธิเลือกตั้งและการสื่อสารทางการเมืองในขอบเขตที่เหมาะสม
2. องค์ความรู้ใหม่ด้านมิติพฤติกรรม งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมทางการเมืองของทหารมิได้สม่ำเสมอทุกด้าน โดยการติดตามข่าวสารและการไปเลือกตั้ง มีระดับสูง ขณะที่การแสดงความคิดเห็นมีข้อจำกัดมากที่สุดซึ่งแตกต่างจากกลุ่มประชาชนทั่วไป สะท้อนถึงการกล่อมเกลากองทัพไทย
3. การเชื่อมโยงทฤษฎีผู้บริบทท้องถิ่น ผลการวิจัยยืนยันแนวคิดของ Almond และ Verba เกี่ยวกับ Subject Political Culture แต่ขยายความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น คือ ทหารระดับชั้นประทวนยังคงมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย แต่จำกัดอยู่ในรูปแบบที่ไม่ขัดแย้งกับบทบาทหน้าที่และวัฒนธรรมองค์กรทางทหาร
4. การสังเคราะห์เชิงปฏิบัติ ข้อมูลเชิงประจักษ์ 126 คน ทำให้สามารถออกแบบ โมเดลการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนได้ โดยเน้นการกล่อมเกลากองทัพ (Political Socialization) ผ่าน 4 มิติหลัก คือ การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ การติดตามข่าวสารเชิงคุณภาพ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอและมีคุณภาพและการสื่อสารทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณ โดยทำเป็นแผนภาพดังนี้

ภาพประกอบ 2 โมเดลทหารประชาธิปไตย (Democratic Soldier Model: DSM)

เส้นทางการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28

1) พฤติกรรมทางการเมือง (Political Behaviors) การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (Political Expression) การติดตามข่าวสารทางการเมือง (Political Information Seeking) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (Electoral Participation) และการสื่อสารทางการเมือง (Political Communication) เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของทหารในระบอบประชาธิปไตย ทั้งในด้านสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของพลเมือง

2) กลไกการกล่อมเกล่าทางการเมือง (Political Socialization Mechanisms) การอบรมและเวิร์คช็อป (Training & Workshops) เวทีอภิปราย/สนทนาภายใน (Internal Discussion Forums) การเผยแพร่ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (Reliable Information Dissemination) การรณรงค์หน้าที่พลเมือง (Civic Duty Campaigns) เป็นกระบวนการสร้างและเสริมทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง ช่วยป้องกันการถูกชักจูงจากข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนหรือบิดเบือน

3) ความเป็นพลเมืองทหารประชาธิปไตย (Democratic Soldier Citizenship) การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ (Awareness of Rights & Duties) การมีส่วนร่วมทางการเมืองเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Political Participation) และการรักษาสมดุลระหว่าง “ทหารอาชีพ” กับ “พลเมืองประชาธิปไตย” (Balanced Role) เป็นผลลัพธ์สุดท้ายของการพัฒนา ที่ทำให้นายทหารชั้นประทวนสามารถดำรงบทบาทคู่กันได้อย่างสมดุลทั้งในฐานะผู้พิทักษ์ความมั่นคงของประเทศและในฐานะพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย 2) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย และ 3) แนวทางการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย จำนวน 126 นาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากตำรา เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อนำแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการวิเคราะห์และสังเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ประกอบด้วย แบบสอบถามจำนวน 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง ได้แก่ 1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และ 3) ด้านการไปเลือกตั้ง ซึ่งอาศัยหลักเกณฑ์การให้คะแนน ตามมาตราวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยวิชาการศึกษาเพื่อขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Variation) ส่วนสถิติ ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ T-test Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ส่วนข้อเสนอแนะการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตามข้อค้นพบ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม เกือบทั้งหมดหรือร้อยละ 92.86 เป็นเพศชาย ที่เหลือหรือร้อยละ 7.14 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.40 อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.46 ที่เหลืออายุระหว่าง 26-35 ปี และ 19-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.29 และ 11.11 ตามลำดับ สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสโสด คิดเป็นร้อยละ 64.29 รองลงมาคือ สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 27.78 ที่เหลือคือหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 7.94 ตามลำดับ ระดับการศึกษา จบอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 34.13 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.40 ที่เหลือจบ ปวช. และปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20.63 และร้อยละ 19.84 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 30,001-40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.57 รองลงมา คือ 40,001-50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.78 รายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.05 รายได้ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.25 และต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ เท่ากันกับรายได้มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.35 ระยะเวลาในการบรรจุเป็นข้าราชการทหาร คือ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.27 รองลงมา คือ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.75 และ 7 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.98

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

5.1.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย รายงานและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.87) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง (= 3.99) รองลงมา คือ ด้านการไปเลือกตั้ง (= 3.97) ด้านการสื่อสารทางการเมือง (= 3.97) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (= 3.92) และด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง (= 3.89) ผู้วิจัยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย รายด้านและโดยรวม พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.87) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง (= 3.99) รองลงมา คือ ด้านการไปเลือกตั้ง (= 3.97) ด้านการสื่อสารทางการเมือง (= 3.97) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (= 3.92) และด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง (= 3.89)

2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่เห็นด้วยมาก (= 3.89) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย (= 3.98) รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น (= 3.97) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ (= 3.90) คิดว่าตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดี (= 3.87) และ การวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริง (= 3.74)

3) ด้านการไปเลือกตั้ง

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการไปเลือกตั้ง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.94) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองฟังนโยบายเพื่อเป็นผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง (= 3.98) รองลงมา คือ การได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ และการออกไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ (= 3.94) ประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (= 3.94) และการเข้าร่วม

4. ด้านการสื่อสารทางการเมือง

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ด้านการสื่อสารทางการเมือง เป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า โดยรวมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมาก (= 3.97) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อพบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองในระดับเห็นด้วยมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ การได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมและเศรษฐกิจ (=

4.08) รองลงมา คือ การได้รับข่าวสารทางการเมืองควบคุมดูแลการทำงานฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ทำงานหน้าที่อย่างถูกต้อง (= 3.99) การได้รับข่าวสารทางการเมืองทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของอิสรภาพและเสรีภาพมากกว่าสังคมนิยมหรือเผด็จการ (= 3.94) การได้รับข่าวสารทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่าการกระตุ้นให้สังคมและการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือน้อยลง (= 3.93) และการได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวจากชาวบ้าน (= 3.89) ตามลำดับ

5.1.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการแสดงออกของผู้ประกอบการเรือโดยสาร อำเภอ บึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการบรรจุเป็นข้าราชการทหารที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย จำนวน 6 ข้อ ดังต่อไปนี้

5.1.3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวนเพศต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 2 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวน ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวน ที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4

สมมติฐานข้อที่ 5 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวน ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 5

สมมติฐานข้อที่ 6 นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย มีระยะเวลาการบรรจุเข้ารับราชการต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกันจากผลการวิเคราะห์ พบว่านายทหารชั้นประทวนที่มีระยะเวลาการบรรจุเข้ารับราชการต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 6

5.1.4 ข้อเสนอแนะการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

1) แนวทางในการกล่อมเกล้าพฤติกรรมทางการเมืองด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

ควรมีการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลซึ่งกระทำต่อกัน และเป็นกระบวนการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทางการเมือง แต่ในกระบวนการกล่อมเกล้าทางการเมืองทั่วไปนั้น บุคคลจะเรียนรู้ทั้งสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเมือง และไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง ถึงกระนั้นก็ตาม สิ่งต่างๆ เหล่านั้นต่างมีผลต่อทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลด้วย

2) แนวทางในการกล่อมเกล้าพฤติกรรมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

การติดตามข่าวสารทางการเมือง ยังมีการติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำก็ยิ่งทำให้รับรู้และเข้าใจความคิดความเชื่อและบทบาทของนักการเมืองและพรรคการเมืองได้มากยิ่งขึ้นซึ่งจะทำให้สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนว่า เราจะเลือกหรือไม่เลือกบุคคลและพรรคการเมืองใดเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศ และหากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างครบถ้วนรอบด้าน มีความความน่าเชื่อถือ และมีความถูกต้อง ก็จะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงความผิดพลาดในการตัดสินใจได้ขณะที่การไม่สนใจติดตามข่าวสารข้อมูลการเมืองหรือติดตามแบบผ่าน ๆ ดูแต่พาดหัวข่าว โดยไม่เข้าไปอ่านรายละเอียด จะทำให้ได้ข้อมูลแบบเสียงเดียวและเป็นข้อมูลที่เจือปนด้วยอารมณ์สูงเพราะการพาดหัวข่าวมุ่งผลิตข้อความเพื่อดึงดูดใจผู้อ่าน ดังนั้นจึงมักเป็นถ้อยความที่ดูเด็ด เร้าร้อนและรุนแรงซึ่งหากอ่านโดยไม่ไตร่ตรองและไม่ดูรายละเอียดแล้วก็จะก่อให้เกิดการตีความผิดและเข้าใจผิดได้ง่าย ส่งผลให้คุณภาพการตัดสินใจของเราต่ำลง การตัดสินใจของเราก็จะถูกชักจูงโดยนักฉวยโอกาสทางการเมืองได้ง่ายและหากนักฉวยโอกาสทางการเมืองได้รับเลือกเข้าไปบริหารประเทศ พวกเขาก็จะนำพามาซึ่ง

ความสั่นไหวและความตกต่ำของสังคม ซึ่งส่งผลกระทบทางลบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างไม่มีอาจประมาณได้

3) แนวทางในการกล่อมเกลापฏิกิริยาทางการเมืองด้านการไปเลือกตั้งทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

ควรมีการรณรงค์ให้ทหารไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะช่วยสังคม โดยชี้ให้เห็นความสำคัญในการเลือกตั้ง ตั้งแต่การรณรงค์ไม่จำเป็นต้องรณรงค์เฉพาะที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น แต่สามารถทำได้ในทุกโอกาส เช่น การติดตามข้อมูลข่าวสารของผู้แทนมาเผยแพร่แก่ทหารทุกระดับชั้น การติดตามพฤติกรรมแนวความคิด และการตัดสินใจแก่ผู้แทนที่มีตอนนโยบายสาธารณะ การจับกลุ่มสนทนาปัญหาบ้านเมือง การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วม เป็นต้น

4) แนวทางในการกล่อมเกลापฏิกิริยาทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

กระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง อันเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต ในแง่รูปแบบของการกล่อมเกลาทางการเมืองเกิดจากการกล่อมเกลาทางการเมืองของบุคคลสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกล่อมเกลาทางตรง เป็นการอบรมกล่อมเกลาหรือถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา เกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล รูปแบบของการปกครองประเทศ ลัทธิทางการเมือง เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การกล่อมเกลาทางอ้อม ซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงที่จะเป็นไปในทางการเมือง ด้วยวิธีการเรียนรู้หรืออบรมกล่อมเกลาที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองโดยตรงแต่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาตัวตนทางการเมืองของบุคคลได้ การกล่อมเกลาทางการเมืองแบบนี้ จะสร้างทัศนคติที่มีอำนาจทางการเมือง โดยหลักการสำคัญก็คือ ความสัมพันธ์ในวัยเด็กที่มีต่อพ่อแม่ ต่อครู เป็นต้น จะพัฒนาเป็นความคาดหวังต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองต่อไปได้

5.2. อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานโดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 พฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

จากตารางที่ 4.2 ระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย รายด้านและโดยรวม พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยในระดับมาก ($= 3.87$, $S.D.= 0.57$) เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของแต่ละด้าน พบว่า มีพฤติกรรมทางการเมืองที่เห็นด้วยมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ($= 3.99$) รองลงมา คือ ด้านการไปเลือกตั้ง ($= 3.97$) ด้านการสื่อสารทางการเมือง ($= 3.97$) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ($= 3.92$) และด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ($= 3.89$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยุทธนา ประณีต, พระปลัดคณิศร ขนดีพลโล, (2564) ที่ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีลักษณะที่รวมกันสองประการ ได้แก่ (1) ต้องเป็นไปตามความสมัครใจและ (2) ต้องมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ นอกจากนี้ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองต้องเป็นไปตามที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ หรืออาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ได้ และยุทธพร อิศรชัยและนรนิติ เศรษฐบุตร, (2566) ที่ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่หลากหลายเหล่านี้ ได้ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองที่กว้างขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสสื่อสารกับรัฐมากยิ่งขึ้น เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวม เพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน รวมทั้งมีโอกาสผสมผสานผลประโยชน์ร่วมกันทำให้การดำเนินนโยบายการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเปลี่ยนผ่านไปสู่ “การเป็นประเด็นสาธารณะ” ที่ทุกคน ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญและสนใจ ที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้เปลี่ยนข้อความคิดที่ว่า การตัดสินใจทางการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองเป็นเรื่องของนักการเมืองไปสู่การเป็นการเมืองเรื่องของคน

5.2.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

จากตารางที่ 4.8 แสดงค่าเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม พบว่า นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 ที่มีอายุที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ $F = .546$, $P = .703$ ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ข้อที่ 2 ที่ว่า นายทหารชั้นประทวน มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนายทหารชั้นแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ (2538) สิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นแนวคิดพื้นฐานตามอุดมการณ์ของระบบเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยึดถือหลักแห่งสิทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ที่มีหลักว่า มนุษย์ทุกคนเกิดขึ้นมามีศักดิ์ศรี สิทธิและเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ มีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ก็ได้อย่างอิสระภายในกรอบแห่งสิทธิและเสรีภาพโดยปลอดจากการแทรกแซงหรือขัดขวางของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้ รัฐหรือประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตยทั้งหลายจึงได้มีการบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องต่างๆที่มนุษย์แต่ละคนพึงมี โดยสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองที่สำคัญ คือ สิทธิและเสรีภาพที่เรียกว่า สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน (Fundamental rights and liberties) โดยสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานนี้จะมากหรือน้อยแตกต่างกันตามยุคสมัย ตามสภาพการณ์ของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของแต่ละประเทศ นอกจากนี้ สิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติรับรองแก่ประชาชนในรัฐนั้นและสอดคล้องกับแนวคิด ของจักรพันธ์ วงษ์บุญนาท (2543: 120) กล่าวว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การ แสดงออกทางการเมืองซึ่งการแสดงออกจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ทางการเมือง (Political socialization) หรือความสำนึกทางการเมืองของคนในชาติ ตลอดจนวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) และความสนใจของคนในชาติด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัย ของธนบดี แจ่มแจ้งและคณะ (2566) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับพฤติกรรมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านจิตสาธารณะหรือความสำนึกต่อ ประโยชน์สาธารณะในการเลือกตั้ง ด้านความเข้าใจทางการเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้านคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติในการเลือกตั้ง 2. วิเคราะห์ปัจจัยพฤติกรรมทางการเมือง พบว่า ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง ด้านนโยบาย ด้านสื่อบุคคล และด้านการรับรู้การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ ร่วมกันพยากรณ์พฤติกรรมทางการเมือง ได้ร้อยละ 52.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3. แนวทางพัฒนาพฤติกรรมทางการเมือง ผู้บริหารพรรคต้องคิดค้น สรรหาวิธีการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร ให้ข้อมูลข่าวสารสามารถเข้าถึงประชาชนอย่างถูกต้องแม่นยำ รวดเร็ว ทันสมัยและตรวจสอบได้เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชน

จากแนวความคิดว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของบุคคลผู้วิจัยสรุปได้ว่าเกิดขึ้นจากการปฎิวัติทางความคิด การเมือง การปกครองและสังคม จากการเคารพและหวาดกลัวในอิทธิพลของธรรมชาติที่ไม่อาจคาดเดาได้ การเคารพในเทพเจ้าที่ไม่มีตัวตน การยกย่องบุคคลให้มีอำนาจเหนือชีวิตของตนตามลัทธิเทวะราชาจนถึงยุคของการตระหนักถึงความเป็นมนุษย์ที่มีความคิดและจิตใจโดยธรรมชาติซึ่งปัจเจกชนทุกคนมีอยู่และควรได้รับการปฏิบัติตอบโดยเทียงธรรม

5.2.3 แนวทางในการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28

กระบวนการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเกิดแบบแผนเชิงพฤติกรรมที่มีหรือแสดงออกต่อการเมืองของบุคคล อันมีส่วนสร้างบุคลิกภาพและวัฒนธรรมทางการเมือง และเป็นกระบวนการที่ดำเนินไปตลอดชีวิต ในแง่รูปแบบของการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองเกิดจากการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของบุคคลสามารถจำแนกได้เป็น 2 รูปแบบคือ การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองเป็นการอบรมกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองหรือถ่ายทอดให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง โดยเฉพาะ เช่น การเรียนรู้เกี่ยวกับโครงสร้างของรัฐบาล รูปแบบของการปกครองประเทศ ลัทธิทางการเมือง เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลเกิดความโน้มเอียงที่จะเป็นไปในทางการเมือง ด้วยวิธีการเรียนรู้หรืออบรมกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองโดยตรง แต่มีอิทธิพลทำให้เกิดการพัฒนาตัวตนทางการเมืองของบุคคลได้ การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองแบบนี้ จะสร้างทัศนคติที่มีอำนาจทางการเมือง โดยหลักการสำคัญก็คือ ความสัมพันธ์ในวัยเด็กที่มีต่อพ่อแม่ ต่อครู เป็นต้น สอดคล้องกับแนวคิดพุทธศาสนา ชุมพล (2548) ได้อธิบายว่าแนวคิดที่ว่าด้วยการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองอิงกับแนวคิดการขัดเกลากิจกรรมทางการเมือง ทำให้การศึกษาแขนงนี้มุ่งเน้นการขัดเกลากิจกรรมทางการเมืองโดยสถาบันและกระบวนการที่ไม่ใช่การเมือง เช่น สถาบันครอบครัว และกระบวนการในวัยเด็ก รวมทั้งการขัดเกลากิจกรรมทางการเมืองแบบไม่เต็มใจ และที่มีเนื้อหาการเมืองแฝงเร้นอยู่มากกว่าที่จะพิจารณาถึงบทบาททางการเมืองการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองของสถาบันหรือกระบวนการที่เป็นการเมืองโดยแท้ และสอดคล้องกับ แนวคิด ธนวัฒน์ เณิมรัตน์ (2563) กล่าวว่า การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่สำคัญในการทำหน้าที่ถ่ายทอดกระบวนการเมือง หรือการรักษาวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมการเมืองเอาไว้ซึ่งในสังคมการเมืองใดๆ ก็ตามที่ได้ถือได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองอันเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ก็จะต้องเป็นสังคมประชาธิปไตยเท่านั้น การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองจะทำหน้าที่ในโครงสร้างในระบบการเมืองเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกในประชาคมทางการเมือง ให้มีวัฒนธรรมและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตในระบบประชาธิปไตยอีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย พรเทพ โฆษิตวรารุณ (2565)

ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกล่อมเกลாதงสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การกล่อมเกลาทงสังคมของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กลุ่มเพื่อน รองลงมาคือ สถาบันการศึกษาและน้อยที่สุด คือ องค์การศาสนา 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน เขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง รองลงมาคือการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของ พรรคการเมืองและน้อยที่สุดคือ การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชนและการติดต่อกับทางราชการ 3) การกล่อมเกลาทงสังคมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอเมืองอุบลราชธานีมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับน้อยถึงมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r ระหว่าง .451-.859

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบการวิจัย การอภิปรายผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

5.3.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1) ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยต้องเป็นไปอย่างเปิดเผยได้ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นได้ การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ ตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีและต้องวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริง

2) ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผย รองลงมาคือ ประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ คิดว่าตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีและการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริง

3) ด้านการไปเลือกตั้ง

ควรส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองพึงนโยบายเพื่อเป็นใช้สิทธิ์เลือกตั้ง รองมาคือ การได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ และการออกไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลและการเข้าร่วม

4) ด้านการสื่อสารทางการเมือง

ควรให้ความสนใจข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมและเศรษฐกิจ การได้รับข่าวสารทางการเมืองควบคุมดูแลการทำงานฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ทำงานหน้าที่อย่างถูกต้อง การได้รับข่าวสารทางการเมืองทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของอิสรภาพและเสรีภาพมากกว่าสังคมนิยมหรือเผด็จการ การได้รับข่าวสารทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่าการกระตุ้นให้สังคมและการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือน้อยลง และการได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องไกลตัวจากชาวบ้าน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตจังหวัดหนองคาย
2. ควรศึกษาการกล่อมเกลารวมทางการเมืองของนักเรียนชั้นมัธยม
3. ควรศึกษวัฒนธรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน

บรรณานุกรม

- กรรณิกา ชมดี. (2544). การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].
- กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย. (2539). มหาภารตยุทธ์. สำนักพิมพ์ศรีปัญญา.
- เกษรา ภาทอง. (2560). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย: กรณีศึกษาโครงการหมู่บ้านศีล 5 ประชาเป็นสุข ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2550). ปรัชญาตะวันตกสมัยโบราณ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำลอง พรหมสวัสดิ์. (2554). รัฐศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฬารัตน เดิมผล, และนิทัศน์ องค์กรวิชัย. (2554). รัฐสภากับการปฏิรูปการเมือง. สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/user_1/reformpolitic.pdf
- ชยุตม์ พันธุ์สุวรรณ, และสมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2562). การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 10(1), 198-213.
- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2551, 5 กรกฎาคม). ประชาธิปไตยกับอภิชนาธิปไตย. Public Law Net.
<http://public-law.net/publaw/view.aspx?id=1238>
- ฐปนรรต พรหมอินทร์. (2549). อิทธิพลของข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- ฐิติรัตน์ ทองเนื้อห้า, และพรพรรณ ขำจริง. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา. ใน รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 ปีการศึกษา 2563: นวัตกรรมทางสังคมของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19 (น. 13-24). วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.
- เดือน คำดี. (2534). ศาสนศาสตร์. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ธงชัย สิงอุตม, จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, และสุรพล สุยะพรหม. (2565). ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดเลยตามหลักอภิธานิธรรม. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(4), 159-170.
- ธนบดี แจ่มแจ่ม, ธนภุต โพธิ์เงิน, และวิทยา สุจริตนารักษ์. (2566). พฤติกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของพลเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในกรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(6), 2011-2022..
- ธนพัฒน์ เฉลิมรัตน์. (2563). กระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง. *วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*, 2(2), 1-9.
- ธนันท์ คุ่มถิ่นแก้ว, เขมิกา วรวิทย์วิมลกุล, พรสวรรค์ สุขไมตรี, กิตติศักดิ์ วิมล, สมจิต ขอนวงศ์, และสุชาวดี วั่งคำ. (2565). แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมทางการเมืองการปกครองของเทศบาลตำบลแม่หล่ายตามวิถีประชาธิปไตย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่*, 8(1),
- ธนภูมิ ริมฝาย, ร.ต.ท. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการเลือกผู้แทนราษฎรในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- นรนิติ เศรษฐบุตร. (2567). *คณาธิปไตย*. สถาบันพระปกเกล้า.
<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=คณาธิปไตย>
- นฤมล ทับจุมพล. (2543). *การเมืองเรื่องเลือกตั้ง: วาทกรรม อำนาจ และพลวัตชนบทไทย*. โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- บุญศรี ยี่มะ. (2551). *วัฒนธรรมทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ประภาส ปิ่นตบแต่ง. (2551). *กรอบความคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์ขบวนการทางสังคม*. ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2539). *พฤติกรรมรัฐ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *กฎหมายมหาชน เล่ม 1: วิวัฒนาการและปรัชญาพื้นฐานของกฎหมายมหาชน*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรเทพ สุขชื่น. (2566). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2557-2565. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 12(2), 485-502.

- พระปลัดคณิศร ขนดีพโล, อนุภูมิ ไชวเกษม, และยุพธนา ประณีต. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามหลักการบริหารนิยธรรม 7 ในเขตเทศบาลตำบลบางแม่นาง จังหวัดนนทบุรี. วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, 6(2), 226-239.
- พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตโต). (2536). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหากฤตวิทย์ อธิภาโน (สนธิสุข). (2548). *บทบาทของพระสงฆ์กับการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย: ศึกษากรณี พระพยอม กัลยาโณ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 34). โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พระวุฒิชัย หิตวิไช (ภาโพธิ์), สุรพล พรหมกุล, และสมควร นามสีฐาน. (2565). การประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยธรรมในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดขอนแก่น. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(1), 743-754.
- พระสังฆาณ เขมปญโญ (สายเนตร), พระสิริชัย ธมฺมจาโร (สายสิงห์), สมนึก จันทน์โสดา, และศราวุธ ชันธวิชัย. (2565). การสื่อสารทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดอุบลราชธานี. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3), 859-872.
- พฤติสาณ ชุมพล. (2548). *ระบบการเมือง: ความรู้เบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรภรณ์ เมธาจิรวะ. (2564). *การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่ส่งผลต่อการตัดสินใจออกมาเลือกตั้งของผู้มีสิทธิในเขตกรุงเทพมหานคร*. [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ].
- พิกุล มีมานะ, และสนุก สิมห์มาตร. (2560). รูปแบบพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 4(2), 103-113.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2524). *การเมืองเรื่องของประชาชน*. โอเดียนสโตร์.
- ภักดี โพธิ์สิงห์, กฤษ เพิ่มทันจิตต์, และกมลทิพย์ ตรีเดช. (2562). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเจนเอเรชั่น Z ในกรุงเทพมหานคร. วารสารการสื่อสารและการจัดการ นิต้า, 5(2), 1-21.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ ไตวนะบุตร. (2542). การศึกษาปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, 12(2), 53-67.

ภาพพรรณ กิจประเสริฐ, และเกษา ผาทอง. (2567). การศึกษาเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออก
ทางการเมืองของพระสงฆ์ในสังคมไทย ปี พ.ศ. 2557 จนถึง พ.ศ. 2565. วารสารรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2(1), 101-114.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มติชนออนไลน์. (2565, 19 พฤษภาคม). “พฤษภาคมนี้” ครบ 30 ปี.

https://www.matichon.co.th/mic/news_3347802

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (2564). *ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทย*.

<https://www.dltv.ac.th>

ยุทธนา ประณีต. (2565). พฤติกรรมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตยในจังหวัดนนทบุรี. *วารสาร
วิจัยวิชาการ*, 5(3), 225-233.

ยุทธพร อิสระชัย, และธนนิติ เศรษฐบุตร. (2566). *พฤติกรรมนิยมและสถาบันนิยมในการเมืองเรื่องการเมือง
เลือกตั้งของไทย*. สถาบันพระปกเกล้า. [http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=พฤติกรรม](http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=พฤติกรรมนิยมและสถาบันนิยมในการเมืองเรื่องการเมืองเลือกตั้งของไทย)
นิยมและสถาบันนิยมในการเมืองเรื่องการเมืองเลือกตั้งของไทย

รัชฎากร เอี่ยมอำไพ, รัชชนันท์ อิศรเดช, และสรพล สุธะพรหม. (2564). รูปแบบการพัฒนา
พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งทั่วไป. *วารสาร
พุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 4(2), 75-87.

วายุภักษ์ ทาบุญมา, และสุภาภาณูญ ชัยฤกษ์. (2566). วัฒนธรรมทางการเมืองของนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา (สาขาสื่อสารการเมือง) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. *วารสารสห
วิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 229-244.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2538). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. โรงพิมพ์นิติบรรณการ.

วุฒิชัย วรชิน. (2546). *พฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน*.

[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].

วิรัช ถิรพันธ์เมธี. (ม.ป.ป.). *การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน*. สำนักพิมพ์โอ
เดียนสโตร์.

วงศ์บุรณาวาทย, ชัยอนันต์. (2543). รัฐ. บริษัท พี.เพรส จำกัด.

ศราวุธ ชันธิวิชัย, พระมหาคำพันธ์ ปากโร, พระครูจินตาสารานุกูล, และศรีอรุ คำโท. (2565).

วัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองไทยในยุคแห่งการเชื่อมโยง. *วารสาร
มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 643-656.

- ศิริรัตน์ วัฒนานิมิตกุล, และนวลฉวี ประเสริฐสุข. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานร่วมกับสถานการณ์จำลองเสมือนจริง เพื่อส่งเสริมผล การเรียนรู้ เรื่อง การพยาบาลผู้ป่วยในภาวะวิกฤต สำหรับนักศึกษาพยาบาล. วิทยาลัย พยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2549). *การเมืองการปกครองไทย: ยุคเผด็จการ-ยุคปฏิรูป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์สมารธรรม.
- เสกสรรค์ ไชยชาติ, วินิจ ฝาเจริญ, กรวิทย์ เกาะกลาง, และณรงค์ศักดิ์ ตัวคำ. (2565). การ เคลื่อนไหวทางการเมืองของภาคประชาชน: ความหมาย ความสำคัญ บทบาทหน้าที่และ รูปแบบยุทธวิธีที่มีผลต่อการเมืองไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 2(4), 115-128.
- สุเมธ ทรายแก้ว. (2536). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น*. ดวงดีการพิมพ์.
- สุเมธ แสงนิมมวล. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. สถาบันพระปกเกล้า.
- สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2533). *การเลือกตั้งและพรรคการเมือง*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสกสรร ประเสริฐกุล. (2548). *การเมืองภาคประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไทย*. สำนักพิมพ์ อมรินทร์.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2537). *การสื่อสารการเมือง*. เอ.เอ็น.การพิมพ์.
- โสภา ยอดศิริย. (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น อำเภอเมือง เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่* [สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม].
- สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2551). *สายธารประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยไทย*. พี.เพรส.
- สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร, & วรวิทย์ กลิ่นสุข. (2564). บทบาทของกองทัพกับการเมืองในประเทศกำลัง พัฒนา: การทบทวนแนวคิดทางทฤษฎี. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 11(3), 77–98.
- อนุชา พลกุล. (2559). การเมืองกับชนชั้นกลางไทย: พฤติกรรมทางการเมืองในเขตเมือง. *วารสาร มนุษย์สังคมปริทัศน์*, 18(1), 45–66.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton University Press.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Dennis, J. (1969). *Political socialization: Its role in the political process*. Wiley.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. W. W. Norton & Company.
- Greenstein, F. I. (1965). *Children and politics*. Yale University Press.

- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1978). *Educational administration: Theory, research, and practice*. Random House.
- Hyman, H. H. (1959). *Political socialization: A study in the psychology of political behavior*. Free Press.
- Mathews, D. (1999). *Politics for people: Finding a responsible public voice* (2nd ed.). University of Illinois Press.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public Opinion Quarterly*, 36(2), 176–187.
- Novice Puthea Yon. (2020). *The role of Buddhist monks in promoting political democracy in Cambodia*. [Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University].
- Tarrow, S. (1994). *Power in movement: Social movements, collective action and politics*. Cambridge University Press.
- Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Harvard University Press.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237–269.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก
มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย ได้แก่ ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการสนับสนุนทางการเมือง และด้านการยอมรับความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งมีหลักเกณฑ์ / การให้คะแนน ตามมาตรวัดแบบสอบถามประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

5 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความเห็นน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนในการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการเมืองของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

2. ในการตอบแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนนี้ ขอให้โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามให้ครบถ้วนทุกข้อตามความเป็นจริง

3. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิจัยเท่านั้น และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านและขอขอบคุณท่านที่ได้อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ในครั้งนี้

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเมือง

คำชี้แจง ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

พฤติกรรมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง					
1. ท่านคิดว่าท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้ในระดับใด					
2. ท่านคิดว่าตนเองสามารถวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองไปสู่การเมืองที่ดีในระดับใด					
3. ท่านคิดว่าการวิจารณ์ทางการเมืองเป็นความจริงได้ในระดับใด					
4. ท่านคิดว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในสังคมไทยเป็นไปอย่างเปิดเผยได้ในระดับใด					
5. ท่านคิดว่าประชาชนหรือผู้นำเป็นกลางในการแสดงความคิดเห็นในระดับใด					
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง					
6. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมือง จากวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นๆ อยู่เสมอ					
7. ท่านติดตามข่าวสารทางการเมืองในท้องถิ่นของท่านในระดับใด					
8. ท่านคิดว่าข่าวสารทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการเมืองของท่านในระดับใด					
9. ท่านคิดว่าข่าวสารทางการเมืองเข้าถึงประชาชนในระดับใด					
10. ท่านคิดว่าการวิเคราะห์ข่าวสารการเมืองของประชาชนก่อนนำไปบอกเล่าให้ผู้อื่นได้รับทราบในระดับใด					
ด้านการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
11. ท่านได้เข้าฟังการปราศรัยหาเสียงการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ในระดับใด					
12. ท่านเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองฟังนโยบายเพื่อเป็นผู้ใช้สิทธิ์เลือกตั้ง					
13. ท่านไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งระดับท้องถิ่น/ระดับชาติ ในระดับใด					

พฤติกรรมทางการเมือง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
(ต่อ)					
14. ท่านคิดว่าประชาชนทุกคนมีการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลระดับใด					
15. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมีความสำคัญในระดับใด					
ด้านการสื่อสารทางการเมือง					
16. ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของผู้มีอิทธิพลในด้านสังคมและเศรษฐกิจ					
17. ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองเป็นเรื่องใกล้ชิดจากชาวบ้าน					
18. ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองควบคุมดูแลการทำงานฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้ทำงานหน้าที่อย่างถูกต้อง					
19. ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของอิสรภาพและเสรีภาพมากกว่าสังคมนิยมหรือเผด็จการ					
20. ท่านได้รับข่าวสารทางการเมืองที่ทำให้ประชาชนรักษาความสงบเรียบร้อยมากกว่าการกระตุ้นให้สังคมและการเมืองเกิดการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นหรือน้อยลง					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของกำลังพลที่มีพฤติกรรมทางการเมือง
ของนายทหารชั้นประทวนในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ 28 จังหวัดเลย

3.1 ท่านมีแนวทางในการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองด้านการแสดงความคิดเห็น
ทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28 อย่างไร

.....

.....

.....

3.2 ท่านมีแนวทางในการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสาร
ทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28 อย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ท่านมีแนวทางในการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองด้านการไปเลือกตั้งทางการเมือง
ของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28 อย่างไร

.....

.....

.....

3.4 ท่านมีแนวทางในการกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมืองด้านการสื่อสารทางการเมือง
ของนายทหารชั้นประทวนมณฑลทหารบกที่ 28 อย่างไร

.....

.....

.....

ขอขอบคุณ

จำลอง เอกธนากร บัณฑิตย์

นักศึกษารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

ที่ ขว ๙๐๑๘๘/ว ๒๐๑๕

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีธำมาชัย อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

๒๘ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

เจริญพร วศ.ท.ภสกร ผอ.กศจ.นร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย จำสับเอกสาร บัณฑิตย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธำมาชัย ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนขึ้นประหวณ ในค่ายศรีธำมาชัย มณฑลทหารบกที่ ๒๘ โดยมี รศ.ดร.สุจิตต์พันธ์ อนันต์จารักษ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ขรจุสจวนวัดอุปประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธำมาชัย ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี จึงขอขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธำมาชัย โทร. ๐๕๒-๘๔๖๓๖๖

จำสับเอกสาร บัณฑิตย์

ผู้รับ

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

ผู้รับ

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

โทร. ๐-๕๐๔๘๓-๐๔๓๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๕๖๓๖

ที่ ยว ๓๓๐๔๘ / ๓ ๓๑๑๓

วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ คณะวิจัยวิจัย (IOC)

เจริญพร ผศ.ดร.วราวุธ ไทอิน

ด้วย จำรัสเกษมณภร บัณฑิตย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ในค่ายศรีสองรัก มณฑลพม่าทางบกที่ ๒๘" โดยมี รศ.ดร.สุชาติพันธุ์ อินนทจักรย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนขอเสนอโปรดพิจารณา

ขอเจริญพร

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔ (๑๓๐๔) ๓๑๑๓

— ๓๑๑๓

— ๓๑๑๓๐๔๘/๓๑๑๓

พิกุล
(รศ.ดร.วราวุธ ไทอิน)
๓๐ เม.ย. ๖๔

ที่ อว ๗๗๓๘/ว ๓๐๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๒๐๐๐
โทร. ๐-๔๒๘๑-๐๕๓๕

๓๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย จำสืบทอดนามกร บัณฑิตย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง "พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ ๒๘" โดยมี รศ.ดร.สุทัศน์ อนุพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์ อนุญาตให้ จำสืบทอดนามกร บัณฑิตย์ นำแบบสอบถามเพื่องานวิจัยไปเก็บข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำ วิจัยซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปแบบสารนิพนธ์ต่อไป มีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมา พร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขออนุเคราะห์ตอบกลับมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระพิทักษ์วิเศษ, คร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๔๒-๘๑๑๐๐๑๖

จำสืบทอดนามกร บัณฑิตย์ ผู้วิจัย โทร. ๐๘๐-๐๙๐๕๕๐๑๓

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลวิจัย

ที่ อว ๗๗๓๘/ว ๓๐๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง อ.เมือง จ.เลย ๕๖๐๐๐
โทร. ๐-๕๖๔๑-๐๕๓๕

๓๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓ ชุด

ด้วย จำสิบเอกธนากร บัณฑิตย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของนายทหารชั้นประทวน ในค่ายศรีสองรัก มณฑลทหารบกที่ ๒๘” โดยมี รศ.ดร.สุภาพณ์ อนนท์จารย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกท่านเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการนี้ เพื่อให้การดำเนินการทำวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงขอความอนุเคราะห์ อนุญาตให้ จำสิบเอกธนากร บัณฑิตย์ นำแบบสอบถามเพื่อมาวิจัยไปเก็บข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการทำ วิจัยซึ่งนำไปสู่การจัดทำข้อมูลที่สมบูรณ์แบบในรูปแบบตัวพิมพ์ต่อไป มีรายละเอียดตามเอกสารที่แนบมา พร้อมนี้แล้ว

จึงเจริญพรเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขออนุญาตนายธนกร บัณฑิตย์ ณ โอกาสนี้

ผู้ประสาน

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐๕๖-๔๑๔๐๑๖

จำสิบเอกธนากร บัณฑิตย์ ผู้วิจัย โทร. ๐๘๐-๑๙๐๕๕๖๐๓

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

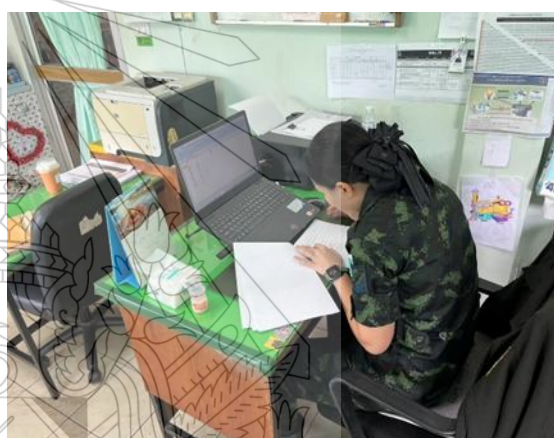
ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์

ชื่อ จำสับเอกธนากร บัณฑิตย์

วัน เดือน ปี เกิด 11 กุมภาพันธ์ 2538

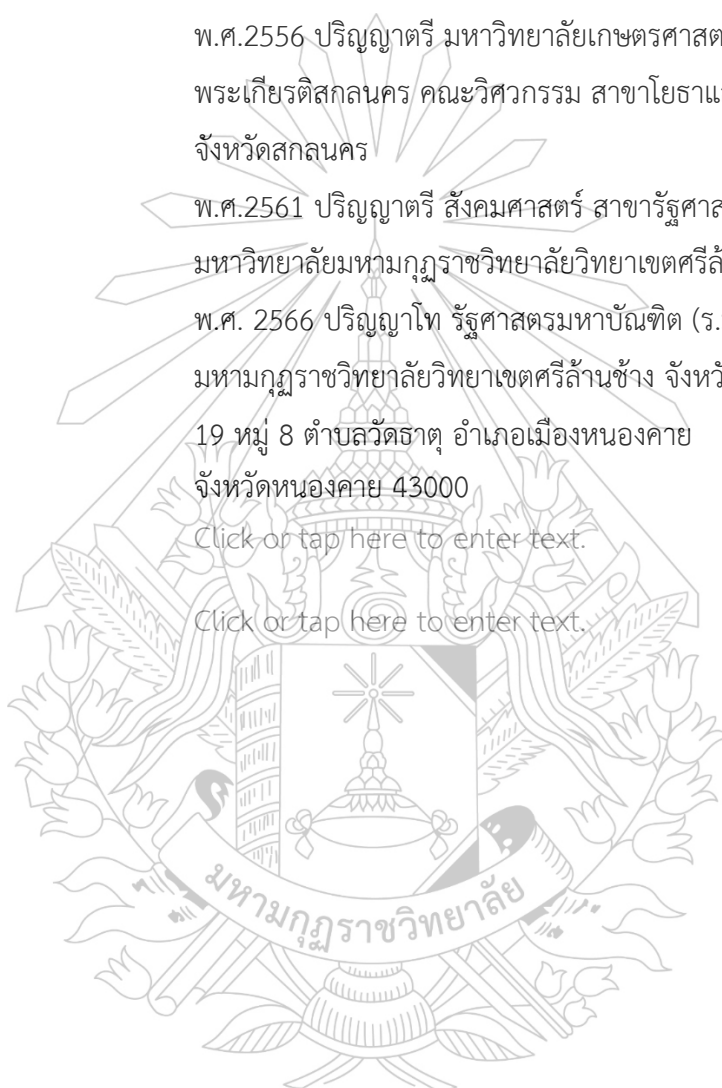
สถานที่เกิด อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาแผนกช่างก่อสร้าง
วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย จังหวัดหนองคาย
พ.ศ.2556 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิม
พระเกียรติสกลนคร คณะวิศวกรรม สาขาโยธาและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดสกลนคร
พ.ศ.2561 ปริญญาตรี สังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์การปกครอง
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง
พ.ศ. 2566 ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

ที่อยู่ปัจจุบัน 19 หมู่ 8 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย
จังหวัดหนองคาย 43000

ผลงานตีพิมพ์ Click or tap here to enter text.

รางวัลที่ได้รับ Click or tap here to enter text.

ภาพประกอบการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์

ชื่อ	จำสืบเอกธนากร บัณฑิตย์
วัน เดือน ปี เกิด	11 กุมภาพันธ์ 2538
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2552 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาแผนกช่างก่อสร้าง วิทยาลัยเทคนิคหนองคาย จังหวัดหนองคาย พ.ศ. 2556 ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิม พระเกียรติสกลนคร คณะวิศวกรรม สาขาโยธาและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสกลนคร พ.ศ. 2561 ปริญญาตรี สังคมศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง พ.ศ. 2566 ปริญญาโท รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย
ที่อยู่ปัจจุบัน	19 หมู่ 8 ตำบลวัดธาตุ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000
ผลงานตีพิมพ์	Click or tap here to enter text.
รางวัลที่ได้รับ	Click or tap here to enter text.